

รายงานสถานการณ์
ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่ปรากฏในสื่อมวลชนในรอบปี พ.ศ.
2545

จิตติมา ภาณุเดชะ และคณะ
มูลนิธิสร้างความสำเร็จเรื่องสุขภาพผู้หญิง*

* มูลนิธิสร้างความสำเร็จเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.) ตู้ ป.ณ. 122 ไปรษณีย์ประตูนํ้า กรุงเทพฯ 10409

อีเมลล์ whaf@access.inet.co.th

สารบัญ

รายงานสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่ปรากฏในสื่อมวลชนในรอบปี พ.ศ. 2545

รายงานสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก ฉบับที่ 1-5

รายงานสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก ฉบับที่ 6-10

รายงานสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก ฉบับที่ 11-15

รายงานสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก ฉบับที่ 16-20

รายงานสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก ฉบับที่ 21-24

รายงานสถานการณ์ ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่ปรากฏในสื่อมวลชนในรอบปี พ.ศ. 2545

จิตติมา ภาณุเดชะ และคณะ
มูลนิธิสร้างสุขเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง*

รายงานฉบับนี้เป็นผลมาจากการดำเนินโครงการ "เกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงที่ปรากฏทางสื่อมวลชน" ในช่วงปี พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นความพยายามที่จะ เชื่อม นักวิจัยในชุดโครงการวิจัยเรื่องความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก และผู้ปฏิบัติงานในเครือข่ายรณรงค์เพื่อยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง โดยรวบรวมข่าวที่รายงานสถานการณ์ บทความพิเศษ และบทสัมภาษณ์ที่น่าสนใจทัศนคติและความคิดเห็นของคนในสังคมต่อสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น ข้อมูลเหล่านี้ได้รับการแยกแยะและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบด้วยกรอบแนวคิดเรื่องความรุนแรงอันมีที่มาจากการเลือกปฏิบัติต่อหญิงและชาย (gender-based violence) และเผยแพร่ในรูปแบบของบทวิเคราะห์สถานการณ์ความรุนแรงรายสัปดาห์ เพื่อให้ให้นักวิจัยและผู้ปฏิบัติงานในประเด็นความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กสามารถติดตามสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กในสังคมไทยอย่างทันเหตุการณ์ และเอื้อประโยชน์ให้กระบวนการทำงานวิจัยและการรณรงค์เพื่อยุติปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กขึ้นอยู่กับฐานเดียวกับปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างแท้จริง

รายงานฉบับนี้รวบรวมข่าว/ข้อเขียนเกี่ยวกับสถานการณ์และความคิดเห็นของสื่อที่ถูกนำเสนอผ่านพื้นที่ของสื่อหนังสือพิมพ์ 2 ฉบับที่ถูกเลือกศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2545 ที่ผ่านมา โดยเสนอเป็นภาพรวมของปรากฏการณ์ และบทวิเคราะห์วิธีคิดของสื่อต่อความรุนแรงที่เกิดขึ้น และสุดท้ายได้เสนอข้อคิดความเห็นต่อการทำงานร่วมกับสื่อมวลชนเพื่อร่วมรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กในสังคมไทยต่อไป

* มูลนิธิสร้างสุขเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.) ตู้ ป.ณ. 122 ไปรษณีย์ประตูนํ้า กรุงเทพฯ 10409

1. ความหมาย ขอบเขต และวิธีศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ คณะผู้ศึกษาใช้กรอบแนวคิดเรื่องความรุนแรงต่อผู้หญิง ที่ปรากฏในปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อผู้หญิง ซึ่งประกาศโดยองค์การสหประชาชาติเมื่อ ปี พ.ศ. 2536 (WHO 1997) โดยให้ความหมายแก่ "ความรุนแรงต่อผู้หญิง" ไว้ว่าหมายถึง

"การกระทำรุนแรงใดๆก็ตามที่มีรากฐานมาจากการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงผู้ชาย (gender-based violence) และส่งผลให้ผู้หญิงได้รับความทุกข์ทรมานทางร่างกาย ทางเพศ และทางจิตใจ รวมถึงตลอดถึงการข่มขู่ว่าจะกระทำความรุนแรงดังกล่าวนี้อีก และการบังคับ หรือการลิดรอนเสรีภาพตามอำเภอใจ ทั้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่สาธารณะและในชีวิตส่วนตัว"

และความรุนแรงต่อผู้หญิงประกอบไปด้วยความรุนแรงอย่างน้อยที่สุด 3 ประเภทคือ

หนึ่ง "ความรุนแรงทางร่างกาย ทางเพศ และทางจิตใจที่เกิดขึ้นในบ้าน รวมถึงการทุบตี การล่วงละเมิดทางเพศแก่ผู้หญิง ความรุนแรงที่สืบเนื่องมาจากของหมั้นที่ฝ่ายหญิงให้แก่ครอบครัวสามี การข่มขืนภรรยา การขลิบอวัยวะเพศผู้หญิง การปฏิบัติตามธรรมเนียมประเพณีที่เป็นอันตรายต่อผู้หญิง ความรุนแรงที่ไม่ได้เกิดจากคู่ และความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับการเอาใจเปรียบผู้หญิง"

สอง "ความรุนแรงทางร่างกาย ทางเพศ และทางจิตใจที่เกิดขึ้นในชุมชนทั่วไป ซึ่งรวมถึง การข่มขืน การล่วงละเมิดทางเพศ การคุกคามและการข่มขู่ทางเพศที่เกิดขึ้นในสถานที่ทำงาน ในสถาบันการศึกษาและที่อื่นๆ การค้าหญิง และการบังคับค้าประเวณี"

สาม "ความรุนแรงทางร่างกาย ทางเพศ และทางจิตใจที่เกิดขึ้นจากการกระทำโดยรัฐเอง และการปล่อยปละละเลยไม่เอาใจใส่ของรัฐต่อความรุนแรงไม่ว่าจะเกิดขึ้นที่ใดก็ตาม"

นอกจากนี้ยังแยกแยะและวิเคราะห์ความรุนแรงตาม "ระดับ" ของปรากฏการณ์ กล่าวคือ การกระทำรุนแรงที่สามารถมองเห็นได้ชัด เช่น การทุบตี ทำร้ายร่างกาย การข่มขืน การฆ่า เหล่านี้จัดเป็น ความรุนแรงทางตรง ในขณะที่ความรุนแรงอีกประเภทหนึ่งเป็นความรุนแรงซ่อนเร้นที่มองเห็น

ได้ยากจัดเป็น ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง เป็นสิ่งที่แฝงอยู่ในกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรการต่างๆของรัฐ ความรุนแรงอีกระดับหนึ่งซึ่งถือเป็นรากเหง้าที่มาของทั้งความรุนแรงทางตรงและความรุนแรงเชิงโครงสร้าง ได้แก่ความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม หมายถึงความรุนแรงที่แฝงอยู่ในความเชื่อ ค่านิยม สิ่งที่ยึดถือว่ามีมานานแล้วและต้องยอมรับต่อไป และความยึดถืออันนี้เองที่คอยค้ำจุนให้สังคมยอมรับความรุนแรงประเภทอื่นๆ (ชัยวัฒน์ 2533) เช่น เชื่อว่าถ้าภรรยาประพฤติตัวไม่ดี สามีมีสิทธิทุบตีเพื่อสั่งสอน และภรรยามีหน้าที่ต้องตอบสนองความต้องการทางเพศของสามี เป็นต้น ในการป้องกันและแก้ไขปัญหความรุนแรงต่อผู้หญิง การทำความเข้าใจว่าความรุนแรงต่อผู้หญิงเป็นปรากฏการณ์ที่มีทั้ง 3 มิติเข้ามาเชื่อมโยงสัมพันธ์กันจะช่วยให้เราแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดมากขึ้น

สื่อมวลชนที่ได้คัดเลือกมาเป็นฐานข้อมูลในการติดตามสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ในฐานะที่เป็นสื่อระดับฐานรากของสังคมและเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ประชาชนจำนวนมากเข้าถึง และสื่อระดับกลางได้แก่ หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ซึ่งเป็นการคัดเลือกโดยมีเกณฑ์ว่า จะต้องเป็นสื่อสิ่งพิมพ์รายวันที่สะท้อนกระแสของปรากฏการณ์ปัญหาและความคิดเห็นของผู้คนในสังคมไทยได้อย่างกว้างขวางครอบคลุมมากที่สุด

2. สถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงในรอบปี พ.ศ. 2545

2.1 ภาพรวมของสถานการณ์

ในบรรดาเหตุการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กที่เป็นผลมาจากการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงเท่าที่รวบรวมได้จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนรายวันตลอดปีที่ผ่านมา กล่าวได้ว่าข่าวข่มขืนถูกนำเสนอในความถี่สูงกว่าความรุนแรงประเภทอื่นๆ โดยตลอดทั้งปีมีเหตุการณ์ข่มขืนซึ่งรวมพยายามข่มขืนด้วยจำนวน 128 เหตุการณ์ ถัดมาคือความรุนแรงในชีวิตคู่ เช่น ทำร้ายร่างกายด้วยเหตุหึงหวง บังคับให้ร่วมหลับนอน ทุบตี จำนวน 95 เหตุการณ์ การละเมิดทางเพศอื่น ๆ รวมทั้งการคุกคามทางเพศอีก 20 เหตุการณ์ นอกเหนือจากนั้นเป็นข่าวและข้อเขียนที่สะท้อนความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมและโครงสร้าง เช่น การขายบริการทางเพศ ศัลยกรรมความงาม หญิงรักหญิง ท้องไม่พร้อมและการทำแท้ง กรณีภิกษุณี จำนวนทั้งสิ้น 107 เหตุการณ์

2.2 ข่าวด่วนประเด็นดัง

ในจำนวนรายงานข่าวเกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิงที่ถูกนำเสนอตลอดปีที่ผ่านมา ประเด็นการคุกคามทางเพศ ความรุนแรงต่อผู้หญิงในชีวิตคู่ การละเมิดทางเพศเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 18 ปี การละทิ้งเด็กในกรณีตั้งท้องเมื่อไม่พร้อม และภาพลักษณ์ความงามของผู้หญิง เป็นประเด็นที่สื่อให้ความสนใจมากกว่าความรุนแรงต่อผู้หญิงประเภทอื่นๆ

2.2.1 การคุกคามทางเพศ

การรายงานข่าวเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศมีขึ้นนับแต่ต้นปีเรื่อยมา แต่ที่เริ่มเป็นกระแสความสนใจของสื่อเกิดขึ้นเมื่อช่วงเดือนกรกฎาคม เมื่อเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในขณะนั้น เปิดเผยว่ากำลังจัดทำคู่มือการปฏิบัติตนของข้าราชการหญิงเมื่อเผชิญกับการคุกคาม/ลวนลามทางเพศ จากข่าว "เตือน ขรก.สาวระวังเจ้านายหัวงู" (ไทยรัฐ 27 กรกฎาคม 2545) ตามมาด้วยปฏิกิริยาตอบรับต่อปัญหานี้โดย องค์กรสตรีและนักการเมืองหญิงจำนวนหนึ่ง "องค์กรหญิงแฉมีทั่วปท.ขรก. "หัวงู" จี้คุ้มครอง!" (มติชน 28 กรกฎาคม 2545) "สส.ผู้ชายตัวดี เมาท์ผู้หญิง กัญจนกรรีดล้นพุดหยาบ" (ไทยรัฐ 28 กรกฎาคม 2545) และการตอบโต้จากนักการเมืองชายรวมทั้งนายกรัฐมนตรี "รับ สส.ชายปากดี ชอบเมาท์ที่ประชุม สมศักดิ์จระไน สส.ดีมีมากกว่า ลามถึงสาวสภาแต่งตัวยั่ววน" (ไทยรัฐ 29 กรกฎาคม 2545) "แม่่ว เบรก "กพ." ขยายผลอ้าง "ขรก.หัวงู" มีส่วนน้อย" (มติชน 30 กรกฎาคม 2545) การเปิดประเด็นคุกคามทางเพศของเลขาธิการ กพ. และปฏิกิริยาจากฝ่ายต่างๆ ที่ทำงานด้านปัญหาผู้หญิงทำให้สื่อมวลชนบางส่วนละเอียดอ่อนต่อปรากฏการณ์นี้มากขึ้น

ในช่วงปลายปี การคุกคามทางเพศกลายเป็นประเด็นร้อนอีกครั้งเมื่อมีการรายงานข่าว "เหตุเกิดที่ชั้น 28" ที่นักข่าวหญิงคนหนึ่งออกมาเปิดเผยเรื่องราวการถูกคุกคามทางเพศโดยนักการเมืองชื่อดังในช่วงกลางเดือนกันยายน "องค์กรสื่อทำจดหมายประณาม! ล่วงละเมิดนักข่าวสาว" (มติชน 18 กันยายน 2545) "เสธ.หนั้นปฏิเสธกามชั้น 28 คุกคามเพศนักข่าว" (ไทยรัฐ 19 กันยายน 2545) กรณีนี้ทำให้เกิดปฏิกิริยาอย่างกว้างขวางจากหลายฝ่าย มีแถลงการณ์จากกลุ่มนักข่าวสตรีอาวุโส และเครือข่ายสื่อสตรี หนังสือพิมพ์มติชนในฐานะนายจ้างของนักข่าวหญิงให้ความสำคัญกับการติดตามประเด็นและตีพิมพ์รายงานพิเศษหลายครั้งด้วยกัน "เกาะกระแส 'วิพากษ์' นักการเมืองลวนลาม 'ความจริงย่อมกลบเกลื่อนมิได้'" (มติชน 21 กันยายน 2545) และ "เลาะรั้วเพื่อนสื่อมวลชนตรวจแนวคิด 'คดีเสธ.หนั้น' ฟ้อง 'มติชน-ข่าวสด' 200ล." (มติชน 21 กันยายน 2545) คอลัมน์ 'ไฟเหลือง' ประชาชื่น ในมติชนตีพิมพ์บทความ "ศึกษามโนธรรม สำนัก จากกรณี 'เหตุเกิด ณ ชั้น 28' มโนธรรม สำนักใคร" (มติชน 23 กันยายน 2545)

2.2.2 ความรุนแรงในชีวิตคู่

ในช่วงกลางปี 'ความรุนแรงในชีวิตคู่' เป็นประเด็นที่สื่อฯในสังคมอีกครั้งหนึ่งเมื่อศาลมีคำตัดสินคดีอาจารย์นิต้าในความผิดฐานทำร้ายร่างกายภรรยาตนเองจนเสียชีวิต โดยพิพากษาให้รอลงอาญาไว้ 3 ปี และบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะเป็นเวลา 50 ชั่วโมง "ดร.นิต้า รอดคุก โทษจำคุก - รอลงอาญา ศาลตัดสิน 4 ปี แต่เมตตา ให้สอนหนังสือ 50 ชม." (มติชน 19 กรกฎาคม 2545) "ดร.นิต้า จำคุก 3 ปี บรรเทาโทษรับสารภาพให้บำเพ็ญประโยชน์สอนหนังสือ นร. 50 ชม." (ไทยรัฐ 19 กรกฎาคม 2545) ซึ่งจากผลคำพิพากษาของศาลได้สร้างกระแสวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องนี้อย่างมาก "องค์กรหญิงนักร้อง คดีผัว-เมียฆ่ากัน จี้แก้บรรทัดฐาน" (มติชน 21 กรกฎาคม 2545) "ศาลพิจารณาอุทธรณ์คดีดร.จำคุก 3 ปี ให้อภัยโทษ 30 สัปดาห์" (มติชน 22 กรกฎาคม 2545)

กระแสวิพากษ์วิจารณ์ที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในสังคม ทำให้ฝ่ายศาลต้องออกแถลงการณ์เพื่อชี้แจง "ศาลแจงคดี ดร.นิต้า ตัดสินถูก องค์กรสตรีชื้อยาเลือกปฏิบัติ" (มติชน 23 กรกฎาคม 2545) "ศาลแจงเหตุไม่จำคุก ดร.นิต้า จี้จำเลยช่วยนำสืบ สำนักผิด" (ไทยรัฐ 23 กรกฎาคม 2545) แต่องค์กรสตรียังคงเคลื่อนไหวและให้ข้อมูลอย่างต่อเนื่องผ่านการสัมภาษณ์ และการอภิปรายในเวทีสัมมนา โดยมุ่งประเด็นเรื่องมาตรฐานสองชั้นในการพิจารณาคดี และทัศนคติของศาลที่มองว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว พร้อมกับเรียกร้องให้มีการเปิดเผยสำนวนการพิจารณาคดีด้วย "เครือข่ายผู้หญิงรุกยื่น 'สขร.' จี้ยื่นการ เปิดสำนวน ดร.นิต้า" (มติชน 25 กรกฎาคม 2545)

นอกจากนี้ ยังมีการนำเสนอความคิดเห็นในแง่มุมต่างๆ ต่อคำตัดสินของศาลและการเคลื่อนไหวขององค์กรสตรีผ่านช่องทางของสื่ออย่างหลากหลาย คอลัมน์ "เหยี่ยวถลาลม" ในมติชน แสดงความคิดเห็นในหัวข้อ "มั่วจนได้" (มติชน 24 กรกฎาคม 2545) และตีพิมพ์บทความ "กระแสสังคมกับกระบวนการยุติธรรมไทย "กรณีดร.นิต้า" โดย นายหิรัญ (มติชน 2 สิงหาคม 2545) "คดีดร.นิต้า อย่าเพิ่งด่วนสรุป" โดย อนาทิน (มติชน 9 สิงหาคม 2545) "ความถูกต้องกับความถูกต้อง" โดย ช.ช่วงหัวหน้า (มติชน 10 สิงหาคม 2545) กระแสวิพากษ์วิจารณ์ลดน้อยลงเมื่อมีการยื่นอุทธรณ์ "อัยการอุทธรณ์คดี 'ดร.นิต้า' เพิ่มโทษคุก 15 ปี ซึ่งไม่ต้องรอลงอาญา วุฒิสภาไม่เกี่ยว ปิดทำตามกระแส" (มติชน 10 สิงหาคม 2545)

ข่าว "หมอฆ่าหมอ" กรณีแพทย์หญิงถูกฆ่าและเผาอำพรางศพโดยนายแพทย์คนรัก ทำให้ประเด็นความรุนแรงในชีวิตคู่อยู่ในความสนใจของสังคมอีกครั้ง มีการรายงานข้อมูลของคดีอย่างต่อเนื่องทางสื่อมวลชน เริ่มตั้งแต่มีการพบศพของผู้ตาย "ฆ่าชัดศพเผา" (ไทยรัฐ 28 ตุลาคม 2545) "รู้

ตัวฆ่าเผาในแก๊ง เป็นพญ. สงสัย หมอหนุ่ม" (ไทยรัฐ 29 ตุลาคม 2545) "สอบเพื่อน พญ. เขื่อนมา - เผา
ตร.ประกบหมอหนุ่มต้องสงสัย" (มติชน 30 ตุลาคม 2545) "คั่นห้องหมอหนุ่ม พบเลือด ล็อกเค้น เผา
พญ. กองปราบลุยคดีเองมีหมออีกคนร่วมมือ" (ไทยรัฐ 31 ตุลาคม 2545) "หมอหนุ่มสารภาพ หึง -
แค้น บีบคอฆ่าพญ. แม่เหี่ยวอนให้ศาลประหารชีวิต สอบหมอแฟนเก่าร่วมอำพรางศพ" (มติชน 1
พฤศจิกายน 2545)

ประเด็นที่สื่อนำเสนอรายวันอย่างต่อเนื่องคือเหตุจูงใจในการฆ่า และความคืบหน้าในการ
ดำเนินคดี "ตำรวจย่า - ปฎิเสธ พญ.ท้อง แม่พ้อฆ่าเดิมลูก" (ไทยรัฐ พฤศจิกายน 2545) "ปมฆ่า
กำกวม! เรียกเค้น พญ.แฟนใหม่ เตรียมออกหมาย แจ้งข้อหาร่วมมือปิดบังอำพรางศพ หมอพรทิพย์
ยัน 'ไม่เคยปดปมท้อง' (ไทยรัฐ 3 พฤศจิกายน 2545) "พวาประชาทัศน์ฆ่าหมอหนุ่ม ตร.ไม่กล้าพาไป
ขอขมาศพ" (มติชน 3 พฤศจิกายน 2545) "ร่ำไห้ระงมเผา 'พญ.พัชรนันท์' แม่เหี่ยม 'หมอศรชาติ'
แน่นห้องขัง" (มติชน 4 พฤศจิกายน 2545)

นอกจากติดตามความคืบหน้าในการดำเนินคดีแล้ว การวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นที่ทั้งคู่เป็น
แพทย์ก็ได้รับความสนใจอย่างมาก "ให้ 'สุภารัตน์' แก้ไขปัญหาหมอฆ่าคน เผาไปแล้วศพ พญ.เสี่ยง
ร่ำไห้ระงมวัด" (ไทยรัฐ 4 พฤศจิกายน 2545) "ศรชาติ วอนอย่าดำเนินคดี หมอแฟนเก่า เลื่อนให้
ปากคำ" (มติชน 5 พฤศจิกายน 2545) "แม่พญ. 'ไม่โอโหสิ โศดถึบ! หมอหนุ่มอำมหิต" (ไทยรัฐ 6
พฤศจิกายน 2545) สื่อรายงานข่าวอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งตำรวจสรุปปิดสำนวนคดี พร้อมด้วยการ
ตีพิมพ์ข้อเขียนและรายงานพิเศษอีกหลายชิ้น เช่น สกู๊ป "ปิดคดี ฆ่าแล้วเผา คำสารภาพ หมอหนุ่ม
นาทิลงมือฆ่าพญ." (มติชน 1 พฤศจิกายน 2545) สกู๊ปหน้าหนึ่ง "เปิดทำเนียบหมอฆ่าเมีย ชำแหละ
เผา เพราะกลัว" (ไทยรัฐ 4 พฤศจิกายน 2545) "หมอ! คนมีสี! นักฆ่าอาชีพ ใคร?ฆ่าได้เนียนกว่ากัน"
(ไทยรัฐ 5 พฤศจิกายน 2545) "ชีวิตที่จบแล้วทุกอย่างแม่พิศมัยวันสิ้นหมออม" (มติชน 7
พฤศจิกายน 2545)

2.2.3 การละเมิดทางเพศเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 18 ปี

การละเมิดทางเพศเด็กหญิงที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ที่พบเห็นอยู่บ่อยครั้ง คือ การข่มขืนที่เป็นข่าว
ขึ้นมาเมื่อเด็กหญิงตั้งครรภ์ กรณีเช่นนี้พบว่าส่วนใหญ่เด็กจะถูกข่มขืนต่อเนื่อง จากผู้กระทำที่เป็น
บุคคลในครอบครัว หรือคนใกล้ชิดที่ได้รู้จักและคุ้นเคยดี

รายงานข่าวละเมิดทางเพศเด็กอีกประเภทหนึ่งที่กำลังกลายเป็นกระแสความสนใจของสังคม คือ
การซื้อขายบริการทางเพศจากเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี กรณีที่ได้รับความสนใจอย่างมากสืบเนื่องจากปีที่

แล้ว คือกรณี ส.ว. ชื้อบริการทางเพศจากเด็ก มีการรายงานข่าวผลการพิจารณาคดีในช่วงปลายปี "ตัดสินจำคุก 16 ปี ป้าเหลิม ไม่รอลงอาญา" (ไทยรัฐ 1 ตุลาคม 2545) "คุก 16 ปี ป้าเหลิม ศาลไม่เชื่อ เลื่อมสมรรถภาพทางเพศ คดีละเมิดทางเพศ 3 นร.หญิง พ่อเหยื่อเตรียมฟ้องแพ่งซ้ำ" (มติชน 1 ตุลาคม 2545) และมีการรายงานพิเศษ "คำพิพากษาย่อ คดีอื้อฉาวจำคุก 16 ปีเหลิม พรหมเลิศ" (มติชน 1 ตุลาคม 2545) บทนำมติชน "ข้อเตือนสติ กรณีเหลิม พรหมเลิศ" (มติชน 2 ตุลาคม 2545) สกู๊ปหน้าหนึ่ง "ชีวิตวันนี้ 4 เด็กหญิงเหยื่อแกม ส.ว.ฉาว ป้าเหลิม" (มติชน 2 ตุลาคม 2545)

กรณี "อ้ากคดา" เป็นอีกประเด็นร้อนแรงที่ได้รับการรายงานอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ผู้ปกครองของเด็กเข้าร้องเรียนขอความช่วยเหลือจาก ส.ส. ปวีณา หงสกุล ว่าลูกสาวหายออกจากบ้าน จนกระทั่งทราบว่าถูกหลอกไปค้าบริการทางเพศ "ป.เตรียมตะครุบ พตท.กาม เปิดชิงนร.วัย 12 แม่เหยื่อเข้าร้องปวีณา นำจับเอเยนต์แม่-ลูก เด็กแฉนั่งรถสายตรวจเข้าไปเชือดในม่านรูด" (ไทยรัฐ 2 มกราคม 2545) "เหยื่อ ป.5 ยันชัด พตท.หั่น! เผยให้เรียกอา" (ไทยรัฐ 3 มกราคม 2545) "สันต์ เดินสั่งสอบ ตร.ฉาวชื้อกาม ค.ญ. เหยื่อแฉใช้รถสายตรวจพาไปโรงแรม" (มติชน 3 มกราคม 2545) "ตร.ใหญ่ชี้เปล้าช่วยสั่งจับแน่ พ.ต.ท.หั่น" (ไทยรัฐ 7 มกราคม 2545) "รอง ผกก.จร. ฉาวพร้อมคู่คี่ เด็กเหยื่อแกมแฉยังมีอีก 13 คน" (มติชน 8 มกราคม 2545)

มีการรายงานความคืบหน้าของคดีอย่างต่อเนื่อง โดยทิศทางมุ่งเน้นไปที่การขยายผลการจับกุมผู้ซื้อบริการทางเพศเด็ก "จำหวังบุปผารามเครียดหนัก เก้น 2 เอเยนต์ ล่าอีก 15 ลูกค้าหั่น" (มติชน 14 มกราคม 2545) "เหยื่อแกม ชื้อรูปเสียอื้อจอมหันต่ออ้ากคดาเสียเขาว์รายต่อไป" (ไทยรัฐ 23 มกราคม 2545) และมาสรุปที่ผลการตัดสินคดีในช่วงปลายปี "อ้ากคดา สมสู่เด็ก เจอคุก 18 ปี แม่เล่า โดน 246 ปี" (ไทยรัฐ 20 ธันวาคม 2545)

ตลอดทั้งปีก็มีการรายงานข่าวเรื่องครู นักการเมือง นักแสดง ชื้อประเวณีเด็กอยู่ประปราย "โรจจับ สจ.ดัง เสพกาม ม.2 แม่รูดฟุ้งปวีณา แฉพาเข้าม่านรูด จ่าย 5 พันเปิดชิง" (ไทยรัฐ 20 กันยายน 2545) "ตร.ฉาวอีก จ.ส.ต.ข่มขืนค.ญ.วัย 13 ขอเป็นลูกบุญธรรม พาเข้าโรงแรม เจ้าตัวปฏิเสธอ้างเด็กสมยอม" (มติชน 26 มกราคม 2545) "แม่เล่าจิว นักเรียนวัย 14 ปี ลวงเพื่อนขายตัว สุดท้ายเสียตัวถูกเปิดบริสุทธ์" (ไทยรัฐ 11 กันยายน 2545)

2.2.4 การละทิ้งเด็กกรณีตั้งท้องเมื่อไม่พร้อม

การรายงานข่าวส่วนใหญ่เป็นการรายงานเหตุการณ์พบเด็กถูกทิ้งไว้ตามสถานที่ต่างๆ เช่น "ม่าเด็ก 3 เดือน ยัดใต้สะพาน ผ่าขนหนูห่อมิดชิดอำพราง" (ไทยรัฐ 22 เมษายน 2545) "แม่ทมิฬทิ้งอีก เด็กทารก 5 วัน" (ไทยรัฐ 13 สิงหาคม 2545) "หักคอทารกเพศหญิงอายุ 7 วัน" (มติชน 26 มกราคม 2545) "ศพทารกหญิงลอยติดทำนบน้ำวัดท่าหลวง ตร.เชื่อวัยรุ่นรักสนุกกลอดลูกแล้วมาทิ้ง" (มติชน 4 มิถุนายน 2545)

สำหรับข่าวดังเรื่องในประเด็นนี้คือ กรณีน้องแนน ที่พ่อและแม่ของเด็กตกงาน กำลังจะถูกไล่ออกจากห้องเช่า จึงตัดสินใจทิ้งลูกไว้ที่สะพานลอยหวังมีคนเก็บไปเลี้ยง ซึ่งมีการเสนอข่าวต่อเนื่องยาวนานกว่าสัปดาห์

2.2.5 ภาพลักษณ์ความงามของผู้หญิง (Body Image)

เหตุการณ์ผู้หญิงออกมาเรียกร้องเรียนกับตำรวจให้ดำเนินคดีกับคลินิกศัลยกรรมเสริมความงาม "เสริมเต้านมไขมัน เน่าพะ ร้องกองปราบช่วย แผลหน้าท้องปริดูแล้วสยองตำรวจพลิกตำราหาทางฟันคดี" (ไทยรัฐ 7 กุมภาพันธ์ 2545) "สาวโร้หมอทำนมเน่า นิดเสริม ริดไขมันหวิดตาย สาวอยากสวยบุกกองปราบ แจ้งความจับหมอ" (มติชน 7 กุมภาพันธ์ 2545) "สอบเล่นงานเต้านม แพทย์สภาวะบุหมอซู้" (ไทยรัฐ 8 กุมภาพันธ์ 2545) "ป.บุคลิกคลินิกโยชิโน เตรียมเรียกหมอสอบแก้ตัวนมเน่า ผิดนัด" (มติชน 8 กุมภาพันธ์ 2545) "หมอเต้านมไม่กล้าโผล่ได้ มอบ ปชส.กับทนายแจคุกขอเงิน 8 ล้าน คนไข้จิ้นพ.ชัยโรจน์ออกมาแถลงเอง" (ไทยรัฐ 9 กุมภาพันธ์ 2545) "ป.ร้องศาลขอคำสั่งให้คลินิกเต้านม ส่งประวัติ 2 เขื่อ" (ไทยรัฐ 11 กุมภาพันธ์ 2545) "ขออำนาจศาลส่งประวัตินมเน่า" (มติชน 11 กุมภาพันธ์ 2545) "สองสาวหอบนมเน่าบุกร้องหมอหน่อย" (ไทยรัฐ กุมภาพันธ์ 2545) "รักษานมเน่าใช้ 30 บาทได้" (มติชน 13 กุมภาพันธ์ 2545) "หมอราชวิถีอึ้ง คำสั่งเจ็ทน้อย ระบุศัลยกรรม ไม่เกี่ยว 30 บาท" (มติชน 14 กุมภาพันธ์ 2545) "ดูไขมันแผลเน่าร้องกองปราบฯ อีกคน" (มติชน 14 กุมภาพันธ์ 2545) "เหยื่อสาวผ่าตัดนมเน่าถูกคุกคามหนีหัวซุน" (มติชน 25 กุมภาพันธ์ 2545)

กระแสข่าวเหล่านี้ทำให้ข้อเขียนในสื่อมีการแสดงความคิดเห็นถึงเรื่องนี้อย่างหลากหลายทั้งในรูปแบบบทความ พื้นที่ในคอลัมน์ประจำ โดยเป็นการให้ข้อมูลเรื่องศัลยกรรม และการแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ เช่น "สาวเอยอย่าเสริมอกด้วยการฉีดยา เกิดปัญหาต้องตัดทิ้งลูกเดียว" (ไทยรัฐ 11 กุมภาพันธ์ 2545) บทนำในมติชน "สาวอกเน่า โทษใคร" (มติชน 13 กุมภาพันธ์ 2545)

คอลัมน์ภัยสังคม "ว่าด้วยนมเน่า" (มติชน 13 กุมภาพันธ์ 2545) บทความ "สัลยกรรมอกเน่ากับแนวคิดสวยไม่เสร็จ" (มติชน 5 มีนาคม 2545)

ในช่วงปลายปี กรณีของวัยรุ่นหญิงที่เสียชีวิตเนื่องจากการไปดูดไขมันที่คลินิกนายแพทย์คนหนึ่ง เป็นประเด็นร้อนแรงที่ทำให้สังคมหันมาพูดถึงเรื่องสัลยกรรมความงาม รูปร่าง การลดน้ำหนักของผู้หญิงอีกครั้ง "เด็กม.5 ดูดไขมันซ็อก ตาย สสจ.อ้างแพ้ยา หมอชดใช้" (มติชน 7 ธันวาคม 2545) "นักเรียนสาว ถอดอ้วน ดูดไขมัน ตายคาเตียงหมอ" (ไทยรัฐ 7 ธันวาคม 2545) "พ่อเหยื่อจี้ถอนใบอนุญาติ นายแพทย์ชาติ ดูดไขมันตาย" (มติชน 8 ธันวาคม 2545) "ให้ยานอนหลับมาก ปมเหตุดูดไขมันดับ (ไทยรัฐ 8 ธันวาคม 2545) "พ่อน้องกึ่ง ไม่เชื่อใจ ร.พ.มหาราช ร้อง ประชา ส่งศพให้นิติเวช พิสูจน์" (มติชน 9 ธันวาคม 2545) "พบไขมันกระจาย เหตุตาย นร.เหยื่อหมอชาติ นิติเวชผ่าแล้ว มีเต็มทรวงอวัยวะ พ่อยันเอาเรื่อง แต่ตร.เฉื่อย ยังไม่ตั้งข้อหา" (ไทยรัฐ 10 ธันวาคม 2545) "แพทย์สภา ฟัน หมอชาติรีดไขมัน เตรียมพักใบอนุญาติ ตำรวจยังไม่แจ้งข้อหา" (ไทยรัฐ 11 ธันวาคม 2545) "หมอชาติมอบตัว เจอ 2 ข้อหา มข. ยันแค่ได้ผ่านการอบรมผ่าตัด" (มติชน 12 ธันวาคม 2545) "ถอนวิญญาน ผีน้องกึ่ง หมอชาติ ผวา ให้พระทำพิธี สภาหมออืด เจ็บคอบ้างยึดไปปีหน้า" (ไทยรัฐ 13 ธันวาคม 2545) "ตรวจนี้ น้องกึ่ง พบยาอันตราย ภาค 5 สังสอพบสถิติรักษาย้อนหลัง 10 ปี" (มติชน 13 ธันวาคม 2545) "ยันหมอชาติ ให้ยาเกินขนาด นิติเวชแถลงทำให้น้องกึ่งตายฉับพลัน" (ไทยรัฐ 14 ธันวาคม 2545)

ด้วยการรายงานติดตามคดีอย่างใกล้ชิด ประเด็นเรื่องการลดความอ้วน หรือสัลยกรรมความงามจึงอยู่ในกระแสความสนใจ และถูกนำมาเชื่อมโยงกับเหตุการณ์อื่นๆที่เกี่ยวข้อง "รีดอ้วน จาวอกร้องหมอ ขำ ล้วงคนไข้ จับคว่ำ นิดยา ขอดูหน้าท้อง จูโจมควักจิม ไล่ปล้ำถึงบ้าน ขวดยันเจอดัวผัวอัดชะหน้าฉีก" (ไทยรัฐ 14 ธันวาคม 2545) "หมอพรทิพย์แฉสูตรยาลดความอ้วนถ่วนอันตราย" (ไทยรัฐ 16 ธันวาคม 2545) "สภานายช่วยเรียกค่าเสียหาย น้องกึ่ง สาวโรงงานตายปริศนา คาดผลยาลดความอ้วน" (มติชน 17 ธันวาคม 2545) "พ่อน้องกึ่ง จะฟ้องหมอชาติ เรียก 5 ล้าน" (มติชน 20 ธันวาคม 2545) "คดี น้องกึ่ง รอผลแพทย์สภาสรุปสำนวน" (มติชน 26 ธันวาคม 2545)

สำหรับข้อเขียนที่แสดงความคิดเห็นอิงไปกับกระแสก็มีการตีพิมพ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีข้อเขียนในรูปของบทความ รายงานพิเศษ หรือในคอลัมน์ประจำตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ 2 ฉบับมากกว่า 15 ชิ้น เช่น สก๊อปหน้าหนึ่งไทยรัฐ ฉบับวันที่ 12 ธันวาคม "อัตราเสี่ยงดูดไขมัน สรรพตตาย 1 ในหมื่น" มติชนทูเดย์ "สำรวจลูกค้า คลินิกดูดไขมัน คนอยากสวยช่วยไม่ได้" (มติชน 13 ธันวาคม

2545) บทความ "สวดย้วยมีดหมอ คุณไผ่มัน เดิมพันชีวิต" (มติชน 13 ธันวาคม 2545) "คุณไผ่มัน คุณสมอง คุณเงิน" (มติชน 14 ธันวาคม 2545) "ความงามมรณะ ใครรับผิดชอบ" (มติชน 28 ธันวาคม 2545)

3. วิธีคิดของสื่อต่อปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงที่สะท้อนจาก การรายงานข่าว

เมื่อ "ภาษาคืออำนาจ" การวิเคราะห์วิธีคิดหรือมุมมองที่อยู่เบื้องหลังภาษาหรือถ้อยคำที่สื่อเลือกใช้จึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง เพราะความรุนแรงต่อผู้หญิงนั้นเป็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นใน 3 ระดับควบคู่กันไป คือความรุนแรงทางตรง ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง และความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม สื่อมวลชนในฐานะเจ้าของพื้นที่ไม่เพียงแต่ต้องการนำเสนอข่าวหากแต่ยังต้องการให้คนในสังคมเผชิญปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงลดน้อยลงด้วย แต่ถ้าความรุนแรงต่อผู้หญิงที่สื่อมวลชนมองเห็นยังคงเป็นเพียงความรุนแรงทางตรง สื่อมวลชนก็จะยังนำเสนอรายงานข่าวที่เกิดขึ้นไปโดยไม่เข้าใจว่ายังมีความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมที่เป็นเสมือนเมล็ดพันธุ์ของปัญหาซ่อนตัวอยู่ และโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ สื่อมวลชนอาจเป็นผู้เพาะหว่านเมล็ดพันธุ์แห่งความรุนแรงนี้ซ้ำแล้วซ้ำเล่า และวงจรความรุนแรงต่อผู้หญิงก็จะไม่สามารถยุติลงได้เลย

ข้อเขียนเกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิงที่ปรากฏบนพื้นที่ของสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นการรายงานข่าว การรายงานพิเศษ คอลัมน์ประจำ บทสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้คนฝ่ายต่างๆ รวมไปถึงข้อเขียนของบุคคลทั่วไปที่ได้รับการตีพิมพ์ในสื่อ ล้วนแล้วแต่บรรทุกเอาทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมของผู้เขียนเข้าไว้ด้วยเสมอ เมื่อเราได้ "อ่านระหว่างบรรทัด" ทั้งตัวข้อเขียน ตำแหน่งของการตีพิมพ์ ถ้อยคำ ภาพที่ถูกเลือกมาลงประกอบ รวมไปถึงจนถึงน้ำเสียงของการนำเสนอ เราจึงจะเข้าใจว่าความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมถูกถ่ายทอดซ้ำอย่างไร และเราจะยุติการถ่ายทอดซ้ำนี้ด้วยวิธีไหน

ประเภทของความรุนแรงต่อผู้หญิงที่ปรากฏเป็นข่าวบ่อยครั้งในช่วงปีที่ผ่านมาและถือเป็นกระแสสังคมในเรื่องนี้ ได้แก่ การคุกคามทางเพศและการข่มขืน การละเมิดทางเพศเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 18 ปี ความรุนแรงในชีวิตคู่ และรูปแบบของความรุนแรงที่อาจเห็นไม่ชัดเจนนักว่าเป็นความรุนแรงต่อผู้หญิงแต่แท้จริงโดยตัวของมันเองแล้วถือว่าเป็นทั้งความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมและเชิงโครงสร้าง ได้แก่ ปัญหาท้องไม่พร้อม การทำศัลยกรรมความงาม หญิงรักหญิง วิธีคิดของ

สื่อมวลชนที่สะท้อนมากับการนำเสนอประเด็นเหล่านี้ รวบรวมได้ดังต่อไปนี้

3.1 การคุกคามทางเพศและการข่มขืน

3.1.1 "จีหลิ เมห์ แชว หัวงู" : เรื่องเล็กน้อยไม่ใช่ความรุนแรงต่อผู้หญิง

"ถ้อยคำ" ที่มักถูกหยิบมาใช้เมื่อสื่อต้องการพูดถึงการคุกคามทางเพศด้วยวาจา มักเป็นถ้อยคำที่มีน้ำหนักเบา เช่น จีหลิ เมห์ แชว หัวงู ยกตัวอย่างเช่น

"กรรมวิธีการจีหลิ" (มติชน 18 มิถุนายน 2545)

"แค่แหวหญิงถูกไล่ย้งดับ" (มติชน 5 พฤศจิกายน 2545)

โดยทั่วไปถ้อยคำเหล่านี้มักถูกหยิบมาใช้ในบริบทที่ไม่เป็นทางการ หรือในการขบขัน นินทาพฤติกรรมที่ไม่ถือกันว่าเป็นเรื่องร้ายแรง แต่ความรุนแรงต่อผู้หญิงนั้นเป็นปรากฏการณ์ที่มีลักษณะเป็นเส้นที่ต่อเนื่องกันนับจากการใช้คำพูดที่แสดงความจ้วงจ้วงในเรื่องเพศ คำหยาบคายที่ทำให้รู้สึกด้อยค่าในความเป็นเพศของตนเอง เรื่อยขึ้นไปถึงการสัมผัสร่างกาย การข่มขืน และการฆ่าข่มขืน เมื่อ "จีหลิ เมห์ แชว หัวงู" เป็นคำที่สื่อเลือกมาใช้เมื่อต้องการพูดถึงความรุนแรงต่อผู้หญิงทางวาจา จึงทำให้มิติของความรุนแรงที่แฝงอยู่ในพฤติกรรมดังกล่าวดูแผ่วเบาจนไม่เห็นความเชื่อมโยงกับการกระทำรุนแรงในคิริที่สุ่งขึ้นไปอย่างเช่นการข่มขืน

3.1.2 " คีมเก่ง สุบบุหรี เจ้าชู้ แต่งโป้" : การตั้งคำถามต่อพฤติกรรมของผู้หญิงที่เป็นผู้เสียหาย

เมื่อเหตุการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงได้รับการเปิดเผย จะพบอยู่บ่อยครั้งว่าสื่อรายงานเหตุการณ์โดยมุ่งฉายภาพพฤติกรรมส่วนตัวและประวัติของผู้เสียหาย เช่น

"สาวสภาฯได้หวนมั่วเซ็กซ์แพร่ถึงไทยแล้ว" (ไทยรัฐ 18 มกราคม 2545)

"สอบสาวเหยื่อ 4 ทรชน-เทียวอาร์ชีเอบอ่ย" (มติชน 12 พฤศจิกายน 2545)

"ฆ่าข่มขืนน.ศ.สาวราชภัฏอุบลฯหนุ่มติดพันอื้อสงสัยคนใกล้ชิด" (มติชน 2 มิถุนายน 2545)

และมีการเลือกหยิบพฤติกรรมบางอย่างของผู้เสียหายมาขยายความ เช่น คีมเก่ง สุบบุหรี เจ้าชู้ ไม่รู้จักระวังตัว แต่งตัวโป้ เป็นต้น

คดีฆ่าข่มขืนอดีตดาราทรงหญิงที่เคยเล่นบทแม่พลอยในภาพยนตร์เรื่องสี่แผ่นดินเมื่อสมัย 20 กว่าปีก่อน ถือเป็นกรณีที่ชัดเจนของการนำชีวิตส่วนตัวของเหยื่อมาขยายรายละเอียดในลีลาเนิยาย และตีพิมพ์เป็นเวลาเกือบ 10 วันติดต่อกันในระหว่างที่ตำรวจกำลังค้นหาตัวคนร้าย ทำให้ผู้เสียหายที่แม่จะเป็นบุคคลมีชื่อเสียงอยู่ก่อนและเสียชีวิตไปแล้วก็ตาม ต้องตกเป็น "เหยื่อซ้ำสอง" ในแง่ของการส่งทอดความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม การนำเสนอในลักษณะนี้จึงเป็นการตอกย้ำความเข้าใจผิดที่ว่า "เหยื่อ" ของการถูกข่มขืนเป็นผู้ที่มีส่วนทำให้การข่มขืนนั้นเกิดขึ้นด้วย ทั้งๆที่มีผลการศึกษาที่ยอมรับกันมานานแล้วว่า การข่มขืนนั้นที่แท้ไม่ได้เป็นเรื่องทางเพศเลย แต่เป็นเรื่องของการใช้อำนาจและปมทางจิตใจบางอย่าง

3.1.3 "หื่น โหด บ้ากาม และชาดิศต์" : ผู้ข่มขืนเป็นโรคจิต ควบคุมความต้องการทางเพศไม่ได้

พบว่ามีย่อกำขุดหนึ่งที่ถูกเลือกใช้บ่อยที่สุดเมื่อสื่อต้องการพูดถึงผู้ข่มขืนประกอบด้วย คือ "หื่น โหด บ้ากาม และชาดิศต์" เช่น

"รวบช่างกลึงหื่น" (ไทยรัฐ 1 เมษายน 2545)

"ถ้าไอ้หื่นบุกข่มขืนเชือดคอสาวเคลด้าฯดับ" (มติชน 22 กันยายน 2545)

"รวบ 4 โจ้หื่นอาร์ชีเอข่มขืนน.ศ.สาว" (มติชน 15 พฤศจิกายน 2545)

"รวบฆาตกรโล้นหื่นกาฝากผ้าเหลือง! ข่มขืนฆ่าแม่ค้าขนม" (ไทยรัฐ 13 ธันวาคม 2545)

"โหดในป่าฆ่าเปลือยสาว" (มติชน 14 กุมภาพันธ์ 2545)

"จับไอ้ชาดิศต์ฆ่าโหดแม่เฒ่า" (ไทยรัฐ 9 ธันวาคม 2545)

วิธีคิดที่ผู้ตั้งมือข่มขืนเป็นผู้ที่มีความต้องการทางเพศสูงเกินปกติและไม่สามารถระงับได้ เข้าขั้นโรคจิตนั้น เป็นวิธีคิดที่ให้ความหมายของการข่มขืนอย่างคับแคบและเน้นว่าเป็นเรื่องเพศและพฤติกรรมส่วนบุคคล ไม่ใช่ปัญหาเชิงวัฒนธรรมหรือโครงสร้าง และทำให้เกิดการแก้ปัญหาผิดวิธีคือการลดโอกาสของการเกิดเหตุ เห็นได้จากปฏิกิริยาของรัฐ "ฝากขังไอ้หื่นฆ่าเชลล์สาวเจ้เล้ง ปลดกม.สั่งแก้ไขจุดเปลี่ยวร้าง" (มติชน 10 ธันวาคม 2545)

3.1.4 นิยายรายวัน : เรื่องเล่าข้างผู้ทำผิด

เนื้อหาของข่าวข่มขืนส่วนใหญ่ที่ปรากฏในสื่อหนังสือพิมพ์ที่สำรวจมักพรรณนาให้คนอ่านเห็นแรงจูงใจของการกระทำทั้งที่มาจากความเข้าใจของผู้สื่อข่าวเองและความเข้าใจของตัวผู้ข่มขืน โดยเป็นไปในทิศทางที่ทำให้เหตุผลว่าการข่มขืนเกิดขึ้นเพราะฝ่ายผู้กระทำไม่สามารถหักห้ามอารมณ์เพศที่ถูกกระตุ้นโดยฝ่ายหญิงได้

"...ถือโอกาสช่วงปลอดคนในเทศกาลสงกรานต์ แอบปีนกำแพงเข้าไปในบ้าน เพราะผู้ตายไม่ได้ล็อกประตู เมื่อขึ้นไปชั้นบนเห็นนาง...นอนหลับอยู่บนเตียงกับลูกสาวในชุดนอนบาง นุ่งกางเกงในตัวเดียว ไม่สวมเสื้อชั้นใน จึงเกิดอารมณ์ทางเพศตรงเข้าบีบคอและใช้ผ้าห่มอุดจมูก" (ไทยรัฐ 1 พฤษภาคม 2545)

"...ที่เกิดเหตุเป็นโชคหินอยู่ได้สะพานชมวิवल้งเกาะลอย พบหญิงสาววัยรุ่นสวมเสื้อยืด แขนกุดสีน้ำเงินกางเกงขาสั้น..." (ไทยรัฐ 18 พฤษภาคม 2545)

"เห็น น.ส.ดาว เป็นสาวสวยรูปร่างดี...เลยเกิดตัณหาวางแผนชั่ว...โดยไม่จะต้อง น.ส.พร เพราะไม่สวยไม่ถูกสเปก" (ไทยรัฐ 6 ธันวาคม 2545)

"...พบ น.ส.นาในชุดสายเดี่ยวสีดำ สวมกางเกงขาสั้นรัดรูป ใบหน้าปูดบวม นั่งเหม่อลอยในสภาพอิดโรย ส่วนกลุ่มวัยรุ่นแยกย้ายกันหลบหนีไปแล้ว" (มติชน 5 ธันวาคม 2545)

การนำเสนอแรงจูงใจของการข่มขืนในลักษณะเช่นนี้นำไปสู่ความเข้าใจผิดว่าการข่มขืนเกิดขึ้นเพราะผู้หญิงยั่วเย้า กลายเป็นการผลักภาระให้ผู้หญิงต้องควบคุมพฤติกรรมของตนไม่ให้ไปกระตุ้น "ต่อมเพศอันรุนแรง" ที่ผู้ชายมีตามธรรมชาติ ความเข้าใจผิดในลักษณะนี้ยังสะท้อนออกมาในการเลือกใช้ถ้อยคำเช่น "หนุ่มก๊อแล้นเมียหนีข่มขืนเด็ก" (มติชน 17 กันยายน 2545) ด้วย

3.1.5 "ฟันเด็กติดลูก" : แนวโน้มใหม่วิธีคิดของสื่อต่อการซื้อบริการทางเพศเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 18 ปี

ตลอดปีที่ผ่านมาเริ่มมีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงวิธีคิดของสื่อต่อการซื้อบริการทางเพศจากเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งน่าจะเป็นผลสืบเนื่องมาจากการนำกฎหมายค่าประเวณีเด็กมาใช้ ซึ่งมีประสิทธิภาพมากขึ้นในแง่ของการเอาผิดชายนักเที่ยว คคืออดีตวุฒิสมาชิก และคดีนายตำรวจใหญ่ ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้มีการพูดถึงความผิดฐานละเมิดทางเพศเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 18 ปีกัน

อย่างกว้างขวาง เพราะถึงแม้ฝ่ายชายจะอ้างว่าเด็กหญิงยินยอม แต่โดยกฎหมายก็ถือว่ามีความผิด และทำให้เริ่มมีการใช้วาทกรรม "핀เด็กติดคุก" จากสื่อมวลชน เช่น "อุทาหรณ์หนุ่มกลัดมั้นฟินเด็กติดคุก" (ไทยรัฐ 8 กรกฎาคม 2545) ซึ่งคาดว่าเราจะได้เห็นการนำเสนอวาทกรรมนี้เพิ่มขึ้นอีกในอนาคตอย่างแน่นอน

3.2 ความรุนแรงต่อผู้หญิงในชีวิตคู่

3.2.1 ลูกผู้ชายฆ่าได้ห้ามไม่ได้

น้ำเสียงของข่าวการทำร้ายร่างกายหรือฆ่ากันในระหว่างสามีภรรยาหรือคนรักมักให้น้ำหนักกับพฤติกรรมของฝ่ายหญิงโดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์นอกสมรส และความรู้สึกละอายใจของฝ่ายชาย มากกว่าตัวความรุนแรงที่ฝ่ายชายลงมือกระทำ

"คนสวย-ชายติดกรอ ศพเปลือย-หมดส้วม ทำอำพรางว่าถูกข่มขืน เรียก 4 ชายสอบเล่น" (ไทยรัฐ 4 สิงหาคม 2545)

"หนุ่ม 'รปภ.' แค้นเมียระริบชูคว่ำป็นยิงทะเลลูก" (มติชน 20 สิงหาคม 2545)

"มือขวานฆ่าเมียมอตัว-แค้นมีชูหน.คนงาน" (มติชน 5 สิงหาคม 2545)

"พี่ยั่วขอหย่ากริดหน้าแหกเมียหมอนวด" (ไทยรัฐ 20 พฤศจิกายน 2545)

ทุกข่าวจะถูกเสนอภาพปัญหาว่าเป็นเรื่องส่วนตัวมากกว่าจะเชื่อมโยงให้สังคมเกิดความเข้าใจใหม่ว่าเป็นปัญหาส่วนรวม เพราะความรุนแรงต่อผู้หญิงได้เริ่มต้นมาตั้งแต่ในระดับความเชื่อของคนในสังคมแล้วว่า "เมียเป็นสมบัติของตัว" เพราะฉะนั้นความสัมพันธ์ทางเพศนอกสมรสของผู้เป็นภรรยาจึงเป็นเรื่องรุนแรงระดับหยามศักดิ์ศรีที่ฝ่ายสามีต้องลงไม้ลงมือหรือฆ่า โดยนัยนี้ท่าทีของสื่อเป็นเสมือนการรับรองความชอบธรรมของความรุนแรงต่อผู้หญิงในชีวิตคู่ไปโดยปริยาย

3.2.2 "เมียโหด สาวหึงโหด ฆ่าตัวโหดร้ายผิดมนุษย์" : เมื่อผู้หญิงได้กลับ

อาจเป็นเพราะสื่อเคยชินกับความรุนแรงในชีวิตคู่ที่ฝ่ายชายเป็นผู้ลงมือต่อฝ่ายหญิง ทุกครั้งเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ฝ่ายหญิงเป็นผู้กระทำ แม้จะเป็นการกระทำเพื่อตอบโต้กับความรุนแรงที่ฝ่ายหญิงได้รับจากฝ่ายชายมาก่อน แต่ก็ถูกสื่อนำเสนอด้วยท่าทีที่ตอกตกใจอย่างยิ่งและถือเป็นคดีสะเทือน

ขวัญประจำฉบับเลขที่เดียว

"จับโจกบันไดเมียโหดฆ่าตัว เกล็ดหนีทิ้งศพเน่าหนองไซ อ่างเฉยถูกตีก่อน" (ไทยรัฐ 11 พฤษภาคม 2545)

"คัตเตอร์สะบัดเถื่อนจู่ตัวร้องแรง ปาดขณะเมาหลับเมียข่มแสบสะใจถือมีคมอบตัวตร.หมอ เก่งต่อสำเร็จ" (ไทยรัฐ 8 กันยายน 2545)

ข่าวหลังนี้ในเนื้อข่าวยังรายงานด้วยว่า "...หลังลงมือปฏิบัติการแล้วยืนมองสามีด้วยความสะใจ..." และก้าวล่วงไปถึงขั้นขอให้ผู้หญิงรายนี้ถือคัตเตอร์อันหนึ่งไว้ในมือโดยไม่ชัดเจนว่าเป็นคัตเตอร์อันที่ใช้ก่อเหตุหรือไม่เพื่อให้ช่างภาพถ่ายรูปนำมาลงหน้าหนึ่งด้วย น้ำเสียงของข่าวยังคงพุ่งเป้าไปที่การกระทำของฝ่ายหญิง ในขณะที่เรื่องราวการถูกสามีทุบตีและด่าว่าอย่างหยาบคายของฝ่ายหญิงทั้งสองข่าวได้รับพื้นที่เขียนถึงเพียงไม่กี่บรรทัด ขัดแย้งกับการรายงานข่าวในกรณีที่กลับด้านกันดังที่กล่าวมาแล้ว คือถ้าฝ่ายหญิงเป็นผู้ถูกระทำ การขยายความการกระทำของฝ่ายชายก็แทบไม่ปรากฏ เพราะยังคงสนใจแต่พฤติกรรมของฝ่ายหญิงอันชวนให้ (สื่อ) สงสัยว่าเป็นเหตุให้ต้องถูกระทำรุนแรงอยู่นั่นเอง

3.2.3 "ลั่นกับฟัน" : ผัวเมียตีกันเป็นเรื่องธรรมดา

คำกล่าวนี้อาจเป็นความจริงถ้าไม่พบว่าปัญหานี้มีความเชื่อเรื่องเมียเป็นสมบัติของผัวเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นพื้นฐาน และซึ่งเป็นเหตุให้เราพบว่า "ซุ่มเมีย" เป็นคำที่ถูกหยิบมาใช้บ่อยครั้ง เมื่อสื่อต้องการพูดถึงความรุนแรงต่อสามีกระทำต่อภรรยา

"ผัวโหดซุ่มเมียดับคาเท้า" (มติชน 22 ตุลาคม 2545)

"ผัวโหดซุ่มเมียฆ่าในดับคาห้องอ้างเป็นลมตาย" (ไทยรัฐ 18 เมษายน 2545)

และพาดหัวข่าว "หนักมือไปหน่อย" (ไทยรัฐ 11 ตุลาคม 2545) ที่รายงานเหตุการณ์สามีทุบตีภรรยาจนบอบช้ำแล้วเข้านอนไปโดยไม่รู้ว่าฝ่ายภรรยาเสียชีวิต

น้ำเสียงอันแผ่วเบาเมื่อพูดถึง "การซุ่มเมีย" ราวกับเป็นเรื่องธรรมดาแต่ที่กลายมาเป็นข่าวก็เพราะ "หนักมือไปหน่อย" สะท้อนว่าสื่อแทบจะไม่มองการทุบตีภรรยาว่าเป็นอาชญากรรม เป็นการกระทำรุนแรงต่อมนุษย์ด้วยกันเลย ต่อเมื่อเกิดการตายขึ้นจึงจะรู้สึกว่ารุนแรงเกินไปหน่อย และ

ด้วยมุมมองเช่นนี้เองสื่อจึงทำหน้าที่ส่งทอดความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมสู่คนรุ่นต่อไปอีกไม่รู้จบ

3.2.4 "ประชดผัวฆ่าตัวตาย" : ความไร้เหตุผลของผู้หญิง

เป็นเรื่องที่น่าสังเกตว่าเมื่อใดก็ตามที่มีเหตุฝ่ายหญิงฆ่าตัวตายอันเนื่องมาจากความไม่สมหวังในชีวิต สื่อมวลชนมักใช้คำว่า "ประชดผัวฆ่าตัวตาย" หรือแม้ไม่ใช่ถ้อยคำนี้ก็จะใช้ถ้อยคำคล้ายๆ กันในการพาดหัว เช่น

"...กินยาตายจดหมายพ้อน้อยใจถูกสลดรัก" (มติชน 4 กุมภาพันธ์ 2545)

"แม่ลูกอ่อนประชดผัวปลิดชีพคั่งแม่กลอง" (มติชน 9 ตุลาคม 2545)

"คิงเจ้าพระยาดับประชดผัว" (ไทยรัฐ 20 กันยายน 2545)

"ผัว 5 คนหนีหมดกอดลูกโคคน้า" (ไทยรัฐ 17 กันยายน 2545)

"อนาถกรอกยาพิษ 4 ขวบเลือดในอกฆ่าตัวตาม-ประชดผัวกเมียบใหม่" (มติชน 26 ตุลาคม 2545)

"ชดขามาแมลงประชดผัว" (มติชน 20 เมษายน 2545)

"ประชดผัวฆ่าตัวตาย" (มติชน 16 พฤศจิกายน 2545)

แต่ในรายละเอียดของข่าวเหล่านี้มักมีเนื้อหาที่พรรณนาเรื่องราวในชีวิตของผู้หญิงที่เสียชีวิตอย่างละเอียดและสะท้อนความจริงอีกด้านหนึ่งว่าไม่ใช่แค่เรื่อง "ประชด" คนรัก คำถามก็คือในเมื่อการฆ่าตัวตายมีสาเหตุที่มานับสิบซับซ้อน เหตุใดสื่อจึงเลือกที่จะสรุปเรื่องทั้งหมดให้เป็นเพียงแค่การประชด ซึ่งเป็นคำที่สะท้อนถึงการตัดสินใจที่ใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล ยึดโยงไปกับความเชื่อที่ว่าผู้หญิงเป็นเพศที่ไม่ค่อยมีเหตุผล เป็นมายาคติที่เป็นรากเหง้าของอีกหลายปรากฏการณ์ เช่น การกีดกันผู้หญิงจากตำแหน่งหน้าที่ระดับสูงเพราะเหตุที่มองว่าผู้หญิงใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผลจึงไม่สมควรรับตำแหน่งผู้บริหาร เป็นต้น จะเห็นได้ว่า "ถ้อยคำ" ที่สื่ออาจหยิบมาใช้โดยไม่เคยตั้งคำถามกับตัวเองว่าทำไมจึงเลือกคำนี้ และการเลือกใช้นี้จะก่อให้เกิดผลดีผลเสียกับสังคมโดยรวมหรือไม่ และอย่างไร ได้มากมายเป็นการถ่ายทอดและตอกย้ำมายาคติเก่าเกี่ยวกับความเป็นผู้หญิงต่อไปอีก

3.3 ความรุนแรงต่อหญิงรักหญิง

แม้ว่าประเด็นหญิงรักหญิงจะถูกนำเสนอผ่านสื่อค่อนข้างมากในรอบปีที่ผ่านมา แต่กลับพบว่าการเป็นข่าวแต่ละครั้งได้สะท้อนภาพความเข้าใจผิดที่อาจนำไปสู่ความรุนแรงต่อหญิงรักหญิงอย่างชัดเจน

3.3.1 ทอมหึง โหด เลือดร้อน

"เกี้ยวทอมได้เลือด" (ไทยรัฐ 19 พฤษภาคม 2545) เป็นเพียงข่าวสั้นแค่หนึ่งย่อหน้า แต่เนื้อหาข่าวสะท้อนภาพปรากฏการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เป็นคนรักเพศเดียวกัน รวมทั้งวิธีคิดอย่างมีอคติของสื่อต่อคนรักเพศเดียวกันด้วย "...สาวทอมบอยให้การว่าเข้ามาเที่ยวในร้านที่เกิดเหตุถูกกลุ่มผู้บาดเจ็บพุดจาตะโถมและพยายามทำอนาจารจึงใช้มีดฟันเพื่อป้องกันตัวเอง [ตร.]คุมตัวสาวทอมบอยเลือดร้อนไว้ดำเนินคดีต่อไป" (ไทยรัฐ ข่าวเดียวกัน)

ความรุนแรงประการที่หนึ่งคือสังคมมีความเชื่อว่าผู้หญิงที่มีท่าทางเป็นทอมบอยจะสามารถกลับไปเป็นผู้หญิงในแบบฉบับของสังคมได้ด้วยการมีเพศสัมพันธ์กับผู้ชาย วิธีคิดนี้จึงอยู่เบื้องหลังความรุนแรงที่ผู้หญิงได้รับ ประการที่สอง สื่อตอกย้ำความเข้าใจผิดว่า คนรักเพศเดียวกันเป็นพวกอารมณ์รุนแรง ชอบใช้ความรุนแรง โดยเพิ่มสีสันให้แก่คำว่า "ทอม" ด้วยการเติมคำว่า "โหด" หรือ "เลือดร้อน" ต่อท้าย ข่าวต่อไปนี้เป็นอีกตัวอย่างของวิธีคิดดังกล่าวนี้ "ทอมหึงโหดฆ่ารัดคอหมกคินดีเจสาวแค้นพาแฟนเก่ามานอนด่าตา" (มติชน 3 ธันวาคม 2545) ทั้งที่ในสภาพความเป็นจริงสังคมเหตุหึงหวงอันนำไปสู่การยุติปัญหาด้วยความรุนแรงเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ไม่ว่าจะกับคนรักต่างเพศหรือคนรักเพศเดียวกัน อีกทั้งความถี่ของข่าวความรุนแรงในชีวิตคู่ของคนรักเพศเดียวกันก็น้อยกว่าข่าวความรุนแรงในชีวิตคู่ของคนรักต่างเพศด้วย

3.4 กรณีปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม และภาพลักษณ์ความงามของผู้หญิง

สื่อมวลชนไม่เคยนำเสนอปัญหาของผู้หญิงที่ท้องเมื่อไม่พร้อม ไม่ว่าจะเป็นยุติปัญหาที่การทำแท้ง หรือท้องต่อแล้วกลูกให้คนอื่น ไปจนถึงไม่สามารถยกลูกให้ใครต้องนำไปวางไว้ในที่สาธารณะ และปัญหาของผู้หญิงที่ผ่าตัดเสริมความงามแล้วต้องเผชิญกับคุณภาพการบริการทางการแพทย์

แพทย์ที่ต่ำกว่ามาตรฐานจนเกิดเป็นปัญหาสุขภาพทั้งกายและใจ ว่าเป็นความรุนแรงที่มาจาก การเลือกปฏิบัติต่อหญิงและชาย หรือเป็นความรุนแรงต่อผู้หญิง ทั้งๆที่ถ้าทำความเข้าใจสภาพของ ปัญหาในองค์กรรวม ปัญหาเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เริ่มต้นจากความรุนแรงในระดับความคิด ความเชื่อ และทัศนคติ หรือที่เรียกว่าเป็นความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม ที่ส่งผ่านมาเป็นความรุนแรงเชิงโครงสร้าง เช่น การที่รัฐเพิกเฉยต่อการป้องกันแก้ไขปัญหาเหล่านี้อย่างจริงจังเพราะไม่เห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญ อีกทั้งยังต่อเนื่องมาเป็นความรุนแรงทางตรงดังที่เราเคยได้เห็นภาพของสิ่งที่เกิดขึ้นจากผู้หญิงที่ผ่าน ศัลยกรรมความงามที่ไม่ได้คุณภาพเหล่านี้ หรือกรณีที่ผู้หญิงถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ยินยอมและถูกบังคับให้ทำแท้งด้วย

ความที่สื่อนำเสนอปรากฏการณ์เหล่านี้แบบเป็นรายๆไป ไม่ได้เชื่อมโยงให้เห็นความสัมพันธ์ของปัญหาในเชิงโครงสร้าง และไม่ได้วิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจสภาพปัญหาที่สลับซับซ้อนเหล่านี้ จุดยืนในการนำเสนอข่าวของสื่อไม่ว่าจะเป็นปัญหาท้องไม่พร้อม และการทำศัลยกรรมความงาม จึงพุ่งเป้าไปที่การให้คุณค่า "ความเป็นผู้หญิงดี" และการประณามผู้ที่ไม่เดินตามแนวทางของกรอบ "ผู้หญิงดี" นี้ ผู้หญิงในข่าวเหล่านี้จึงถูกพิจารณาด้วยกรอบวิธีคิด "ผู้หญิงดี" แบบเรียงตัวไปข่าวแล้วข่าวเล่า

อย่างไรก็ตาม การติดตามการรายงานของสื่อในรอบปีที่ผ่านมาได้เผยให้เห็นพัฒนาการอีกขั้นของสื่อที่เริ่มมีมุมมองใหม่ๆในการมองปัญหาท้องไม่พร้อม

3.4.1 "พ่อแม่หินชาติ แม่ไร้ทางเลือก" : เปิดมุมมองใหม่เรื่องท้องไม่พร้อม

"ลำตัวแม่ใจยักษ์ ทิ้งลูกแฝด คลอดรพ.ผ่านหน้า" (ไทยรัฐ 11 ตุลาคม 2545)

"แม่ทมิฬทิ้งอีกเด็กทารกหัววัน" (ไทยรัฐ 13 สิงหาคม 2545)

"จับคาหนังกาเขา ริดสดมารหัวชน" (ไทยรัฐ 4 พฤษภาคม 2545)

แม้ว่า "ริดลูก มารหัวชน รักสนุก แม่ใจยักษ์" ยังคงเป็นถ้อยคำชุดที่สื่ออาจหยิบมาใช้โดยอัตโนมัติในทันทีที่จะต้องรายงานข่าวที่เกี่ยวกับการละทิ้งเด็ก และการทำแท้ง แต่ในช่วงปีที่ผ่านมาพบว่ามามีบางข่าวที่สื่อเผยให้เห็นวิธีคิดใหม่ในเรื่องนี้ เช่น มองว่าเมื่อมีการพบซากเด็กทารกยอมต้องเกี่ยวพันกับทั้งคนที่เป็นพ่อและคนที่เป็นแม่ "พ่อแม่หินชาติ แม่ทมิฬลูกมารหัวชน" (ไทยรัฐ 4 กันยายน 2545) แม้ว่ากระแสเสียงยังคงเน้นที่การประณามผู้ก่อเหตุ แต่ก็นับเป็นพัฒนาการอีกขั้น

ของการนำเสนอปรากฏการณ์ต่อสังคมอย่างรอบด้านมากขึ้น สิ่งที่คุณอ่านจะได้รับจากวิธีคิดในการนำเสนอข่าวเช่นนี้ก็คือมาตรฐานใหม่ในการมองปัญหาท้องไม่พร้อม ว่าเป็นปัญหาที่ทั้งหญิงและชายต้องร่วมรับผิดชอบ ไม่ใช่แค่เพียงฝ่ายหญิงเหมือนเช่นที่ผ่านมา

"พบแล้วคนฆ่าทารก-คณ.14 แม่ ม.2 สารภาพ 'ไร้ทางเลือก' " (มติชน 10 กรกฎาคม 2545) เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของมุมมองใหม่ที่สื่อมีต่อปัญหาท้องไม่พร้อมเช่นกัน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือวิธีคิดที่แฝงอยู่ในพาดหัวข่าวนี้นี้ จะช่วยให้ผู้อ่านได้มองเห็นมุมมองอื่นๆที่ไม่ใช่เพียงแค่แม่ใจยักษ์ แต่เป็น "การไร้ซึ่งทางเลือก" และสะท้อนภาพความซับซ้อนของปัญหาการตั้งครรภ์เมื่อไม่พร้อมว่าไม่ใช่การตั้งครรภ์ที่ไม่ต้องการอันนำไปสู่การต้อง "กำจัดมารหัวชน" ซึ่งเป็นมายาคติที่ผู้หญิงที่ประสบปัญหาท้องไม่พร้อมต้องเผชิญมายาวนานในสังคมไทย และเป็นเหตุให้สังคมไทยปฏิเสธที่จะทำความเข้าใจและช่วยเหลือผู้หญิงที่ประสบปัญหาเหล่านี้

3.4.2 "สาวอยากสวย" : กรรมของเธอเพราะเธออยากสวย

"สาวอยากสวยบุกกองปราบฯแจ้งความจับหมอ" (มติชน 7 กุมภาพันธ์ 2545)

"ตั๋ยน้อยอยากสวยเสพมา 2 ปีลดวูบ จู่ๆก็นี้อกคาห้องพ่อ-แม่ใจสลายเผยลูกแข็งแรงไม่น่าเช่นภรรยา" (ไทยรัฐ 17 ธันวาคม 2545)

"ตำรวจลูกค้าคลินิกดูดไขมัน คนอยากสวย...ช่วยไม่ได้" (มติชนทูเดย์ มติชน 13 ธันวาคม 2545)

การนำเสนอข่าวความทุกข์ของผู้หญิงอันเนื่องมาจากการทำศัลยกรรมความงาม ดูดไขมัน กินยาลดความอ้วน อบสมุนไพร หรือใช้กาตราข้างดูดผิว ฯลฯ ที่สื่อมวลชนเผยแพร่ตลอดทั้งปีในภาพรวมล้วนแต่สรุปต้นสายปลายเหตุว่ามาจากความอยากสวยจนไม่มีเหตุผลของผู้หญิง ตอกย้ำด้วยการสำรวจความคิดเห็นของสำนักวิจัยบางแห่ง เช่น "โพลชี้หญิงทำสวยหวังผูกใจคนรัก" (มติชน 18 กุมภาพันธ์ 2545) สะท้อนวิธีคิดของสื่อและสังคมต่อความเป็นผู้หญิงว่า "ต้องสวย" ซึ่งในเมื่อทุกคนทั้งหญิงและชายต่างให้คุณค่าแก่ความงามของผู้หญิง จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่ผู้หญิงจะอยากสวย เพราะทุกคนอยากมีคุณค่าในสายตาของสังคมทั้งสิ้น แต่ปัจจัยอะไรบางอย่างที่มีอิทธิพลทำให้ผู้หญิงอยากสวยน่าจะเป็นคำถามเชิงวิพากษ์ที่สื่อจะนำเสนอให้ผู้อ่านได้ลุ่มลึก เพื่อไม่ให้ความเชื่อที่ว่าเป็นผู้หญิงก็ต้องสวยนี้ กลายเป็นอาวุธประหัตประหารผู้หญิงอย่างที่ถูกนำมาเป็นข่าว

4. บทสรุป

ความรุนแรงต่อผู้หญิงเป็นประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้งกับ "ระบบความคิด" ของคนในสังคม สื่อมวลชนเป็นทั้งภาพสะท้อนของวิถีคิดและผู้นำวิถีคิดของสังคม ความน่าสนใจของการติดตามสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงผ่านข่าวและข้อเขียนที่ปรากฏในสื่อหนังสือพิมพ์ที่ใช้เป็นฐานข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้จึงอยู่ที่ "ระบบความคิด" เบื้องหลังการนำเสนอ มากกว่าจะอยู่ที่ "ความถี่และความรุนแรง" ของปรากฏการณ์ บทสรุปของวิถีคิดที่กำกับการนำเสนอข่าวและข้อมูลเกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิงที่พบในการศึกษาครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

ความรุนแรงต่อผู้หญิงเป็นเรื่องเล็ก: โดยใช้ภาษาที่สร้างให้เหตุการณ์นั้นๆเป็นเหตุการณ์ธรรมดาที่เกิดขึ้นได้โดยทั่วไปในสังคม เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจึงไม่สำคัญ ไม่น่าสนใจ

ความรุนแรงต่อผู้หญิงเป็นเรื่องส่วนตัว: กลวิธีในการเล่าเรื่องของสื่อมวลชนมุ่งเน้นรายละเอียดที่เป็นความสัมพันธ์ส่วนตัวของคนสองคน

ความรุนแรงต่อผู้หญิงอธิบายได้ด้วยเหตุผลเดียว: มีความพยายามอธิบายปรากฏการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผลที่เข้าใจได้ง่ายเพียงเหตุผลเดียว แม้จะเป็นการอธิบายที่ผิดก็สื่อมวลชนก็เลือกที่จะอธิบายเช่นนั้น เช่น การอธิบายสาเหตุของการข่มขืนว่าเกิดจาก "สายเดี่ยว แต่งโป๊ ชั่ววนชายโรคจิต" ซึ่งเป็นประเด็นที่มีผลงานวิจัยที่เชื่อถือได้ในระดับนานาชาติยืนยันแล้วว่าการข่มขืนและความรุนแรงต่อผู้หญิงในลักษณะอื่นๆล้วนแต่มีสาเหตุอันสลับซับซ้อน

การถ่ายทอดและตอกย้ำมายาคติเกี่ยวกับความเป็นหญิงความเป็นชาย: สื่อมวลชนนำเสนอภาพตายตัวของความเป็นชายและความเป็นหญิง ซึ่งปัจจุบันกำลังถูกตั้งคำถามมากขึ้นเรื่อยๆ ว่าเป็นสาเหตุสำคัญของความรุนแรงต่อผู้หญิง เช่น คุณสมบัติของชายที่ดี คุณสมบัติของหญิงที่ดี เป็นต้น

การสร้างวาทกรรมแห่งการลงโทษ: เมื่อใดก็ตามที่ผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง เป็นผู้หญิงที่มีพฤติกรรมทางเพศไม่อยู่ในกรอบของความเป็น "ผู้หญิงดี" สื่อมวลชนจะไม่นับว่าการกระทำที่ผู้หญิงได้รับนั้นเป็นความรุนแรง แต่จะมองว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้กับผู้หญิงที่ไม่ใช่ "ผู้หญิงดี" และใช้ภาษาที่เป็นการลงโทษผู้หญิงคนนั้นๆ เช่น ตั้งข้อสงสัยว่าเป็นบ้าหรือไม่

การสร้างวาทกรรมแบบโต้กลับ: เป็นสิ่งที่พบอยู่บ่อยครั้งที่สื่อมวลชนจะออกมาตอบโต้การเคลื่อนไหวขององค์กรหรือคนที่ยืนอยู่ข้างผู้หญิง "ไม่ดี" ที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง การโต้ตอบมีทั้งแบบที่พุ่งตรงไปยังการเคลื่อนไหวนั้นตรงๆ และโดยอ้อม เช่น การเสนอบทความพิเศษเพื่อสอนผู้ชายว่าจะมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงอย่างไร โดยไม่ต้องถูกกล่าวหาภายหลัง เป็นต้น เหล่านี้เรียกว่าเป็นปฏิบัติการโต้กลับจากวิธีคิดของสังคมกระแสหลัก

การสร้างวาทกรรมเรื่องภาพลักษณ์ความงามของผู้หญิง: เป็นสิ่งที่ปรากฏชัดว่าสื่อมวลชนนำภาพลักษณ์ของผู้หญิงมานำเสนอผ่านภาษาที่ตอกย้ำว่าผู้หญิงมีคุณค่าที่ความสวยงามของร่างกาย ความพยายามสร้างความงามให้กับตนเองของผู้หญิงเป็นสิ่งธรรมดา ความไม่สวยไม่งามถูกมองเป็นข้อด้อยและหยาบคมมาเป็นประเด็นล้อเลียน ในขณะที่เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นกับผู้หญิงที่พยายามสร้างคุณค่าความงามนี้ให้กับตนเอง สื่อมวลชนก็มองไม่ออกว่าเป็นผลมาจากวาทกรรมความงามที่ตนถ่ายทอดอยู่ตลอดเวลา เช่น กรณีนมเน่า กรณีชุดไข่มุก

กล่าวโดยสรุปคือ สื่อมวลชน "ผลิตซ้ำ" ระบบความคิดหลัก 2 ระบบอยู่ตลอดเวลา อันแรกคือระบบความคิดที่เรียกว่า "ปิตาธิปไตย" หรือระบบความคิดแบบที่ให้คุณค่าแก่ชายสูงส่งกว่าหญิง ระบบความคิดอีกประการหนึ่งคือ ระบบคิดแบบทุนนิยม ที่เชื่อในเรื่องอำนาจของการผลิต การแข่งขัน การครอบงำ ทั้งสองระบบคิดนี้ถูกสื่อมวลชนผลิตซ้ำอยู่ตลอดเวลาและส่งผลให้ "ความรุนแรงต่อผู้หญิง" กลายเป็น "ปรากฏการณ์ธรรมดา" นั่นคือ การใช้ความรุนแรงของกลุ่มคนที่เหนือกว่าในสังคมจะยังคงสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่มีใครเห็นว่าเป็นความรุนแรง

อย่างไรก็ตาม การผลิตซ้ำระบบความคิดที่ธำรงรักษาความรุนแรงต่อผู้หญิงที่สื่อมวลชนมีบทบาทอย่างมากนั้น ย่อมไม่ใช่ความผิดของนักวิชาชีพสื่อสารมวลชนคนใดคนหนึ่ง เพราะสื่อมวลชนเป็นผลผลิตของสังคมวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน แต่เมื่อพิจารณาถึง "อำนาจ" ในการทำงานกับ "มวลชน" ของสื่อแล้ว มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สื่อมวลชนต้องรู้เท่าทัน "อำนาจ" และระบบความคิดที่ตนมีอยู่ เพราะไม่เช่นนั้นแล้ว สื่อมวลชนจะกลายเป็นอุปสรรคใหญ่ของการเคลื่อนไหวเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้หญิง และการขจัดความรุนแรงต่อผู้หญิง

ข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติงาน

- 1) ผู้ปฏิบัติงานในเครือข่ายรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กต้องทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่กับสื่อมวลชน มิใช่ในฐานะกระบอกเสียงเท่านั้น
- 2) ผู้ปฏิบัติงานในเครือข่ายรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กและสื่อมวลชนด้วยกันต้องติดตามการทำหน้าที่ของสื่อต่อประเด็นความรุนแรงนี้อย่างต่อเนื่อง ท่วงตั้งด้วยท่าทีที่มุ่งสร้างความเข้าใจในทันทีที่มีผลกระทบเชิงลบเกิดขึ้นจากการทำงานของสื่อ
- 3) หน่วยงานที่สนับสนุนสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงและเด็กต้องมีการให้กำลังใจแก่สื่อที่ทำงานดีมีคุณภาพในเชิงสร้างสรรค์สังคมและนำเสนอปัญหาผู้หญิงและเด็กอย่างเข้าใจ ไม่ถ่ายทอดมายาคติเก่าที่เป็นอุปสรรคของการแก้ไขปัญหาคความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก
- 4) หลักสูตรการเรียนวิชาสื่อสารมวลชนต้องให้ความสำคัญกับการสร้างมุมมองต่อประเด็นเชิงสังคมและความรับผิดชอบต่อมวลชน
- 5) จัดให้มีกระบวนการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะและยกระดับจริยธรรมให้กับสื่อมวลชนในการนำเสนอประเด็นปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง
- 6) เครือข่ายทำงานยุติความรุนแรงต่อผู้หญิงควรร่วมกันสร้างองค์ความรู้ใหม่ในเรื่องนี้ให้กับสังคม โดยเน้นการรื้อองค์ความรู้เดิม ความเชื่อ และมายาคติเดิมออก และนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากการทำงานร่วมกันของเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของผู้ที่ได้รับผลกระทบ

ข้อเสนอแนะต่อการวิจัยบทบาทสื่อมวลชนกับความรุนแรงต่อผู้หญิง

- 1) การศึกษาสื่อมวลชนไม่ควรหยุดอยู่ที่การศึกษาสื่อในฐานะที่เป็นกระบอกหรือตะเกียงที่สะท้อนภาพในสังคม แต่ควรก้าวไปถึงการศึกษาสื่อในฐานะที่เป็นสถาบันทางวัฒนธรรมในตัวเองด้วย เพราะสื่อมีบทบาทในการสร้างเรื่องความรุนแรงจากการนำเสนอข่าว การให้ความหมาย การสร้างวาทกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นบทบาทที่สำคัญเพราะนำไปสู่การกำหนดกฎเกณฑ์และบรรทัดฐานของสังคม และต้องวิเคราะห์วาทกรรมที่ปรากฏในสื่อมวลชนด้วย เช่น ใครคือผู้สร้างวาทกรรม ใครคือผู้ถูกสร้าง การโต้ตอบจากผู้ถูกสร้าง หรือแม้แต่การศึกษาว่ากลุ่มคนใดบ้างที่ถูกกีดกันออกไปจากการสร้างวาทกรรมเรื่องความรุนแรงต่อผู้หญิงนี้
- 2) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบวาทกรรมที่ถูกผลิตซ้ำอยู่บ่อยครั้งและไม่เคยเปลี่ยนแปลง กับวาทกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อสำรวจที่มาที่ไปและวิเคราะห์ระดับของการเปลี่ยนแปลงวาทกรรมด้วยว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ถลกลงไปถึงระบบความคิดของสื่อหรือไม่ อย่างไร

- 3) ควรมีการศึกษากระบวนการทำงานของสื่อมวลชนหรือ media performance ด้วย เช่น ศึกษากระบวนการคัดเลือกข่าวและวิธีคิดที่กำกับกระบวนการนั้นๆ ศึกษากระบวนการเล่าเรื่อง เช่น โครงสร้างของเรื่อง วิธีการเล่า และวิเคราะห์ว่าสื่อมีแบบแผนในการเล่าเรื่องอย่างไร เหตุใดจึงใช้แบบแผนนั้นๆ ซ้ำแล้วซ้ำเล่า

เอกสารอ้างอิง

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. 2533. ท้าทายทางเลือก: ความรุนแรงและการไม่ใช้ความรุนแรง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง.

World Health Organization. 1997. Violence against Women: A Priority Health Issue. Geneva.

การแก้ไขกฎหมายเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดก็เป็นอีกประเด็นที่ถูกหยิบยกขึ้นมาเสนอทางสื่อมวลชน นายประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ให้สัมภาษณ์ว่า “การล่องละเมิดทางเพศเด็กหญิง ที่อายุต่ำกว่า 13 ปี มีกฎหมายที่ลงโทษรุนแรง แต่ในอนาคตอันใกล้นี้ อาจจะต้องผลักดันกฎหมายฉบับหนึ่ง ... โดยจะใช้กฎหมายเรื่องการข่มขืนของสหรัฐฯ เป็นแนวทาง ในข้อที่ว่าแม้คู่นอนยินยอม แต่หากยังไม่ถึงวัยอันควร คืออายุ 18 ปี ให้ถือว่าเป็นการข่มขืน และโทษของการข่มขืนจะรุนแรงกว่าการล่องละเมิดทางเพศ โดยบทลงโทษของการข่มขืนกระทำชำเรา เดิมให้จำคุก 20 ปี แต่จะเสนอแก้กฎหมายให้เพิ่มเป็นจำคุกตลอดชีวิต” (ไทยรัฐ, 10 มกราคม 2545)

อีกกรณีที่เป็นประเด็นใหญ่และปรากฏทางหน้าหนังสือพิมพ์อย่างต่อเนื่องกว่าหนึ่งสัปดาห์ คือกรณีของเด็กหญิง อายุ 14 ปี ฆาตกรรมสองพี่น้องวัย 6 ขวบและ 3 ขวบ ในห้องน้ำสาธารณะแถวประชาชื่น เมื่อสอบสวนพบว่าสาเหตุมาจากเด็กหญิงโกรธที่สองพี่น้องเอากาชาดของเล่นหลานของตนเสียหยา กระแสจากกรณีที่เกิดขึ้น นอกจากการ นำเสนอเชิงรายงานความคืบหน้าของการดำเนินคดีตามกฎหมายแล้ว ผู้สื่อข่าวได้พยายามนำเสนอปัญหาเด็กกับความรุนแรง ในภาพรวมมากยิ่งขึ้น ทั้งในแง่ของสาเหตุ การให้ความช่วยเหลือ การบำบัดรักษา และการป้องกัน โดยไปสัมภาษณ์ ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชนด้านเด็ก นักจิตวิทยา นักการเมืองที่สนใจปัญหาด้านเด็กและสตรี ซึ่งการ แสดงความคิดเห็นของบุคคลต่างๆ เป็นไปในทิศทางที่ต้องการสร้างความเข้าใจกับสังคมว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นผลพวง ของความรุนแรง เด็กซึ่งตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงจนกลายมาเป็นผู้กระทำความรุนแรงเสียเอง (มติชนรายวัน, 6 มกราคม 2544, ข่าวน้ำหนึ่ง)

แต่ประชาชนส่วนหนึ่งยังคงมีความคิดเห็นว่าการที่เด็กฆ่าเด็กนั้นมิสาเหตุมาจากนิสัยที่โหดร้ายของผู้กระทำ ซึ่งสวนดุสิตโพล สำรวจความรู้สึกของประชาชนที่มีต่อข่าวนี้และพบว่าร้อยละ 51.62 ของผู้ตอบ เชื่อว่าสาเหตุที่เด็กฆ่าเด็กมาจาก จิตใจที่โหดร้าย และเห็นแก่ตัว (มติชนรายวัน, 6 มกราคม 2545) อย่างไรก็ตาม ความรุนแรงไม่เพียงแต่ปรากฏอยู่ตามการรายงานข่าวเท่านั้น แต่ยังซ่อนอยู่ในภาษาที่สื่อรายวันใช้ในการนำเสนอข่าวด้วย เช่น " สลด 2 หนูน้อย ฆาตกร 14 จับฆ่ายัดอ่าง เด็กจิตป่วนลากลงมือสยอง พี่น้อง 6 กับ 3 ขวบ ต.ร.ช็อกปมโหดหลอนถูกตามฆ่า" (ไทยรัฐ, 3 มกราคม 2545)

“แม่ใจยักษ์ แม่ใจร้าย” มุมมองเดิมๆ ที่ซ้ำเติมปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม

ในขณะที่เดียวกันองค์กรซึ่งทำงานต่อสู้กับปัญหาผู้หญิง ก็พยายามเผยแพร่ข้อมูลเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม ดังรายงานข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 15 มกราคม 2545 “ในรอบปี 2544 ที่ผ่านมา มูลนิธิผู้หญิงได้ทำการสรุปสถานการณ์ปัญหาของผู้หญิงไทย จากที่มูลนิธิได้ให้ความช่วยเหลือเอาไว้ โดยหนึ่งในสี่ของผู้หญิงที่ประสบความเดือดร้อน ที่มาขอความช่วยเหลือ มากที่สุด เป็นผู้หญิงตั้งครรภ์ คือ 108 ราย จากจำนวนทั้งหมด 438 ราย ผู้หญิงที่ประสบปัญหาดังครรภ์ส่วนใหญ่ ไม่พร้อมที่จะตั้งครรภ์ต่อ และไม่ได้มีเฉพาะกลุ่มนักเรียนนักศึกษาเท่านั้นแต่ครั้งหนึ่งเป็นผู้หญิงที่เป็นผู้ใหญ่แล้ว แต่แฟนไม่รับผิดชอบ ทอดทิ้ง เลิกคบเมื่อรู้ว่าตั้งครรภ์ ขาดการติดต่อ รวมถึงกลุ่มที่มีภาระครอบครัว ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ รายได้ไม่เพียงพอ มีบุตรพอแล้ว หรือสามีสกงาน และผู้หญิงถูกหลอกให้ตั้งครรภ์จากผู้ชายที่มีครอบครัวแล้ว หรือเกิดจากการถูกข่มขืน การตั้งครรภ์เมื่อไม่พร้อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้หญิงและสมาชิกในครอบครัวโดยรวม บางรายถูกนายจ้างไล่ออกจากงาน บางรายถูกคลินิกหมอหลอกให้ฉีดยาเสียเงินแต่ก็ยังต้องตั้งท้องต่อ มูลนิธิจึงเห็นด้วยกับการที่กระทรวงสาธารณสุขกำลังทบทวนแก้ไขกฎหมายทำแท้งในขณะนี้ และเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับสถานการณ์ของผู้หญิง โดยเฉพาะการเลิกเอาผิดกับหญิงที่ให้ผู้อื่นทำแท้ง สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงในตัวบทกฎหมายที่จะแก้ไขก็คือ การจัดบริการทำแท้งในโรงพยาบาลของรัฐ เพื่อทำให้ผู้หญิงทุกระดับชนชั้นเข้าถึงบริการทำแท้งที่ปลอดภัย เพราะผู้หญิงที่มีฐานะยากจนยังต้องเสี่ยงชีวิตต่อการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย...(ไทยรัฐ,

15 มกราคม 2545) แต่ข้อมูลที่ยังคงกระตุ้นความต้องการเผยแพร่เพื่อให้สังคมมีความเข้าใจต่อสภาพปัญหา
ท้องเมื่อไม่พร้อมมากยิ่งขึ้น กลับถูกนำเสนอในพื้นที่รอบเล็กของหน้าหนังสือพิมพ์เท่านั้น

“คู่มือวัยใส” เปิดประเด็นสะท้อนความคิดและมุมมองต่อเพศศึกษาของสังคมไทย

ในช่วงปลายเดือนมกราคม “เทศศึกษา” เป็นประเด็นที่ร้อนแรงขึ้นมาทางหน้าหนังสือพิมพ์รายวัน เริ่มจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐลงพาดหัวข่าวใหญ่ในหน้าแรกโดยใช้ถ้อยคำหรือหาเสียงร้องความสนใจ “สำนักนายกฯ คึกแฉเด็ก วิธสำเร็จความใคร่ จัดพิมพ์หนังสือแจกจ่ายวัยรุ่น ส่งไปทุกจังหวัด ถ้อยคำโจ่งครึม ชักว่ว – ตกเบ็ดผลงานเอ็นจีโอ” (ไทยรัฐ, 29 มกราคม 2545) รายงานข่าวมีทิศทางในเชิงต่อต้านและตั้งคำถามเรื่องความเหมาะสมในการให้ความรู้เพศศึกษากับเด็กและวัยรุ่น ข้อความที่ใช้ในรายงานข่าวแฝงด้วยทัศนคติที่ไม่เห็นด้วยกับหนังสือเล่มนี้อย่างชัดเจน “สำนักงานปลัดสำนักนายกฯ ทำงานหน้า ส่งหนังสือสัปดาห์ แจกผ่านประชาสัมพันธ์จังหวัดเผยแพร่เข้าใจ แฉวิธีสำเร็จความใคร่ ชายหญิงอย่างละเอียดละออ อธิบายศัพท์เทคนิคในการเรียกวินัยช่วยเหลือตัวเองอย่างไม่อายฟ้าดิน แถมมีรูปเด็กแสดงสัญลักษณ์ประกอบ ขำราชการเปิดอ่านแล้วตะลึงแทบไม่เชื่อสายตาว่าเป็นหนังสือที่ผ่านการตรวจสอบจากหน่วยงานราชการ (ไทยรัฐ, 29 มกราคม 2545)

เมื่อต้องการสอบถามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ผู้สื่อข่าวเลือกที่จะไปถามฝ่ายศาสนาที่มีความคิดเห็นเชิงคัดค้าน โดยใช้เหตุผลทางศาสนาและความเหมาะสมทางวัฒนธรรมเป็นหลัก “ขณะที่พระราชกวี รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กล่าวว่า หนังสือดังกล่าวไม่เหมาะสมกับสังคมไทยอย่างแน่นอน ยังมีชื่อหน่วยงานราชการอย่างสำนักปลัดนาบกฯ เป็นผู้จัดทำด้วยยังไม่เหมาะสม ไม่น่าเผยแพร่เพราะเป็นการทำลายมากกว่าสร้างสรรค์ น่าจะใช้สมองไตร่ตรองให้รอบคอบ ภาษาที่ใช้ไม่เหมาะสมกับเด็ก ถ้าพูดถึงในแวดวงวิชาการไม่มีปัญหา จริงอยู่แม้หลายฝ่ายจะบอกว่าปัจจุบันเด็กมีความรู้ก้าวหน้าไปมากในเรื่องเพศสัมพันธ์แต่ไม่ควรซ้ำเติมเพราะเด็กอ่านแล้วอาจจะนำไปสร้างปัญหามากกว่าความเข้าใจได้” (ไทยรัฐ, 29 มกราคม 2545)

ในวันต่อมาสื่อต่างๆ ตามเล่นเรื่องนี้กันอย่างต่อเนื่อง โดยพยายามเสนอมุมมองที่แตกต่างออกไป เช่น สก๊อปหน้าหนึ่งของมติชนรายวัน วันที่ 30 มกราคม ในหัวเรื่อง "เปิด'คู่มือวัยใส' 'ลามก'หรือ'ความรู้' ในรายงานมีจุดยืนที่สนับสนุนคู่มือวัยใสอย่างชัดเจนและตั้งคำถามกับกลุ่มที่คัดค้านต่อต้านในเรื่องนี้ พร้อมเสนอเนื้อหาของคู่มือวัยใสในส่วนที่มีการโต้แย้งกัน "คู่มือวัยใส ฉบับที่องค์การสยาม-แคร์ จัดทำโดยการสนับสนุนของสำนักงานกฤษฎีกา และเผยแพร่ไปทั่วประเทศ ไม่น่าจะใช้สิ่งแปลกประหลาดจนน่าตกใจกลัวเหมือนที่ผู้ใหญ่บางคนวิพากษ์วิจารณ์ในทางลบ แต่เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น เพื่อให้ได้รู้จักดูแลสุขภาพทางเพศได้อย่างถูกต้อง เป็นคู่มือกึ่งวิชาการเพิ่มเติมจากวิชาสุขศึกษาในชั้นประถมปลายและมัธยมต้น แนนอนเนื้อหาอ่อนโยมไม่เหมาะกับผู้ใหญ่ 'มือถือสากปากคาบคัมภีร์' เปิดอ่าน ... จุดที่ถูกพวกมือถือสากปากคาบคัมภีร์มองว่า 'หมิ่นเหม่'ไม่เหมาะสม' จากทั้งหมด 32 หน้า 4 สี คือหน้า 17-18 มีเนื้อหาว่าถ้าเรามีความรู้สึกทางเพศ จะทำอย่างไร... คือเนื้อหาที่ถูกมองว่าไม่เหมาะสม..ไม่เหมาะสมทั้งๆ ที่คนรุ่นเก๋าก่อนรู้จักและเคยผ่านมันมาโดยไม่ต้องอ่านคู่มือสักเล่ม ดังนั้น ถ้าไม่ดัดจริตกันจนเกินไปนักก็คงยอมรับ 'คู่มือวัยใส' ได้ (มติชนรายวัน, 30 มกราคม 2545)

จากการสำรวจสื่อต่างๆ พบว่าข้อถกเถียงที่สำคัญในเรื่องการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา คือ ฝ่ายหนึ่งเห็นว่า การให้ข้อมูลเรื่องเพศกับวัยรุ่นเป็นสิ่งจำเป็นและสามารถป้องกันปัญหาจากการมีเพศสัมพันธ์ได้ อีกฝ่ายเห็นว่า เรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นเด็กจึงไม่จำเป็นที่จะต้องรู้ในเรื่องนี้ ซึ่งข้อถกเถียงกันทั้งสองฝ่ายนี้ เป็นโจทย์ที่คนทำงานในประเด็นนี้จะต้องขบคิดกันต่อไป เพราะในความเป็นจริงเรารู้กันดีอยู่แล้วว่าวัยรุ่นกับเรื่องเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องที่ใกล้กันเหลือเกินในยุคสมัยนี้

สืบเนื่องจากการจับกุมนายหน้าค้าบริการทางเพศเด็กและผู้ซื้อบริการทางเพศเด็กหญิงที่อายุต่ำกว่า 15 ปี การรายงานข่าวความคืบหน้าของคดีสะท้อนให้เห็นการทำงานที่ต้องอาศัยระยะเวลานานเพราะมีผู้กระทำความผิดในฐานะผู้ซื้อบริการทางเพศหลายคน เจ้าหน้าที่ตำรวจรายงานว่า ต้องใช้ระยะเวลาในการสอบปากคำเด็กหลายรอบเกรงว่าเด็กจะได้รับความกระทบกระเทือน ตำรวจจึงเรียกร้องให้สื่อมวลชนระมัดระวังการนำเสนอข่าวมิให้กระทบกระเทือนกับเด็กที่ตกเป็นเหยื่อ (ไทยรัฐ, 15 มกราคม 2545) (มติชนรายวัน, 15 มกราคม 2545)

ความเชื่อผิดๆอีกประการหนึ่งเกี่ยวข้องกับปัญหาหมั้นและการลวนลามทางเพศ คือความเชื่อ
ว่าเมื่อผู้ชายเกิดความต้องการทางเพศแล้วต้องหาทางระบายออกไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง ได้ถูกผลิตซ้ำผ่าน
ข้อเขียนของสื่อมวลชนอยู่บ่อยๆ เช่น คอลัมน์ ชักธงรบ ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 18 มกราคม 2545 ใช้
หัวเรื่องว่า “เด็กเคย..เด็กน้อย” เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการจัดระเบียบสังคมในกรณีกวดขันไม่ให้
มีการค้าบริการทางเพศในสถานเริงรมย์ต่างๆ ว่าผู้กำหนดนโยบายต้องยอมรับว่า “*ประการแรก..เรื่องกามประเวณี*
นั้น เป็นธรรมชาติวิสัยของมนุษย์ ที่จะต้องมีความสำคัญไม่น้อยกว่าอาหาร...และมนุษย์ในสังคมที่กว้างขวางหลากหลาย”

ข่าวภาพเปลือยผู้หญิงจีนขณะถูกจับกุม ปัญหาเพราะการล่อซื้อหรือจรรยาบรรณของสื่อ ???

ผู้เขียนมีข้อสงสัยเกิดว่าสื่ออื่นหรือเว็บไซต์ข่าวทั่วไปมีรายงานพิเศษถึงข้อถกเถียงจากกรณีนี้อย่างกว้างขวาง แต่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐฉบับวันที่ 26 ธันวาคม 2544 ที่เคยลงภาพข่าวหญิงบริการถูกจับกุมขณะเปลือยกาย กลับไม่มีการรายงานข่าวข้อเรียกร้องขององค์กรผู้หญิงปรากฏอยู่ในหนังสือพิมพ์ดังกล่าวเลย

ข่าวเด่นที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัวในรอบสองสัปดาห์นี้ ที่ปรากฏทางหน้าหนังสือพิมพ์ คือ เหตุการณ์ที่อดีตทหารตามมาฆ่าภรรยาซึ่งหนีมาพักกับน้องชายในกรุงเทพเพราะทนถูกข่มขืนไม่ไหว เมื่อสามีตาม มาพบ เกิดเหตุทะเลาะกันอีก สามีแทงภรรยาเสียชีวิตจึงโดนติดคุกฆ่าตัวตายตาม (ไทยรัฐ, 16 มกราคม 2545) จาก เหตุการณ์นี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้หญิงที่ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัวต้องการที่พักที่ปลอดภัย แต่เป็นที่น่า เสียดายที่การรายงานข่าวชิ้นนี้ ไม่สามารถเชื่อมโยงประเด็นและสะท้อนปัญหานี้ให้เห็นได้อย่างเด่นชัด การนำเสนอข่าวเป็นการรายงานเหตุการณ์เชิงโศกนาฏกรรมเท่านั้น เห็นได้จากพาดหัวข่าว “อดีตทหาร จ้อเมีย ไม่ได้ผล แทง 10 ฉีก ดิ่งตึกหนีผิด” (ไทยรัฐ, 16 มกราคม 2545) ข้อความที่ใช้พาดหัวข่าวไม่ได้รับเบเลาะว่าผู้หญิงได้รับความรุนแรงอย่างไร หากแต่ไปให้ความสำคัญที่ฝ่ายชายกระโดดตึกตายเพราะไม่ได้รับการให้อภัยจากฝ่ายหญิงมากกว่า

◀โครงการเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กที่ปรากฏทางทางสื่อมวลชน Email: vaw_watcher@hotmail.com▶

“ไม่เชื่ออย่าลบหลู่ สาวใจแข็งเป็นเมียคนที่ 9 เพราะโดนยาเสน่ห์”

ข้อคิดที่ช่วยเสริมพลังให้กับผู้หญิงเมื่อประสบปัญหาในครอบครัว มักจะไม่มีปรากฏบ่อยนักในสื่อต่างๆ เมื่อเปรียบเทียบเชิงสัดส่วนของการนำเสนอข้อมูลของในรอบ 15 วันนี้ พบว่ามีเพียงนิตยสารแพรวเท่านั้น ที่นำเสนอมุมมองที่แตกต่างในบทสัมภาษณ์ คุณประภาส ชลศรานนท์ ว่า “ส่วนใหญ่ของปัญหาครอบครัวคือ ฝ่ายชาย เห็นแก่ตัว มีคนใหม่ ปัญหานี้จะไปแก้ที่ไหนได้ ต้องแก้ที่ผู้ชาย แล้วผู้หญิงจะทำอย่างไรต่อไป ทำตัวเองให้มีค่าสิครับ ทำอย่างไรก็ได้ให้เขาให้เกียรติเรา ในความรักแล้วไม่ควรไม่มีใครต้องพยายามยอมใครมากจนเกินไป ถ้าทำตัวมีค่าถึงขนาดนั้นแล้วเขายังไม่ใหเกียรติเราเขานั้นแหละไม่มีค่า ผมสังเกตอยู่อย่างหนึ่งว่าผู้หญิงมีอะไรในตัวเอง มีความดี มีความสามารถ ไม่ว่าเรื่องของความรักจะจบอย่างไรก็ตาม เธอจะไม่เจ็บปวดมาก มีชีวิตอยู่ได้ สังคมไม่เกิดปัญหาคับ สิ่งหนึ่งที่ผู้หญิงน่าจะคิดคือ ใช่ว่าขาดเขาแล้วเราจะอยู่ไม่ได้ แทนการคิดว่าเราจะเอาอะไรมัดใจเขา ของอย่างนี้มันมัดกันไม่ได้หรอกครับ มัดแล้วก็แกะได้ แต่ถ้าจะอยู่ด้วยกันมันก็อยู่ด้วยกันเอง

เอกสารอ้างอิง

นิตยสารชีวิตจริง ปีที่ 24 ฉบับที่ 726 ประจำวันที่ 21-30 มกราคม 2545

◀โครงการเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กที่ปรากฏทางทางสื่อมวลชน Email: vaw_watcher@hotmail.com ▶

ไทย โดยมุ่งหวังว่าจะเอื้อประโยชน์ให้กระบวนการการทำงานวิจัยและรณรงค์เพื่อยุติปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กสามารถยืนอยู่บนฐานแห่งสถานการณ์จริงร่วมกับสังคมไทยโดยทั่วไปได้

##

๑. ได้ที่ จิตติมา ภาณุเตชะ : vaw_watcher@hotmail.com

ต. ป.ณ. 122 ไปรษณีย์ประตุน้ำ

กรุงเทพฯ 10409

องค์กรสตรีวอนสื่อมวลชน เน้นจรรยาบรรณในการเสนอข่าวผู้หญิง

อาจารย์วลิสินี พิพิธกุล คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่า “ในที่ประชุมของเครือข่ายสตรีได้ร่วมกันเสนอแนะในการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์ให้การนำเสนอข่าวและภาพเกี่ยวกับผู้หญิง มีเนื้อหาที่ลดการสร้างอคติทางเพศ สนับสนุนความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหญิงและชายอันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ความเข้าใจเดิมๆ ที่ฝังรากอยู่ในสังคม จนก่อให้เกิดทัศนคติที่เป็นอคติต่อเพศหญิง สื่อมวลชนควรให้ความสำคัญเป็นธรรมแก่ผู้หญิงและเด็กที่ตกเป็นผู้ถูกกระทำด้วยการให้ความเคารพในการปกปิดข้อมูลส่วนบุคคล และต้องพยายามนำเสนอและสรุปประเด็นการเอาผิดเขาเปรียบต่างๆ ที่มีต่อผู้หญิง ในการรายงานข่าวความรุนแรงที่ผู้ชายเป็นผู้กระทำ สื่อมวลชนควรอย่าให้เห็นปมของที่มาแห่งความรุนแรงทั้งปวง นั่นคือ การที่สังคมไทยยกย่องและให้อำนาจแก่เพศ ชาย สื่อมวลชนควรลดระดับความรุนแรงของภาษาที่นำเสนอ (มติชน, 1 กุมภาพันธ์ 2545)

คุณสุจิตต์ ไตรพิทักษ์ คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ กล่าวว่า “สื่อมวลชนควรเพิ่มภาพ เนื้อข่าว และความเคลื่อนไหวของผู้หญิงที่มีบทบาทต่างๆ อยู่ในสังคมทั้งในระดับผู้บริหาร ผู้นำองค์กรหรือชุมชน และควรลดปริมาณเนื้อหาที่เน้นแต่เรื่องส่วนตัวของผู้หญิงที่ให้แก่ความบันเทิงแต่ไม่มีสาระใดๆ ควรเพิ่มแหล่งข่าวและผู้เชี่ยวชาญในประเด็นต่างๆ ที่เป็นผู้หญิงมากขึ้น อีกทั้งควรพิจารณาเพิ่มจำนวนนักข่าวหญิงให้ประจำอยู่ในสายงานหลักๆ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ อาชญากรรม กีฬา เพื่อให้มีการรายงานและวิเคราะห์ข่าวที่มาจากมุมมองของผู้หญิงมากขึ้นเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้หญิง และสื่อมวลชนควรพิจารณาเพิ่มจำนวนนักเขียนคอลัมน์หญิง โดยเฉพาะคอลัมน์หลักในหนังสือพิมพ์ที่สะท้อนจุดยืน และความเห็นของหนังสือพิมพ์เพื่อให้มีตัวแทนของเสียงและความคิดเห็นที่มาจากผู้หญิงมากขึ้น” (มติชน, 1 กุมภาพันธ์ 2545)

แนวทางข้างต้นคือข้อเสนอที่องค์กรผู้หญิงและนักวิชาการสื่อมวลชนที่สนใจประเด็นปัญหาผู้หญิงพยายามเรียกร้องให้เกิดการปฏิบัติในแวดวงสื่อมวลชนมาโดยตลอด การที่สื่อมวลชนจะสามารถนำเสนอข่าวผู้หญิงไปตามทิศทางที่ต้องการนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในกระบวนการผลิตสื่อจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยว

การนำเสนอข่าวพิธีบรรพชาสามเณรีของหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่ง เป็นตัวอย่างชัดเจนที่สะท้อนถึงการรายงานข่าวโดยไม่มีมุมมองที่เข้าใจปัญหาไม่มีจุดยืนใดๆ นอกเสียจากการนำเสนอที่เน้นความแปลกประหลาดของผู้หญิงที่บวชเป็นพระ ในรายงานข่าวผู้สื่อข่าวลงภาพและมีลูกศรชี้ไปที่สามเณรี พร้อมทั้งใช้คำว่า “สุดพิลึก” (ไทยรัฐ, 12 กุมภาพันธ์ 2545) ภาษาที่ใช้ในรายงานข่าวเป็นไปด้วยท่าที่ตั้งคำถามและนำไปสู่ความแตกแยกในสังคม เช่น “ท่ามกลางความกังขาถึงการออกมาเลียนแบบสงฆ์” (ไทยรัฐ, 12 กุมภาพันธ์ 2545) หรือ “เรียกร้องพระผู้ใหญ่ยุติปัญหาสามเณรี ปลดปล่อยไว้แตกแยก” (ไทยรัฐ, 13 กุมภาพันธ์ 2545) ในการรายงานข่าวสื่อเลือกดึงความคิดเห็นแตกต่างที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งมานำเสนอ เหมือนเป็นการโต้ตอบของสองฝ่าย ซึ่งรูปแบบการนำเสนอดังกล่าวไม่ได้นำไปสู่การเรียนรู้หรือสร้างความเข้าใจให้กับสังคมได้เลย

การยุติปัญหาในชีวิตคู่ด้วยความรุนแรง เป็นเหตุการณ์ที่ปรากฏให้เห็นอยู่บ่อยครั้ง จากการรวบรวมข่าวจากสื่อรายวันในรอบ 15 วันที่ผ่านมา มีทั้งสิ้น 7 เหตุการณ์ด้วยกัน ตามพาดหัวข่าวต่อไปนี้

1. “ตัดสิน รัก ด้วยปืนตาย 2” (มติชน, 3 กุมภาพันธ์ 2545)
2. “ไว้จับหนุ่มมธ. อดกัธ นศ.สาว สุดชาติสึด หึงจับข้อมเลือดโชก” (ไทยรัฐ 31 มกราคม 2545)
3. “จ้อเมียไร้มล ฆ่าจับกคนน้ำ แล้วด่าล็กตายคู่กัน เขียนจดหมายแฉมีชายใหม่แทรกรัก” (ไทยรัฐ, 11 กุมภาพันธ์ 2545)
4. “หนุ่มคลังจ้อยิงหัวแฟนสาวพาณิชย์” (ไทยรัฐ, 11 กุมภาพันธ์ 2545)
5. “หนุ่มเครียดเมียหนีฆ่าปาดคอลูกแทงตัว” (มติชน, 9 กุมภาพันธ์ 2545)
6. “อีเมลล์ปมมรณะ พญ.ฆ่าตัวตาย เช่นวาเลนไทน์ เพิ่งแต่งงานได้ 7 เดือน หึงนพ.หนุ่มจะนอกใจแอบติดต่อกับ “คนรักเก่า” จ้อขมับสยงคาเตียง” (ไทยรัฐ, 14 กุมภาพันธ์ 2545) “หึงอีเมลล์ วาเลนไทน์ หมอสาวระเบิดขมับ ประท้วงสามีแพทย์” (มติชน, 14 กุมภาพันธ์ 2545)
7. “แฟน “หลง ลงลาย” กินยาตาย จดหมายพ้อน้อยใจถูกสลดรัก” (มติชน, 4 กุมภาพันธ์ 2545)

◀โครงการเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กที่ปรากฏทางทางสื่อมวลชน Email: vaw_watcher@hotmail.com ▶

ในทางกลับกันวิธีการแก้ปัญหาของผู้ชายเมื่อเกิดปัญหาในชีวิตคู่ สะท้อนวิถีคิดของผู้ครอบครอง และความเป็นเจ้าของเหนือเนื้อตัวร่างกายผู้หญิง ส่งผลให้เมื่อเกิดปัญหา ผู้ชายเลือกใช้วิธีจัดการกับสมบัติของตัวเองด้วยความรุนแรง ไม่ว่าจะหลังจากนั้นเขาจะทำร้ายตัวเองหรือไม่ก็ตาม

มุมมองจากสังคม “สาว(อยาก)อกน่(เอง)โทษใคร(ได้)???”

นายแพทย์ชุมศักดิ์ พุกษาพงษ์ โฆษกแพทยสภา กล่าวในหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2545 ว่า “ การแก้ปัญหาเรื่องนี้คือ ผู้หญิงควรพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่หรือหากต้องการใช้บริการเสริมความงาม ก็ควรศึกษาให้ถี่ถ้วนเลือกใช้บริการอย่างคนมีความรู้ “

3/5

ในความเป็นจริงปรากฏการณ์ของพิธีกรรมตัดกรรม ไม่ใช่เรื่องแปลกใหม่ ตราบใดที่กลไกให้ความช่วยเหลือผู้หญิงที่ประสบปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อมยังไม่เกิดขึ้น ช่องว่างทางสังคมช่องนี้จะผลักดันให้ผู้หญิงที่ประสบปัญหาต้องถูกเอาเปรียบจากคนกลุ่มต่างๆ อีกมาก ดังความคิดเห็นของคนทำงานเพื่อสิทธิและสุขภาพของผู้หญิงคุณณัฐยา บุญภักดี จากโครงการรณรงค์เพื่อสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ ซึ่งมองปัญหานี้จากมุมแห่งความทุกข์ของผู้หญิงเป็นหลัก กล่าวว่า “เรื่องนี้มองได้สองด้าน ทางหนึ่งอาจคิดว่าเป็นธุรกิจหากินกับผู้หญิง ซึ่งไม่ใช่ว่าพอถูกเปิดเผยแล้วรัฐจะใช้อำนาจเข้าจัดการปัญหา เพราะอย่างน้อยอีกด้านหนึ่งเป็นทางเลือกให้กับผู้หญิงที่ตั้งท้องโดยไม่พร้อมได้ระบายทุกข์ ซึ่งรัฐเองควรเป็นผู้จัดบริการนี้ และให้ความสำคัญกับหญิงกลุ่มนี้อย่างรอบด้านมิใช่มองเพียงมุมของกฎหมายและการแก้ไขกฎหมายทำแท้งเท่านั้น” (มติชน, 11 กุมภาพันธ์ 2545)

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ระหว่างวันที่ 1 -15 กุมภาพันธ์ 2545

หนังสือพิมพ์มติชน ระหว่างวันที่ 1 -15 กุมภาพันธ์ 2545

นิตยสารแพรว ปีที่ 23 ฉบับที่ 538 25 มกราคม 2545

นิตยสารGM ปีที่ 16 ฉบับที่ 258 มกราคม 2545

นิตยสารคู่สร้างคู่สม ปีที่ 23 ฉบับที่ 411 เดือนกุมภาพันธ์ ปักษ์แรก 2545

นิตยสารชีวิตจริง ปีที่ 24 ฉบับที่ 727 ประจำวันที่ 1-10 กุมภาพันธ์ 2545

นิตยสารชีวิตจริง ปีที่ 24 ฉบับที่ 728 ประจำวันที่ 11-20 กุมภาพันธ์ 2545

“โครงการเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงที่ปรากฏทางสื่อมวลชน” เป็นส่วนหนึ่งของชุดโครงการวิจัยเรื่องความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กซึ่งได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานจากสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ความมุ่งหมายหลักของโครงการเกาะติดสถานการณ์ คือความพยายามที่จะ เชื่อม นักวิจัยในชุดโครงการวิจัยเรื่องความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก ตลอดจนผู้ปฏิบัติงานในเครือข่ายรณรงค์เพื่อยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เข้ากับเหตุการณ์จริงที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กที่ปรากฏในสังคมไทย โดยมุ่งหวังว่าจะเอื้อประโยชน์ให้กระบวนการการทำงานวิจัยและรณรงค์เพื่อยุติปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กสามารถยืนอยู่บนฐานแห่งสถานการณ์จริงร่วมกับสังคมไทยโดยทั่วไปได้

##

มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง ตั้ ป.ณ. 122 ไปรษณีย์ประต๋น้ำ กรุงเทพฯ 10409

เทศกาลวาเลนไทน์ถูกมองว่าเป็นช่วงเวลาที่ยาวนานและเชืกชีโครมาเกี่ยวข้องกัน "ผู้ใหญ่" จำนวนไม่น้อยมีความหวั่นวิตกและพยายามหาทางป้องกัน **"การรักษาพรหมจรรย์ไว้จนวันแต่งงาน"** กลายมาเป็นหัวใจสำคัญที่หลายหน่วยงานร่วมกันส่งทอดความคิดนี้ให้วัยรุ่นผ่านกิจกรรมรณรงค์ "วันรักษาความบริสุทธิ์ทางเพศ" ด้วยมุ่งหวังจะแก้ปัญหาเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น เครื่องมือสำคัญคือการเดินขบวนและกล่าวปฏิญาณตนว่าจะรักษาความบริสุทธิ์ไว้จนถึงวันแต่งงานของนักเรียนนักศึกษาจำนวนหนึ่งของสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

บทความ "เสียความบริสุทธิ์" ในมติชนรายวัน 17 กุมภาพันธ์ 2545 สะท้อนความหนักใจว่า "ความสำส่อนทางเพศในสังคมปัจจุบันเป็นปัญหาที่ไม่รู้จะแก้กันยังไง ความบริสุทธิ์ของหญิงไทยที่จะพยายามรักษาไว้ให้กับชายที่จะแต่งงานเพียงคนเดียวกลายเป็นเรื่องขี้ผึ้งที่ไม่สลักสำคัญ เพราะวัยรุ่นจำนวนไม่น้อยถือว่าฉันทพอใจ เสียไปก็ไม่เห็นจะเสียหอย" นอกจากนี้บทความนี้ สื่อยังนำเสนอความคิดของหลายคนที่มีมองว่าต้นเหตุของ "ความสำส่อนทางเพศ" ได้แก่อิทธิพลของกระแสวัฒนธรรมตะวันตกและโลกาภิวัตน์

ความพยายามที่จะย้อนเวลากลับไปในอดีตด้วยการหีบเอาค่านิยมพรหมจรรย์ขึ้นมาให้คุณค่าอีกครั้ง ทำให้เกิดคำถามว่าเป็นหนทางที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัญหาของสังคมในปัจจุบันนี้อย่างไร ในคอลัมน์ สวนสนวนนักศึกษา ของมติชนรายวัน 22 กุมภาพันธ์ เลือกว่าจะตีพิมพ์บทความเรื่อง "จุดสิ้นสุดของความอดทน" ที่นำเสนอความคิดเชิงทำลายกรอบคิดเก่าในอดีต และวิพากษ์ค่านิยมการรักษาความบริสุทธิ์ โดยตั้งคำถามกับการรณรงค์ "วันรักษาความบริสุทธิ์ทางเพศ" ว่าทำไปเพื่อใคร พร้อมเสนอทางออกว่า ควรจะให้วัยรุ่นทั้งหญิงและชายได้เรียนรู้ที่จะมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัยและรับผิดชอบ ให้ผู้หญิงรู้จักสร้างอำนาจในการปฏิเสธ และเรียนรู้เรื่อง

บทความนี้หากเป็นเสียงสะท้อนจากฝ่ายนักเรียนนักศึกษาตามชื่อของคอลัมน์จริงก็น่าสนใจอยู่ไม่น้อย เพราะผู้เขียนจงใจตั้งคำถามกับวิธีคิดในการแก้ปัญหาเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นว่า ทำไมค่านิยม "พรหมจรรย์ของผู้หญิงและการรักษานวลสงวนตัว" จึงถูกหยิบขึ้นมาปิดฝุ่นและนำขึ้นหิ้งให้ผู้หญิงทั้งหลายยึดถือไว้เป็นสรณะ ? ทำไมความหวั่นวิตกต่อปัญหาต่างๆที่จะตามมาจากการมีเพศสัมพันธ์ของ วัยรุ่น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อม การทำแท้ง การระบาดของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ จึงถูกแก้ไขด้วยการวางมาตรการเชิงป้องกันโดยเลือกใช้วิธีควบคุมพฤติกรรมของผู้หญิง ? ทั้งยังแสดงความไม่มั่นใจต่อวิธีแก้ปัญหาของบรรดา "ผู้ใหญ่" ทั้งหลาย ด้วยการเสนอทางเลือกอื่นที่เป็นการให้ข้อมูลความรู้อย่างที่วัยรุ่นอยากรู้ เพื่อติดอาวุธเชิงความคิดและทักษะในการดูแลตัวเองให้กับวัยรุ่น

เราควบคุมพฤติกรรมและจำกัดพื้นที่ของผู้หญิง เพราะเราไม่เชื่อว่าเราสามารถควบคุมความต้องการทางเพศของผู้ชายได้ อย่างนั้นใช่หรือไม่

ในเวลาใกล้เคียงกัน มีข่าวคนขับแท็กซี่พยายามข่มขืนนักเรียนหญิงบนรถปาร์กเกอร์อยู่ด้วย คำอธิบายที่น่าเสนาในหน้าหนังสือพิมพ์พุ่งตรงไปที่รูปร่างหน้าและการนุ่งกระโปรงสั้นของผู้เป็นเหยื่อ และให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าคนขับแท็กซี่เพียงพยายามข่มขืนแต่ไม่สำเร็จและไม่ได้ลงมือทำร้ายร่างกายนักเรียนหญิงแต่อย่างใด ดูเผินๆวากับจะสะท้อนความเห็นใจต่อผู้ชายที่ไม่อาจสะกดกลั้นอารมณ์เพศได้ ในหัวข้อข่าวเดียวกันผู้สื่อข่าวยังหยิบเอาความเห็นของ พล.ต.ต.จงรัก จุฑานนท์ รองผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ต่อกรณีนักเรียนหญิงถูกแท็กซี่พยายามข่มขืนว่า ผู้หญิงควรหลีกเลี่ยงการเรียกรถในสถานที่เปลี่ยวหรือในมุมมืด หากมีเครื่องประดับควรถอดไว้และควรแต่งกายให้มิดชิด

ในอีกด้านหนึ่ง เราต้องพิจารณาคือ การมุ่งควบคุมพฤติกรรมของผู้หญิงและการจำกัดพื้นที่สำหรับผู้หญิงนั้น แม้จะทำด้วยเจตนาอันดี แต่ก็เป็นทางเลือกปฏิบัติ และขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 อย่างไม่อาจปฏิเสธได้

เอกสารอ้างอิง

นิตยสารชีวจิตจริง ปีที่ 24 ฉบับที่ 729 ประจำวันที่ 21-28 กุมภาพันธ์ 2545

◀โครงการเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กที่ปรากฏทางทางสื่อมวลชน Email: vaw_watcher@hotmail.com ▶

โครงการเกาะติดสถานการณ์จึงคัดเลือกสื่อมวลชนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์จำนวนหนึ่ง เพื่อเป็นตัวแทนสะท้อนเหตุการณ์จริงที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กที่ปรากฏในสังคมไทย แล้ววิเคราะห์สถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กในสังคมไทยผ่านการรายงานข่าว การเขียนบทความ และการรายงานบทสัมภาษณ์แสดงทัศนคติและความคิดเห็นของบุคคลตามที่ปรากฏในสื่อมวลชนที่คัดเลือกให้เป็นตัวแทน นอกจากนี้ โครงการเกาะติดสถานการณ์ยังจะวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอของสื่อมวลชนตัวแทนดังกล่าว เพื่อพิจารณาว่าไปพร้อมกันว่า รูปแบบการนำเสนอของสื่อตัวแทนที่คัดเลือกมานั้น สะท้อนสถานการณ์ปัญหา และ/หรือ ตอกย้ำสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กหรือไม่อย่างไรด้วย

ติดต่อ โครงการเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงที่ปรากฏทางสื่อมวลชน

มูลนิธิสร้างความสำเร็จเรื่องสุขภาพผู้หญิง

ตํ ป.ณ. 122 ไพรชณีย์ประตุน้ำ

กรุงเทพฯ 10409

“วันสตรีสากล” ภาพสะท้อนความเข้าใจของสังคมต่อประเด็นปัญหาผู้หญิง

ข้อความข้างต้นเป็นส่วนหนึ่งของรายงานข่าว“หญิงไทยได้อะไรจากวันสตรีสากล”ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 8 มีนาคม 2545 ซึ่งสะท้อนภาพการรับรู้ของสังคมต่อกิจกรรมในวันสตรีสากล ที่ถูกจัดขึ้นโดยหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

แม้หลายฝ่ายในกลุ่มคนทำงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสตรี พยายามใช้วาระโอกาสนี้นำเสนอปัญหาของผู้หญิง ทั้งในรูปแบบการจัดสัมมนา การรณรงค์ การสรุปภาพรวมและสถานการณ์ปัญหาของผู้หญิง หากแต่สังคมโดยรวม ก็ยังคงไม่อาจเข้าใจถึงรากเหง้าของวันสตรีสากลได้อย่างแท้จริง วันสตรีสากลหรือการเรียกร้องของกลุ่มผู้หญิง ยังถูกมองว่าเป็นวันที่ผู้หญิงต้องการลุกขึ้นมาทำอะไรบางอย่างที่นอกเหนือไปจากชีวิตปกติประจำวัน วิธีคิดและมุมมองเหล่านี้ สะท้อนถึงมายาคติของสังคมที่มีต่อกระบวนการสิทธิสตรีได้เป็นอย่างดี

เราต่างเผชิญกับความรุนแรง : เมื่อสังคมควบคุมตีกรอบให้กับ “ความงาม” “ความดี” ของผู้หญิง

เสฐียรพงษ์ วรรณปก จากคอลัมน์ ร่มรื่น รมเยศ ในมติชน ฉบับวันที่ 10 มีนาคม 2545 ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ไว้ว่า “การรณรงค์ไม่ให้สูบบุหรี่ ควรเป็นการรณรงค์ที่ปราศจากการแบ่งแยกหญิงชาย เพราะบุหรี่ยังเป็นอันตรายต่อสุขภาพไม่ว่าเพศใด วัยใดอยู่แล้ว การออกสโลแกนว่า “คุณค่าของผู้หญิง อย่าเผาทั้งด้วยบุหรี่” นั้นแคบไป ต้องเปลี่ยนใหม่ว่า “คุณค่าของคน อย่าให้ป่นด้วยการสูบบุหรี่” จึงจะครอบคลุม...”

กรณีผู้หญิงได้รับผลกระทบจากการทำศัลยกรรม “นมเนา ท้องเนา” ก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของปัญหาอันเนื่องมาจากการที่สังคมตีกรอบคุณค่าความงามของผู้หญิงไว้กับความงามของรูปร่าง ซึ่งเป็นเหตุปัจจัยหลักที่ผลักดันให้ผู้หญิงจำนวนมากในสังคมต้องหันไปพึ่งพิงธุรกิจเสริมความงามและตกเป็นเหยื่อของธุรกิจศัลยกรรมความงามเหล่านี้

◀โครงการเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กที่ปรากฏทางทางสื่อมวลชน Email: vaw_watcher@hotmail.com▶

ความรุนแรงทางเพศรูปแบบหนึ่งที่ผู้หญิงในสังคมยุคใหม่ต้องเผชิญ คือการถูกลักลอบบันทึกรูปภาพไป เปลือย และภาพขณะมีเพศสัมพันธ์ แล้วนำมาเผยแพร่เพื่อความมุ่งหวังทางธุรกิจหรือเพื่อทำลายชื่อเสียงก็ตาม เป็นความรุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจของผู้หญิงที่ประสบปัญหาเป็นอันมาก

“วิธีดีที่เรื่อง “แอบถ่าย 2001” เป็นการแอบถ่ายภาพจากเพดานโรงแรม่านรูดแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ โดยมีเด็กสาวผิวขาว รูปร่างหน้าตาดี คณะอายุราว 16-18 ปี เข้ามาใช้บริการพร้อมแฟนหนุ่มรูปร่างผอมสูง ผิวสองสี เมื่อดูจากปฏิกิริยาแล้วสันนิษฐานว่า แฟนหนุ่มน่าจะรู้เห็นเป็นใจกับกล้อง เพราะพยายามต้อนหญิงสาวให้เข้ามาอยู่ในจุดที่กล้องวิดีโอสามารถถ่ายภาพได้ชัดเจน มีหลายครั้งที่เธอมักเหลือบตามองขึ้นเพดานบ่อยๆ ด้วยสีหน้าท่าทางสงสัยและเป็นกังวล แต่ไม่ได้เฉลียวใจอะไรมากนัก และเวลานี้มีข่าวว่าวิธีดีดังกล่าวได้กลายเป็นชนวนให้หญิงสาวคนนี้ฆ่าตัวตายหนีความอับอายไปแล้ว”

◀โครงการเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กที่ปรากฏทางทางสื่อมวลชน Email: vaw_watcher@hotmail.com▶

กรอบวิธีคิดเรื่องเพศของเราเอง คือปัญหาใหญ่ของความรุนแรงต่อผู้หญิง

หัวข้อข่าวที่ดูจะเป็นที่ฮือฮากันมากในช่วงกลางเดือนมีนาคมที่ผ่านมา คือการสัมมนา “พ้นแล้วทั้งผู้หญิงจะอย่างไร” จัดโดย คณะกรรมการกิจการสตรี เยาวชนและผู้สูงอายุ วุฒิสภา การสัมมนาครั้งนี้มีตัวแทนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงตัวแทนเยาวชนจากสถาบันการศึกษาต่างๆ เข้าร่วมทั้งสิ้นกว่า 100 คน

จุดที่สร้างสีสันให้กับงานสัมมนาคือการแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลายของเยาวชนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเพศสัมพันธ์ อาทิเช่น นักศึกษาชายคนหนึ่งเล่าให้ฟังว่า ส่วนใหญ่นักศึกษาชายจะมีเรื่องเช็กส์อยู่ในสมองตลอดเวลา เมื่อนั่งจับกลุ่มกันผู้ชายเก้าในสิบมักจะพูดเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ เมื่อมีผู้หญิงเดินผ่านมาก็จะวิจารณ์รูปร่างเพื่อคาดเดาว่าผู้หญิงคนนี้เคยมีเพศสัมพันธ์มาก่อนหรือไม่ หรืออยากเข้าไปทำความรู้จักเพื่อคาดหวังการมีเพศสัมพันธ์ด้วย (ไทยรัฐ, 14 มีนาคม 2545. และมติชน.13 มีนาคม 2545) ตัวแทนนักศึกษาหญิงแสดงความคิดเห็นว่า “เดี๋ยวนี้ผู้หญิงไม่กลัวฟันแล้วทั้งแล้ว แต่กลัวฟันแล้วต้องมากกว่า ฟันแล้วต้องเป็นปัญหาที่ยากแก่การแก้ไข” (มติชน.13 มีนาคม 2545)

การแสดงความคิดเห็นของนักศึกษาเหล่านี้สะท้อนภาพพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นได้เป็นอย่างดี วัยรุ่นผู้ชายอยู่ในฐานะผู้แสวงหาประสบการณ์ในเรื่องเพศ และวัยรุ่นผู้หญิงอยู่ในฐานะที่ได้รับผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งเป็นแบบแผนพฤติกรรมที่มีผลพวงมาจากค่านิยม ความเชื่อ การอบรมสั่งสอนเลี้ยงดูในเรื่องเพศที่แตกต่างกันระหว่างชายหญิง กรอบความคิดในเรื่องเพศเหล่านี้ส่งผลให้ผู้ชายมีพฤติกรรมทางเพศเป็นนักล่า และผู้หญิงมีหน้าที่ปกป้องรักษาพรหมจรรย์ ในสังคมที่มีกรอบวิธีคิดเรื่องเพศแบบนี้หากพลาดเมื่อใดคนที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือผู้หญิง ทั้งผลกระทบจากการตั้งครรภ์ และผลกระทบเชิงสังคม

หากเรายังคงคาดหวังว่าผู้หญิงจะต้องระมัดระวังตัวเองในเรื่องเพศ และส่งเสริมยกย่องผู้ชายที่มีประสบการณ์ทางเพศ ก็จะเป็นการมอบอำนาจให้กับผู้ชายในฐานะผู้กำหนดและควบคุมเรื่องเพศโดยปริยาย เห็นได้อย่างชัดเจนจากหัวข้อการสัมมนา “พ้นแล้วทั้งผู้หญิงจะอย่างไร” ซึ่งสะท้อนวิธีคิดว่าผู้ชายเป็นผู้กำหนดเพศสัมพันธ์และผู้หญิงเป็นผู้สูญเสียเมื่อฝ่ายชายเลิกรา ดังนั้นเพื่อไม่ให้ผู้หญิงต้องเป็นฝ่ายสูญเสีย ผู้หญิงจึงมีหน้าที่ต้องรักษานวลสงวนตัวไว้อย่างถึงที่สุด เมื่อนักศึกษาหญิงลุกขึ้นพูดว่า ปัญหาใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น คือปัญหาการตั้งท้องเมื่อไม่พร้อม จึงทำให้เธอถูกมองในทันทีว่าผู้หญิงปัจจุบันเห็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องเล็ก ซึ่งสะท้อนออกมาอย่างชัดเจนจากการรายงานข่าว

“โครงการเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงที่ปรากฏทางสื่อมวลชน” เป็นส่วนหนึ่งของชุดโครงการวิจัยเรื่องความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กซึ่งได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานจากสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ความมุ่งหมายหลักของโครงการเกาะติดสถานการณ์ คือความพยายามที่จะ **เชื่อม** นักวิจัยในชุดโครงการวิจัยเรื่องความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก ตลอดจนผู้ปฏิบัติงานในเครือข่ายองค์กรเพื่อยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เข้ากับเหตุการณ์จริงที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กที่ปรากฏในสังคมไทย โดยมุ่งหวังว่าจะเอื้อประโยชน์ให้กระบวนการการทำงานวิจัยและรณรงค์เพื่อยุติปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กสามารถยืนอยู่บนฐานแห่งสถานการณ์จริงร่วมกับสังคมไทยโดยทั่วไปได้

###

ได้ที่ จิตติมา ภาณุเดชะ : vaw_watcher@hotmail.com

ตู้ ป.ณ. 122 ไปรษณีย์ประตูลำ

กรุงเทพฯ 10409

ทุกครั้งที่มีความพยายามแก้ไขหรือป้องกันปัญหาความรุนแรงทางเพศ ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องและสื่อมวลชน
 จะเห็นพ้องต้องกันว่าการป้องกันที่ "เหยื่อ" จะง่ายกว่าพุ่งเป้าไปที่ "ผู้กระทำ"

ในรอบสองอาทิตย์ที่ผ่านมา ปัญหาการฉกฉวยฉวยทางเพศในช่วงเทศกาลสงกรานต์เป็นเรื่องที่ถูกนำมาพูดถึง เมื่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติหยิบเอากฎหมายอนาจารที่มีบทลงโทษสูงสุดถึงจำคุกตลอดชีวิตขึ้นมาปิดผนึกใช้ แต่ประเด็นนี้ก็ปรากฏเป็นข่าวเพียงวันเดียวในหน้าหนังสือพิมพ์ **"सान้ำคำล่อสาวคุกถึงตลอดชีวิต"** (มติชน, 2 เมษายน 2545) ไม่มีสื่อไหนเลยที่หยิบประเด็นนี้ขึ้นมาพูดในแง่มุมที่เป็นการชี้แจงไปที่ฝ่าย "ผู้กระทำ" ในขณะที่เรื่องจะอย่างไรให้พ้นภัยถูกลวนลามเป็นหัวข้อที่สื่อหยิบไปขยายความด้วยการสัมภาษณ์ผู้หญิง เช่นที่ปรากฏในรายงานพิเศษ **"สาวสายเดี่ยวเย้ย!! สงกรานต์นี้หน้าไหนไม่มีได้แอม"** ของมติชนรายวันฉบับวันที่ 12 เมษายน สัมภาษณ์ผู้หญิงว่ามีกลวิธีอย่างไรที่จะเล่นน้ำสงกรานต์อย่างปลอดภัยจากการถูกลวนลาม **"สงกรานต์ปีนี้จะไม่ใส่เสื้อในที่มีฟองน้ำเสริมเยอะๆ เพราะกลัวจะเจอพวกโรคจิตที่มาเล่นสงกรานต์หวังจะจับหน้าอกอย่างเดียว ถ้าปีนี้เจออีกก็คงไม่กลัว (แต่เธอก็ยังไม่อยากเจออยู่ดี) เพราะเรามีฟองน้ำเสริม..."** ตอนท้ายของรายงานมีคำแนะนำผู้หญิงด้วยว่า **"ควรหลีกเลี่ยงการแต่งตัวล่อใจ ควรแต่งตัวให้ดูธรรมดา...ควรหลีกเลี่ยงเสื้อสีขาว...ควรหลีกเลี่ยงเสื้อผ้าแบบเนื้อ..."** เป็นต้น

ท่าทีการมองปัญหาการลวนลามทางเพศดังที่กล่าวมาเป็นเรื่องที่ดีสมควรไทยคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี เพราะเราเชื่อกันว่าหากผู้หญิงทำตัว "ดี" วางตัวดี อยู่ในที่ที่สมควรจะอยู่ ผู้หญิงจะรอดพ้นภัยทางเพศ ในทางตรงกันข้ามถ้าไม่รู้จักระมัดระวังตัว ทำตัว "ไม่ดี" ไปอยู่ในที่ที่ไม่ควรจะอยู่ ก็เป็นเรื่องที่ช่วยไม่ได้หากผู้ชายจะเกิดอารมณ์อยากลวนลามทางเพศ แต่สิ่งที่ลืมตั้งคำถามก็คือ ทำไมสังคมไทยจึงมีท่าทีต่อปัญหาลวนลามทางเพศประหนึ่งว่าคนที่ทำให้เกิดปัญหานี้คือฝ่ายผู้หญิง คำถามนี้ยังถามเผื่อไปถึงท่าทีในการแก้ปัญหาข่มขืนผู้หญิงและเด็กด้วย

ในรอบบักชี้นี้ปรากฏข่าวชมชื่นรวม 6 ข่าว มีทั้งกรณีผู้ก่อเหตุเป็นพระ กรณีข่มขืนเด็กหญิงอายุ 13 ปี และกรณีรุมโทรม 2 กรณีคือการรุมโทรมผู้หญิงขาพิการ และกรณีวัยรุ่นผู้ชายจำนวน 20 คนรุมข่มขืนเด็กนักเรียนหญิง 4 คนที่มีอายุนะหว่าง 10-16 ปี ทั้งหมดนี้เป็นการข่มขืนแล้วฆ่ารวม 2 กรณี ข่มขืนและฆ่าจะฆ่ารวม 3 กรณี

เป็นที่น่าสังเกตว่ากรณีที่เกี่ยวข้องเป็นเด็ก ความช่วยเหลือมักจะล่าช้าไม่ทันการณ์ **“เฒ่าวัย 67 ช่มชืด**
ตัญ.13 ปีจนท้อง” (มติชน 14 เมษายน 2545) กว่าเด็กหญิงจะได้รับความช่วยเหลือก็ต่อเมื่อเธอตั้งท้องได้ 6 เดือน
จากเนื้อข่าวไม่ปรากฏข้อมูลว่าได้มีการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายอย่างไรบ้าง หรือหากมีการรายงานก็มักเป็น
พูดเฉพาะการดำเนินคดีมากกว่าการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการถูกช่มชืด การให้ความช่วยเหลือ “เหยื่อ”
ในคดีช่มชืดเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง และไม่ได้มีเฉพาะเรื่องกฎหมายเท่านั้น เพราะการช่มชืดเป็นความรุนแรง
ทางเพศที่สร้างความเสียหายอย่างย่อยยับแก่จิตวิญญาณผู้ที่เป็นเหยื่อ ยังไม่นับความเสียหายด้านอื่นๆ เช่น สุข
ภาพ หรือสถานภาพทางสังคม หากรัฐบาลยังไม่มีมาตรการที่ชัดเจนในการให้ความช่วยเหลือผู้หญิงและเด็กที่เป็น
เหยื่อของการช่มชืด การรายงานข่าวช่องให้ว่ตรงนี้จะช่วยสร้างกระแสความตระหนักให้เกิดขึ้นได้อีกทางหนึ่ง

เหตุการณ์ลักษณะนี้ไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นซ้ำซากจนเป็นที่รู้กันว่าทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อคดีข่มขืนนั่นเองที่เป็นสาเหตุสำคัญของกระบวนการยุติธรรมที่ไม่เป็นธรรมสำหรับผู้หญิงและเด็กที่เป็นเหยื่อของการถูกข่มขืนในสังคมไทย ปัญหาเรื่องทัศนคติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมเป็นเรื่องที่ไม่เคยถูกนำมาพิจารณาทบทวน สื่อในฐานะกระบอกเสียงของสังคมก็ไม่สามารถขยับเขยื้อนได้อย่างที่ควรจะเป็น

การใช้ความรุนแรงเข้าตัดสินปัญหาในชีวิตคู่มักปรากฏในลักษณะของการทำร้ายฝ่ายภรรยา ในรอบบักซ์นี้ ชาวฝ่ายชายตัดสินปัญหาชีวิตคู่ด้วยการฆ่าฝ่ายหญิงมากถึง 4 ชาว ในขณะที่ชาวฝ่ายหญิงเป็นผู้ตัดสินใจปลิดชีวิตฝ่ายชายมีอยู่ 1 ชาว และมีชาวที่น่าสนใจเป็นเรื่องของศาลอุทธรณ์พิพากษาคดีฝ่ายชายยิงภรรยาจนพิการเป็นอัมพาตเพราะไม่ยอมให้หลับนอนด้วยโดยตัดสินให้ประหารชีวิตเพราะนอกจากจะยิงภรรยาแล้ว ยังยิงพี่ชายภรรยาจนถึงแก่ความตายด้วยจากการรายงานข่าว **"อุทธรณ์ยื่นประหาร 'ช่างโหด' แค้นเมียเมินเช็กชียิงอัมพาต"** (มติชน 15 เมษายน 2545) ตามชาวฝ่ายจำเลยจะขอสู้ต่อในศาลฎีกา เรื่องราวนี้จึงต้องติดตามกันต่อ

[illegible]

อรสมเป็นนักเขียนสารคดีที่ได้รับการยอมรับว่าสามารถเจาะลึกเรื่องราวได้อย่างลุ่มลึก แต่งานของเธอจะวิเคราะห์เจาะลึกจนกระทั่งผู้อ่านสามารถมองเห็นความรุนแรงเชิงโครงสร้างอันเป็นบริบทที่ระบบการค้าประเวณี ก่อกำเนิดขึ้นมาหรือไม่ นั่น เป็นสิ่งที่ต้องติดตามจากงานของเธอ แต่จากบทสัมภาษณ์ชิ้นนี้ ไม่พบร่องรอยการวิเคราะห์ดังกล่าวแม้ผู้เขียนพอจะมองเห็นว่าในการทำงานบริการทางเพศนั้น ผู้หญิงจำนวนหนึ่งถูกล่อลวง/บังคับให้ทำ ซึ่งเป็นความรุนแรงที่ชัดเจน

"วัยรุ่นคลั่งผอม เสี่ยงป่วยทางจิต หมอชี้สาเหตุมาจากครอบครัว" (ไทยรัฐ 3 เมษายน 2545)
 "เรื่อง 'อ้วน-อ้วน' ทำวิกฤต นางเอกสาวถูก 'โรคจิต' คุกคาม" (มติชน 8 เมษายน 2545) และ "ปกเปลือก ความงามแบบ 'คุณลำใย'" (มติชน 15 เมษายน 2545) ล้วนแต่นำเสนอปัญหาวัยรุ่นยุคปัจจุบันที่มีค่านิยมรูปร่างผอมเพรียว ปัญหาอัตราการใช้ยาลดความอ้วนที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างพรวดพราดของสังคมไทย รวมถึงการเกิดอาการทางจิตอันเนื่องมาจากความกลัวอ้วน และอาการติดยาลดความอ้วนซึ่งเป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทในตระกูลเดียวกับยาบ้า

การวิเคราะห์ปัญหาในสายตาของผู้เชี่ยวชาญที่สื่อกไปสัมผัสภาษาถิ่นหรือหยาบมาตีพิมพ์ เป็นการวิเคราะห์ที่
 หยุดอยู่ที่--การสร้างเชื่อมั่นในตัวเองด้วยวิธีการผิดๆ ของวัยรุ่นหญิงยุคปัจจุบัน และการเลียนแบบความงาม
 ตามแบบตะวันตก ซึ่งนำไปสู่คำแนะนำว่าครอบครัวควรเลี้ยงดูเด็กให้มีความมั่นใจในตัวเองโดยไม่ผูกติดกับรูปร่าง
 หน้าตา

◀โครงการเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กที่ปรากฏทางทางสื่อมวลชน Email: vaw_watcher@hotmail.com ▶

"พิจารณาตัวอย่างพฤติกรรมของขุนแผน เช่น การทำร้ายขุนช้างขณะที่เล่นกับนางพิมในวัยเด็ก การวางแผนฆ่าพาลายงามซึ่งเป็นลูกแท้ๆของตน เป็นต้น จนอาจกล่าวได้ว่า ขุนแผนเป็นตัวละครที่มีบุคลิกซับซ้อนสมกับชีวิตจริงของปुरुชนทั่วไป ที่มีความดีความชั่วปะปนกันอยู่....แต่ขุนแผนก็มักขาดความยับยั้งชั่งใจ ปลดปล่อยอารมณ์ หรืออำนาจฝ่ายต่ำเข้ามาครอบงำจิตใจได้เสมอ ขุนแผนจึงกระทำการผิดกรรมอย่างก้าวร้าวตามแรงขับดันของสัญชาตญาณโดยไม่มีการควบคุมทางใจ" นี่เป็นการวิเคราะห์เมื่อพิจารณาการกระทำของขุนแผนไม่ว่าจะเป็นการฆ่านางบัวคลี่เมียรักแล้วเอามีดกรีดท้องควักเอาตัวอ่อนซึ่งเป็นลูกของตนออกมาย่างไฟเพื่อทำกุมารทอง การร่วมรักกับนางพิมอย่างรุนแรงจน "แสนเจ็บ...เลือดเหຍะลงเฝาะผอย...สารพันเป็นรอยริ้ว" ในขณะสำหรับสังคมไทย คุณสมบัติในการเป็นนักรักของขุนแผนถือเป็นจุดเด่นอย่างยิ่งและสามารถกลบมิติอื่นๆของขุนแผนได้อย่างสิ้นเชิง รวมถึงวาทกรรม "นางวันทองสองใจ" ที่มาจากชะตากรรมสุดท้ายของนางพิมหรือวันทองที่ถูกตัดสินให้ประหาร เหตุเพราะตัดสินใจไม่ได้ว่าจะเลือกขุนแผนหรือขุนช้าง

ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่มองไม่เห็นตัวผู้กระทำ ไม่ใช่ฆาตกรรม ไม่ใช่ข่มขืน ไม่ใช่ข่มขืน แต่สร้างผลกระทบเชิงลบต่อผู้หญิงได้อย่างรุนแรง ซึมลึก และกินระยะเวลายาวนาน ข้าคนยังมองไม่ค่อยออก เพราะเกิดความเคยชิน เรียกว่าเป็นความรุนแรงเชิงโครงสร้าง เป็นสิ่งที่แฝงอยู่ในสภาพสังคมที่วางเงื่อนไขให้บทบาทผู้หญิงด้อยกว่าผู้ชาย อำนาจที่มีมากกว่าของผู้ชายจึงกลายเป็นการสร้างความชอบธรรมให้กับหลายๆ สิ่งที่เมื่อพิจารณาอย่างเป็นธรรมจะเห็นชัดว่า ได้สร้างความทุกข์ให้แก่ชีวิตมนุษย์ ผู้หญิงอย่างมหาศาล ไม่ว่าจะเป็น การทำร้ายร่างกายแบบฆาตกรรมที่อาจล่องเลยไปถึงการฆ่าเพราะคิดว่าเป็นเจ้าของ การฉกฉวยทางเพศ การข่มขืนรุนแรงของผู้หญิงทั่วไป การข่มขืนภรรยา การค้าประเวณี การค้าโสเภณีเด็ก และการเสี่ยงชีวิตของผู้หญิงกับยาและสารเสพติดวิธีการที่จะรักษาภาพลักษณ์ของผู้หญิงที่พึงประสงค์ (สำหรับใคร?) ความรุนแรงเชิงโครงสร้างจึงเป็นเรื่องใหญ่ที่สำคัญและจะต้องเร่งสร้างความเข้าใจแก่ผู้คนในสังคม เพื่อให้เข้าใจรากเหง้าที่มาของปัญหาและแก้ไขได้ตรงจุดกว่าที่เคยทำกันมา

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ระหว่างวันที่ 1-15 เมษายน 2545

นิตยสารชีวิตจริง ปีที่ 24 ฉบับที่ 733 ประจำวันที่ 1-10 เมษายน 2545

มุมมองที่ขาดหายไป เมื่อเราให้ความหมายความเป็นครอบครัว

บทความ “ครอบครัวไทย” ของวัลลภ ตั้งคณานุกรักษ์ ในมติชนฉบับวันที่ 26 เมษายน 2545 กล่าวถึง ลักษณะครอบครัวที่มีปัญหาไว้ 4 แบบ ทุกแบบล้วนแล้วแต่ต้องมีองค์ประกอบคือ พ่อ แม่ ลูก ทั้งสิ้น สะท้อนมุมมองที่แข็งและตายตัวของการนิยามความเป็นครอบครัว การมองว่าเด็กจะเติบโตอย่างมีคุณภาพได้ก็ด้วยระบบครอบครัวที่สมบูรณ์เท่านั้น เมื่อใดที่ส่วนหนึ่งส่วนหนึ่งส่วนใดขององค์ประกอบครอบครัวขาดหายไปหรือไม่อาจทำหน้าที่ได้ ก็จะกลายเป็นครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ไปโดยปริยาย มุมมองแบบนี้เป็นการสร้างภาพด้านเดียวให้กับความเป็นครอบครัว เกิดการตีตราครอบครัวที่แตกต่าง และทำร้ายเด็กที่อยู่
ในครอบครัวที่มีองค์ประกอบไม่ครบ และยิ่งมองมุมนี้ ก็จะยิ่งไม่เห็นทางออกที่ควรวางอยู่บนฐานความเป็นจริงไม่ใช่ฐานอุดมคติ

ภาพในอีกด้านหนึ่งที่เปิดเผยโดย น.พ.ธนู ชาดิณานนท์ ที่ปรึกษากรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข “พบว่าสังคมไทยมีปัญหการหย่าร้างมากขึ้น เนื่องจากคู่สมรสทั้งหญิงและชายต่างคิดว่าแต่ละฝ่ายมีสิทธิ เสรีภาพ ความเท่าเทียมกัน โดยไม่ต้องพึ่งพากันและกันเหมือนในอดีต...ขณะเดียวกันปัญหาพฤติกรรมเลียนแบบดรามามีมากขึ้น...รวมทั้งอิทธิพลของสภาพแวดล้อมของสังคม ที่สังคมปัจจุบันทั้งหญิงและชายมีสิทธิพึ่งตนเองได้ โดยเฉพาะผู้หญิงคิดว่าตนเองไม่ได้ด้อยกว่าชาย ทำให้ความคิดที่จะปรับตัวเข้าหากันมีน้อย” (มติชน, 27 เมษายน 2545) ขณะเดียวกัน ภาพสะท้อนความคิดของผู้หญิงที่ผ่านชีวิตคู่มาจนเข้าสู่วัยชรา จาก“ผลการสำรวจความคิดเห็นทั้งหญิงและชายในกรุงเทพมหานครเรื่อง หากกลับชาติมาเกิดได้ หญิงไทยสูงอายุคิดอย่างไรกับการเลือกคู่ชีวิตคนเดิม”ของศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์พบว่า มีเพียงร้อยละ 35 ของผู้หญิงเท่านั้นที่ต้องการเลือกชายคนเดิมมาเป็นชีวิตคู่อีก ในขณะที่ผู้ชายเกือบครึ่งหนึ่งขอเลือกคู่ชีวิตเดิม” (มติชน, 26 เมษายน 2545)

การไม่ตั้งคำถามต่อความยึดมั่นถือมั่นในบทบาทความเป็นชายว่าอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิด
ปัญหาความสัมพันธ์ในชีวิตคู่ของครอบครัวยุคใหม่ แต่กลับไปตั้งคำถามกับความเป็นตัวของตัวเองของผู้
หญิงที่ได้รับการศึกษาและสามารถพึ่งพาตัวเองได้ในทางเศรษฐกิจ รวากับว่าการได้รับการศึกษาและการ
เลี้ยงตัวเองได้นั้นเป็นสิ่งที่ผู้หญิงไม่ควรได้รับ ทำให้บทวิเคราะห์ของทีปภิภากรมสุขภาพจิตดูจะเฉยไป
ไม่น้อยทีเดียว

ในรอบสองสัปดาห์ที่ผ่านมา มีข่าวที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัว ปรากฏอยู่หลายเหตุการณ์ อาทิเช่น

“ผิวโหดปาดคอเมีย” “ก่อนเกิดเหตุเห็นทั้งคู่ทะเลาะตบตีกันอยู่หน้าบ้าน” (มติชน, 21 เมษายน 2545)

“ผิวแค่นเมียไม่ให้ยุ่งแทงดับ” “ดื่มเหล้าจนเมาและเกิดอารมณ์ทางเพศจึงชวนนางสุนันท์ไปหลับนอน แต่นางสุนันท์ทำงานเหนื่อยอยากพักผ่อนซัดขึ้นไม่ยอม ด้วยความโกรธเลยคิดว่ามีดแทงจนเสียชีวิต” (มติชน, 27 เมษายน 2545)

“สาวใหญ่ฆ่าผัวถูกจับคา รพ.” “นายวิชาซึ่งมีอาการมันมาได้ด่าทอและใช้ไม้ทำร้าย นางทัศนีย์จึง
ให้มีดปอกผลไม้แทงสวน”(มติชน.18 เมษายน 2545)

◀โครงการเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กที่ปรากฏทางทางสื่อมวลชน Email: vaw_watcher@hotmail.com▶

กรณีของพยาบาลที่ถูกอดีตสามีฆ่า แล้วนำศพมาฝังใต้ถังโปกปุ่นเพื่ออำพรางคดี ซึ่งสื่อมวลชนให้ความสนใจรายงานข่าวอย่างต่อเนื่องตลอดหนึ่งสัปดาห์ เป็นตัวอย่างชัดเจนที่สะท้อนให้เห็นว่าคนรอบข้างสามารถตรวจจับความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นได้ หากเข้าไปช่วยเหลือตั้งแต่มีสัญญาณบอกเหตุเกิดขึ้น ตามรายงานข่าวพี่สาวของผู้เสียชีวิตระบุว่า “นายโกวิทย์มักหาเรื่องทำร้ายน้องสาวด้วยความเหิงหวง โดยใช้เข็มขัดตี แล้วรัดคอจนเกือบเอาชีวิตไม่รอดหลายครั้ง น้องสาวจึงขอหย่าขาดจากกันเมื่อ 6 เดือนก่อน” (ไทยรัฐ, 21 เมษายน 2545) “นายโกวิทย์ยังคงตามตื้อและไถเงินนางวัชรီ น้องสาวเป็นประจำ บางครั้งก็ลงมือตบตีอย่างทารุณและเคยบุกเข้าไปทำร้ายน้องสาวถึงในที่ทำงาน จนมีการแจ้งความดำเนินคดีมาแล้ว ซึ่งนางวัชรียุติเสียใจไว้ว่า หากเป็นอะไรไปต้องเป็นฝีมือของนายโกวิทย์อย่างแน่นอน” (ไทยรัฐ, 21 เมษายน 2545) สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงในชีวิตคู่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในระยะเวลายาวนาน และมักจะมีสัญญาณบอกเหตุว่าอาจจะต้องเกิดเหตุการณ์นี้แล้วหลายครั้ง แต่มุมมองและทัศนคติที่เห็นว่าผิดเมียตีกันเหมือนลั่นกับพัน ทำให้เราไม่ใส่ใจจริงจังที่จะเข้าไปช่วยเหลือเมื่อพบเห็นเหตุการณ์ความรุนแรงในชีวิตคู่ จึงเท่ากับเราเปิดช่องว่างให้เกิดความรุนแรงจนถึงแก่ชีวิตขึ้นในสังคม

ความรุนแรงในครอบครัวจึงไม่ใช่เรื่องส่วนตัว ไม่ใช่เรื่องลึกลับกับพัน แต่เป็นเรื่องที่สังคมต้องให้ความสำคัญและมีบทบาทในการป้องกันปัญหาตลอดจนให้ความช่วยเหลือผู้หญิงที่ถูกทำร้ายเมื่อเธอต้องการอย่างเต็มที่ เพราะหากยังมองว่าเรื่องนี้เป็นปัญหาภายในครอบครัว เรื่องของความรุนแรงในชีวิตคู่ก็จะคงดำรงอยู่ต่อไปไม่สิ้นสุด

ช่วงสองสัปดาห์ที่ผ่านมา เหตุการณ์ความรุนแรงทางเพศที่สื่อมวลชนสนใจติดตามรายงานอย่างต่อเนื่อง คือ เหตุการณ์ฆ่า ช่มชู้ นอติดนางเอกละครเรื่องสี่แผ่นดิน ซึ่งถูกฆ่าช่มชู้ ที่ห้องนอนในบ้านพักของตนเอง โดยมีบุตรสาวอายุ 9 ขวบของผู้ตายเห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยตลอด ความสนใจในการรายงานข่าวของสื่อมวลชน มุ่งรายงานการทำงานของตำรวจเป็นหลัก ว่ามีการตั้งข้อสันนิษฐานอย่างไรบ้าง มีการสืบหาหลักฐานอย่างไร ผู้ต้องสงสัยเป็นใคร รวมถึงพฤติกรรมของผู้ตายเป็นอย่างไร ข้อมูลทั้งหมดล้วนแล้วแต่ให้ความสำคัญกับรายงานความคืบหน้าของคดีเป็นหลัก

แต่ภาพที่ไม่ปรากฏในการรายงานข่าวของสื่อมวลชนเลย คือความห่วงใยของฝ่ายต่างๆ ที่มีต่อลูกสาวของผู้ตาย ซึ่งนอนหลับอยู่บนเตียงเดียวกันขณะที่แม่ถูกคนร้ายบุกเข้ามาฆ่าข่มขืน เรื่องราวของเด็กผู้หญิงที่ปรากฏในรายงานข่าว มีบทบาทในฐานะพยานปากเอกคนสำคัญที่เห็นเหตุการณ์เท่านั้น แต่ไม่

เด็กผู้หญิงกับปัญหาการถูกล่วงละเมิดทางเพศ

ห้วงโซ่หนึ่งของปัญหาอยู่ที่ช่องว่างของกฎหมายเข้มข้น ที่ระบุให้ยอมความกันได้หากชายรับเด็กหญิงเป็นภรรยา สะท้อนอย่างชัดเจนว่าสังคมไทยยอมรับความรุนแรงทางเพศและเปิดช่องให้ผู้กระทำผิดหลบเลี่ยงการรับโทษและเอาตัวเขาเปรียบผู้หญิงที่ถูกกระทำมากขึ้นไปอีก ดังข่าวที่ปรากฏว่าเด็กหญิงวัย 12 ปีถูกผู้ใหญ่บ้านวัย 40 ปีข่มขืน และรับปากว่าจะรับผิดชอบส่งเสียเลี้ยงดูและให้เรียนต่อ แต่ปรากฏว่าขณะนี้เด็กหญิงตั้งท้องได้ 7 เดือนแล้ว ผู้ใหญ่บ้านกลับคำโดยอ้างว่า เด็กในท้องไม่ใช่ลูกของตน พ่อของเด็กจึงเข้าแจ้งความเพื่อให้ดำเนินคดีกับผู้ใหญ่บ้านดังกล่าว แต่กลับไม่มีความคืบหน้าของคดี ทำให้ต้องเข้าร้องเรียนขอความเป็นธรรมผ่านสื่อ (*ร้องคดีฮิต*, ไทยรัฐ. 10 พ.ค. 2545)

ประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ 9 ความผิดเกี่ยวกับเพศ มาตรา 277 ระบุว่า ผู้ใดกระทำความผิด เด็กหญิงอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ซึ่งมีโชภริยาของตน โดยเด็กหญิงนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ถือว่ามีความผิด แต่ถ้าเป็นการกระทำที่ชายกระทำความผิดกับเด็กหญิงอายุกว่าสิบสามปี แต่ยังไม่เกินสิบห้าปี โดยเด็กหญิงนั้นยินยอม และภายหลังศาลอนุญาตให้ชายและเด็กนั้นสมรสกัน ผู้กระทำผิดไม่ต้องรับโทษ ถ้าศาลอนุญาตให้สมรสในระหว่างที่ผู้กระทำผิดกำลังรับโทษในความผิดนั้นอยู่ ให้ศาลปล่อยผู้กระทำความผิดนั้นไป หัวใจของข่าวเล็กๆ ที่ถูกนำเสนอนี้ จึงอยู่ที่ว่า กฎหมายที่เปิดช่องให้ผู้กระทำความผิดสามารถลดหย่อนวลหลักเรือนการรับโทษได้อา่อย่างนี้ มีผลให้เด็กหญิงอีกจำนวนเท่าไรต้องเผชิญกับการถูกละเมิดทางเพศ

อีกข่าวหนึ่งที่น่าสนใจคือ แม่บังคับลูกวัย 13 แต่งงานให้หนีเศรษฐกิจเฒ่า (ไทยรัฐ, 11 พ.ค. 2545) ข่าวดังกล่าวถูกนำเสนอในลักษณะที่ว่าเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเรื่องสุดสลดที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ที่ผู้เป็นลูกต้องรับเคราะห์ให้หนีกรรมที่แม่เป็นผู้ก่อ เจ้าหน้าที่ตำรวจในข่าวกล่าวว่า โชคดีที่เข้าช่วยเหลือเด็กได้ทันก่อนที่จะมีการแต่งงานและล่วงละเมิดทางเพศ ไม่นานนั้นทั้งเจ้าบ่าวและแม่ต้องมีความผิดอย่างแน่นอน

ในบรรดาสื่อรายวัน น่าสังเกตว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐเป็นสื่อที่มีท่าทีไม่เคยเปลี่ยนแปลงเลยในการนำเสนอข่าวประเด็นที่มีความละเอียดอ่อนเช่นนี้ กล่าวคือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐไม่เคยคำนึงถึงผลของการนำเสนอภาพ ข้อความพาดหัวข่าว หรือเนื้อข่าวว่าจะส่งผลเป็นการทำร้ายบุคคลอื่น ทั้งแบบเฉพาะตัวหรือในวงกว้างอย่างไรบ้าง การใช้ข้อความประเภทรัดสคมารหวัชชน นักศึกษาสาวใจแตก (ไทยรัฐ 4 พ.ค. 2545) แม่ใจยักษ์ (ไทยรัฐ 11 พ.ค. 2545) ได้ผลเพียงเป็นการตอกย้ำมายาคติและบิดเบือนความจริงเกี่ยวกับปัญหาสังคมเท่านั้นเอง ภาพข่าวทลายคลินิกทำแท้งในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 4 พ.ค. 2545 ที่หมอถูกจับขณะทำแท้งให้ผู้หญิงซึ่งยังคงนอนคาอยู่ที่ขาหยั่งนั้น ไทยรัฐเป็นสื่อเล่มเดียวที่ได้ภาพดังกล่าวมาชวนให้สงสัยว่ามีการทำงานร่วมกันอีกครั้งระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับนักข่าวหรือไม่ และที่สำคัญก็คือใครได้/เสียอย่างไรในการนำเสนอปัญหาสังคมเช่นนี้

ข่าวการค้าประเวณีช่วงหลังออกจะหนักไปในภาคของการปราบปราม จับกุม จนในที่สุดเจ้าหน้าที่ตำรวจก็เลยกลายเป็นผู้ล่วงละเมิดหญิงค้าบริการนั้นด้วยอำนาจที่มีอยู่ในมือเสียเอง โดยเฉพาะการล่อซื้อของเจ้าหน้าที่ตำรวจแบบที่มีนักข่าวติดตามไปอย่างใกล้ชิดเพื่อให้ได้ข่าวเจาะลึกและนำมาตีแผ่ในหน้าหนังสือพิมพ์โดยไม่มีการวิเคราะห์ให้เห็นถึงรากของปัญหาที่แท้จริง การกระทำเช่นนี้เป็นเสมือนการท้าทายกันร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่บ้านเมืองกับผู้สื่อข่าว เพราะไม่ได้นำไปสู่การแก้ปัญหาใดๆเลย การจับกุมจะยังคงมีอยู่ต่อไป และนักข่าวก็ยังคงจะมีข่าวให้ได้เขียนอยู่ต่อไปอีกนั่นเอง เพราะถึงอย่างไรคนส่วนใหญ่ในสังคมนี้ แม้จะรังเกียจคนที่มีอาชีพขายบริการ แต่ก็ยังคงยอมรับว่าเป็นความจำเป็นของสังคมเพราะผู้ชายจำเป็นต้องเปลี่ยนเพศหรือแสวงหาประสบการณ์ทางเพศอยู่นั่นเอง

◀โครงการเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กที่ปรากฏทางทางสื่อมวลชน Email: vaw_watcher@hotmail.com▶

สื่อหรือผู้ที่เข้าถึงสื่อบางคนพยายามแบ่งจำพวกของผู้หญิงในอาชีพบริการออกเป็นกลุ่มคร่าวๆ คือ กลุ่มที่ถูกล่อลวงให้ค้าบริการทางเพศ และกลุ่มที่เต็มใจเข้าสู่อาชีพบริการ ค่านิยมของสังคมที่ไม่ยอมรับผู้หญิงในอาชีพนี้อยู่แล้วทำให้ผู้หญิงในกลุ่มที่สองถูกตัดสินว่าเป็นผู้หญิงไม่ดีที่ไม่ดีหนักกว่าผู้หญิงกลุ่มแรก ดังจะเห็นได้ว่าถ้ามีการจับกุมผู้ล่อลวงผู้หญิงหรือเด็กผู้หญิงให้ค้าประเวณี กระแสสังคมรวมทั้งสื่อเอง จะมีแนวโน้มที่จะเสนอเรื่องราวแสดงความเห็นอกเห็นใจ สักจับ 2 แม่เฒ่าลพบุรี ลง “ตญ. 14” คำกาม! (มติชน 11 พ.ค. 2545) สื่อฝรั่งแฉ จนท. ชายแดนใต้ ค้าทาสกามเด็กชนกลุ่มน้อย ยังมีเจ้าหน้าที่บางกลุ่มที่ทำหน้าที่เป็นเอเยนต์เสียเอง ชำร่วยยิ่งไปกว่านั้นเจ้าหน้าที่บางคนยังข่มขืนผู้หญิงเหล่านี้ด้วย (มติชน 9 พ.ค. 2545) ในขณะที่เรื่องราวเกี่ยวกับการเข้าสู่อาชีพบริการโดยเต็มใจมักถูกวิเคราะห์อย่างผิวเผินอยู่เสมอว่า เกิดจากความมั่งง่ายของผู้หญิงที่ต้องการรายได้เยอะๆ เพื่อตอบสนองความฟุ้งเฟ้อของตัวเอง “วัยรุ่นสมัยนี้ บางส่วนมีค้ายืมฟุ้งเฟ้อ นิยมสินค้ามีชื่อ โดยไม่ดูฐานะตัวเอง อยากมีเท่าเทียมกับเพื่อนๆ เพื่อให้สามารถเข้ากลุ่มและเป็นที่ยอมรับได้ และยังรับค่านิยมฟรีเซ็กซ์จากต่างประเทศ” (มติชน 10 พ.ค. 2545)

เคยมีข้อสังเกตจากนักวิชาการอย่างอาจารย์กาญจนา แก้วเทพ ว่าในขณะที่เกือบจะไม่มีผู้หญิงคนไหนเลยที่อยู่ดีๆ ก็อยากจะก้าวสู่อาชีพขายบริการทางเพศ หากแต่พวกเธอล้วนถูกบีบบังคับด้วยปัจจัยต่างๆ ให้เข้าสู่วงการทั้งสิ้น ทางด้านฝ่ายชาย สังคมเรากลับมีผู้ชายโดยส่วนใหญ่ที่อยากจะซื้อหาความสุขทางเพศ เป็นครั้งคราวและพวกเขาล้วนเต็มใจเองทั้งนั้น ทว่า สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลงเลยคือในการรายงานข่าวค่าประเมินเกือบทุกครั้ง ผู้หญิงในอาชีพบริการไม่ว่าจะกลุ่มไหน ก็ต้องตกเป็นจำเลยของสังคมอยู่ดี และไม่มี การตั้งคำถามพฤติกรรมทางเพศของผู้ชาย มากเกินไปว่าการรายงานว่าผู้ใช้บริการคือคนในอาชีพอะไร อายุเท่าไร

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ระหว่างวันที่ 1-15 พฤษภาคม 2545
หนังสือพิมพ์มติชน ระหว่างวันที่ 1-15 พฤษภาคม 2545
นิตยสารแพรว ปีที่ 23 ฉบับที่ 544 25 เมษายน 2545
นิตยสารGM ปีที่ 16 ฉบับที่ 261 เมษายน 2545
นิตยสารคู่สร้างคู่สม ปีที่ 23 ฉบับที่ 417 เดือนพฤษภาคม ปักษ์แรก 2545
นิตยสารชีวิตจริง ปีที่ 24 ฉบับที่ 736 ประจำวันที่ 1-10 พฤษภาคม 2545

“โครงการเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงที่ปรากฏทางสื่อมวลชน” เป็นส่วนหนึ่งของชุดโครงการวิจัยเรื่องความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กซึ่งได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานจากสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ความมุ่งหมายหลักของโครงการเกาะติดสถานการณ์ คือความพยายามที่จะ เชื่อม นักวิจัยในชุดโครงการวิจัยเรื่องความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก

ตลอดจนผู้ปฏิบัติงานในเครือข่ายรณรงค์เพื่อยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เข้ากับเหตุการณ์จริงที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กที่ปรากฏในสังคมไทย โดยมุ่งหวังว่าจะเอื้อประโยชน์ให้กระบวนการการทำงานวิจัยและรณรงค์เพื่อยุติปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กสามารถเป็นอยู่บนฐานแห่งสถานการณ์จริงร่วมกับสังคมไทยโดยทั่วไปได้

โครงการเกาะติดสถานการณ์จึงคัดเลือกสื่อมวลชนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์จำนวนหนึ่ง เพื่อเป็นตัวแทนสะท้อนเหตุการณ์จริงที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กที่ปรากฏในสังคมไทย แล้ววิเคราะห์สถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กในสังคมไทยผ่านการรายงานข่าว การเขียนบทความ และการรายงานบทสัมภาษณ์แสดงทัศนคติและความคิดเห็นของบุคคลตามที่ปรากฏในสื่อมวลชนที่คัดเลือกให้เป็นตัวแทน นอกจากนี้ โครงการเกาะติดสถานการณ์ยังจะวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอของสื่อมวลชนตัวแทนดังกล่าว เพื่อพิจารณาร่วมไปพร้อมกันว่า รูปแบบการนำเสนอของสื่อตัวแทนที่คัดเลือกมานั้น สะท้อนสถานการณ์ปัญหา และ/หรือ ตอกย้ำสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กหรือไม่อย่างไรด้วย

##

ติดต่อ โครงการเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงที่ปรากฏทางสื่อมวลชน

๒.ได้ที่ จิตติมา ภาณุเตชะ : vaw_watcher@hotmail.com

มูลนิธิสร้างเสริมความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง

ตํ. ป.ณ. 122 ไพรษณียํประตุนํ

กรุงเทพฯ 10409

“ข่มขืน” ปัญหาที่จำเป็นต้องวิเคราะห์อย่างตรงจุด

ในรอบปีครึ่งหลังของเดือนพฤษภาคม “ข่มขืน” เป็นสถานการณ์โดดเด่นที่ถูกรายงานทางหน้าหนังสือพิมพ์ โดยเป็นรายงานข่าวที่หลากหลายทั้งกรอบเล็กกรอบใหญ่ในหนังสือพิมพ์

“ด.ญ.6-7 ขวบเพื่อนโลกีย์” โดนกลุ่มนร.ชายล้วนในวัยประถมชุดไปทำอนาจารเผยแพร่จดจำตัวอย่างมาจาก “หนังสือ” ที่ผู้ใหญ่เปิดให้ดู รายงานข่าวระบุว่า “ส่วนสาเหตุที่กระทำนั้น เด็กชายทั้ง 4 คนเผยว่ามีผู้ใหญ่ที่อยู่ในละแวกบ้านคนหนึ่งชอบเรียกไปนั่งเล่นที่บ้านและเปิดหนังสือให้ดู ทำให้เกิดความอยากรอง” (ไทยรัฐ. 20 พฤษภาคม 2545)

“มนุษย์หมากร้อยล่องใน รพ.” สาวใหญ่ถูกหื่นมหายลวงมาจากโรงพยาบาลชี้ยกแคมเงินหนีไปอย่างลยอนวล เหตุการณ์คนร้ายลวงผู้หญิงจาก รพ.มหาราชนครราชสีมาไปข่มขืนแล้วชิงทรัพย์เคยเกิดขึ้นมาแล้วถึง 3 ครั้ง นางเขียวถือเป็นเหยื่อรายที่สาม แต่ตำรวจไม่เคยจับกุมคนร้ายได้ ทำให้หื่นนรกยังคงลยอนวลก่อกรรมกับชาวบ้านอย่างต่อเนื่อง พฤติกรรมของภัยสังคมรายนี้จะมาในรูปแบบของนักบุญผู้ใจดีเพื่อให้เหยื่อตายใจ แต่เบื้องหลังคือซาตานมหาย (ไทยรัฐ. 20 พฤษภาคม 2545)

ไม่ดีหนุ่มสลบลากสาวข่มขืน น้ำทะเลขึ้นท่วมตัวเหยื่อไ้หื่นกามยังขี้ต้อ (ไทยรัฐ. 18 พฤษภาคม 2545)

ฆ่าข่มขืนแม่เฒ่าวัย 80 คนเฝ้าบ่อปลา ก่อนเกิดเหตุดื่มสุราจนเกิดอารมณ์ จึงย่องเข้าไปข่มขืนแต่ผู้ตายไม่ยอมจึงปีปคอจนตาย (มติชน. 19 พฤษภาคม 2545)

“พ่อข่มขืนลูก สาเหตุจากเมายาบ้า” (ไทยรัฐ. 20 พฤษภาคม 2545) “พ่อเมายาบ้าข่มขืนลูก” ก่อนเกิดเหตุได้เสพยาบ้าไป 6 เม็ด เห็นลูกสาวมีรูปร่างอวบอ้วนเกิดอารมณ์ใคร่จึงหลอกลูกชายให้ไปซื้อของที่ตลาด จากนั้นได้ใช้กำลังปลุกปล้ำและลงมือข่มขืนลูกสาวจนสำเร็จความใคร่” (มติชน. 20 พฤษภาคม 2545)

“พ่อเลี้ยงข่มขืนมวาท้อง” ด.ญ.กล่าวว่าถูกพ่อเลี้ยงข่มขืนตั้งแต่อายุ 10 ปี จนปัจจุบันอายุ 14 ปี โดยถูกหลอกให้ไปช่วยหาปลา เมื่อตามไปจึงถูกบังคับขืนใจและข่มขืนไม่ให้บอกใคร (มติชน. 24 พฤษภาคม 2545)

ใจ 13 ข่มขืนเด็ก 7 ขวบ “รุ่นพี่ได้ชักชวนดูหนังโป๊ จึงอยากลองทำให้เหมือนในหนังบ้าง” (มติชน. 25 พฤษภาคม 2545)

“7 ใจ ลวงสาวโรงงานไปข่มขืนบนรถกระบะกลางทุ่งนา” (มติชน. 28 พฤษภาคม 2545)

◀โครงการเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กที่ปรากฏทางหนังสือมวลชน Email: vaw_watcher@hotmail.com ▶

ความรุนแรงในครอบครัว ปรากฏการณ์รายวันบนหน้าหนังสือพิมพ์

ข่าวความรุนแรงในครอบครัวในช่วงสองสัปดาห์แรกของเดือนมิถุนายน ปรากฏให้เห็นเกือบทุกวันทางหน้าหนังสือพิมพ์ “ผช.ป่าไม้อำเภอหึงโหดจ๋อชิงเมียรว่ง” (มติชน, 6 มิถุนายน 2545) “วัดขอคืนดีเมีย อบต.รวัระห้า” (ไทยรัฐ, 15 มิถุนายน 2545) “ขัตุบอลโลกผัวยี้วะฆ่าเมีย” (ไทยรัฐ, 15 มิถุนายน 2545) “เมียแทงผัวแผลจี๊ด-ตายจิ้มด้วยมีดปอกผลไม้เหตูเมา” (ไทยรัฐ, 1 มิถุนายน 2545) “เมียสุดแค้นผัวรักด่าอิลาว ฆ่า-วกเลือดกิน!” (ไทยรัฐ, 4 มิถุนายน 2545) “แทงดับผัวมีพนันขโมยเงินเสียบอล” (ไทยรัฐ, 9 มิถุนายน 2545) นอกจากนี้ข่าวการพบ “ศพสาวน่วมทั้งตัวไหล่ปริศนาที่ รพ.” (ไทยรัฐ, 6 มิถุนายน 2545) เบื้องต้นได้ถูกสันนิษฐานว่า “เป็นเรื่องการทำร้ายร่างกายในครอบครัวแต่ลงมือหนักเลยกลัวความผิดจึงเอามาส่งรพ. แทนที่จะไปทัก ” ปรากฏการณ์เหล่านี้สะท้อนปัญหาความรุนแรงรายวันที่ผู้หญิงต้องประสบได้เป็นอย่างดี

ปรากฏการณ์ความรุนแรงในครอบครัว หลายเหตุการณ์เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจ และ “ขายได้” เมื่อถูกนำมาเชื่อมโยงกับสถานการณ์ทางสังคม เช่น การแข่งขันฟุตบอลโลก “เมียจอมโหดแทงดับผัวมีพนันขโมยเงินเสียบอล หลังจับได้แอบนำเงินที่หามาได้ด้วยหยาดเหงื่อร่วมสองหมื่นบาทไปถูกลงเชียร์ทีมโปรดจนเกลี้ยง กลับไม่สำนึก ตะโกนด่าหาเรื่องซ้อมอีก เลยคว้ามิดจ้วงแทงไม่ยั้ง” (ไทยรัฐ, 9 มิถุนายน 2545) “ขัตุบอลโลกผัวยี้วะฆ่าเมีย” (ไทยรัฐ, 15 มิถุนายน 2545) ภาพของเมียปากร้ายที่ “เปิดฉากด่า” จนทนไม่ได้ “ขณะผัวนั่งลุ้นฟุตบอลคู่ระหว่าง อิตาลี-เม็กซิโก เมียไหล่พรวดเข้ามาในบ้าน เปิดฉากด่ารุนแรงว่า ไม่ยอมทำมาหากิน แถมยังเปลี่ยนช่องไปดูละคร...ผัวโกรธเลือดขึ้นหน้า ประเคนหมัดเข้าใส่พัลวัน” “เช้าวันใหม่ เมียเห็นผัวนอนไม่ลุก เปิดฉากด่าอีกรอบ คราวนี้ผัวทนไม่ไหวโกรธคว่ำปิ่นมาจ่ออกเมียยิงดับ...อ้าวแค่ต้องการข่มขู่ให้เมียหยุดด่า” สะท้อนความเห็นอกเห็นใจต่อสามีด้วยการให้รายละเอียดของเหตุการณ์จนเห็นภาพความกดดัน ว่าเป็นเพราะความปากร้ายของผู้หญิงทำให้เธอต้องตาย

การรายงานข่าวความรุนแรงในครอบครัว หรือข่าวความรุนแรงทางเพศ โดยบรรยายอย่างละเอียดและเพิ่มสีสันต่างๆ เพื่อให้ชวนติดตามนั้น ทำให้ภาพของปัญหาบิดเบือนไป ประกอบกับทัศนคติของนักข่าว ที่มักจะใส่ความคิดเห็นของตนเองลงไปในการนำเสนอ เช่นมองว่าผู้หญิงที่ถูกข่มขืนเป็นผู้หญิงที่ประพฤติดูไม่เหมาะสม ดังตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนในการนำเสนอข่มขืนในรอบสัปดาห์นี้ แม้จะเป็นเพียงกรอบเล็กๆ แต่ประเด็นสำคัญที่ให้ออกตระหนักและจำเป็นต้องตั้งคำถามต่อการเขียนข่าวที่อยู่บนพื้นฐานความเชื่อว่า ผู้หญิงที่ถูกข่มขืนมีสาเหตุมาจากการประพฤติดูไม่เหมาะสม “ฆ่าข่มขืน น.ศ.ราชภัฏอุบลฯ หนุมติดพันอื้อสงสัยคนใกล้ชิด” (มติชน, 2 มิถุนายน 2545) ในเนื้อข่าวบรรยายถึงสภาพของศพชัดเจนเกินความจำเป็นของการนำเสนอ ขณะที่ตำรวจยังไม่ทราบสาเหตุการตายแน่ชัด แต่ในรายงานข่าวระบุว่าผู้ตาย

รายงานเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กฉบับนี้ จุดสนใจของสังคมอยู่ที่ความเคลื่อนไหวของการแข่งขันฟุตบอลโลก ชาวอื่นๆ จึงกลายเป็นเพียงชาวเล็กๆ แต่จะไม่ใช่ประเด็นเล็กๆ ที่มองข้ามได้อย่างแน่นอน บางข่าวทำให้ถึงกับต้องตั้งคำถามว่า กำลังเกิดอะไรขึ้นกับสังคมไทยกันแน่

ข่าวข่มขืนในรอบนี้ปรากฏขึ้นทั้งหมด 13 ข่าว ทั้งข่าวคดีใหม่และคดีเก่า รูปแบบของการข่มขืนยังคงเหมือนเดิม คือ ผู้กระทำเป็นคนใกล้ชิดหรือคุ้นเคยของผู้หญิง เช่น สองพี่ชายอนาจารย์น้อง 6 ขวบ (มติชน 17 มิถุนายน 2545) อนาจารย์ลูก (ไทยรัฐ 20 มิถุนายน 2545) แต่วิธีการนำเสนอข่าวที่พยายามเชื่อมโยงว่า ผู้กระทำเป็นผู้ที่มีความผิดปกติบางอย่าง เช่น หื่นกาม ติดยา โรคจิต ทำให้คนส่วนใหญ่จดจำภาพเช่นนั้นจนขาดความระมัดระวังกับบุคคลที่แลดูเป็นคนปกติทั่วไป ว่าอาจจะทำอันตรายกับตนเองได้เช่นกัน

วัวแก่ขี้หน้ำอ่อน (ไทยรัฐ 27 มิถุนายน 2545) หลังจากกระทำการข่มขืนเด็กหญิงอายุ 14 ปีไปแล้วถึง 3 ครั้ง ผู้ต้องหาอ้างว่าเด็ก “ไม่บริสุทธิ์” จึงขอลดหย่อนค่าเสียหายที่แม่ของเด็กสาววัย 15 ปี เรียกร้อง ตกลงกันไม่ได้เรื่องจึงถึงตำรวจ และข่าว อนาจารย์ลูก (ไทยรัฐ 20 มิถุนายน 2545) ครูของเด็กหญิงอายุ 5 ขวบพบว่า เด็กมีเลือดไหลออกจากช่องคลอด สอบถามจึงทราบว่า ถูกพ่อ “ใช้ลวดไม้แขวนเสื้อตีและแยงเข้าไปในช่องคลอดหลายครั้ง” และถึงแม้แพทย์จะตรวจร่างกายและมีหลักฐานทางกายยืนยันแล้วก็ตาม พ่อที่ทำร้ายก็ปฏิเสธ มีหน้าซ้ำ แม่ยังออกมาปฏิเสธ ไม่เชื่อว่าสามีจะทำร้ายลูกได้

กรณีแม่พาลูกสาวเข้าร้องเรียนกับหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ว่าตำรวจไม่รับแจ้งความว่าลูกสาวถูกคนร้ายข่มขืน เนื่องจากลูกสาววัย 5 ขวบ ปัดปากเจ็บ และหลังจากสอบปากคำพยานอื่นๆ แล้วให้การไม่ตรงกับแม่ จึงต้องรอผลการตรวจร่างกายเพื่อพิสูจน์ร้องรอยการขึ้นใจอีกครั้ง (ไทยรัฐ 30 มิถุนายน 2545) กรณีนี้สะท้อนให้เห็นว่า กระบวนการยุติธรรมให้ความสำคัญกับร้องรอยของการถูกระทำและหลักฐานอื่นๆ มากกว่าความบอบช้ำทางจิตใจของผู้เสียหาย โดยเฉพาะผู้เสียหายที่เป็นเพียงเด็กอายุ 5 ขวบ และไม่ว่าเรื่องนี้จะสรุปออกมาว่าอย่างไร การที่ตำรวจปฏิเสธที่จะรับแจ้งความตั้งแต่แรก เป็นกรณีตัวอย่างความรุนแรงที่คนของรัฐกระทำซ้ำลงไปผู้ที่เป็นเหยื่อความรุนแรงอยู่แล้ว

ข่าวความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กอื่นๆ เป็นเรื่องทุบตี และการเสนอข่าวก็ไม่ต่างไปจากข่าวข่มขืนมากนัก เพราะผู้กระทำความรุนแรง ก็ถูกขึ้นป้ายว่าเป็นปีศาจพ่น ปีศาจสุรา เป็นต้น เสียเซเนกัล พาล-ฮัวเมีย (ไทยรัฐ 24 มิถุนายน 2545) การเชื่อมโยงปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเข้ากับสุรา ยาเสพติดหรือการพนัน เป็นเพียงการบิดเบือนหรือสร้างความเข้าใจผิดว่า ต้นตอของความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้นว่าเป็นเพราะการดื่มสุรา ติดยาเสพติดหรือการพนัน ทั้งๆ ที่รากเหง้าของปัญหามาจากระบบวิถีคิดแบบชายเป็นใหญ่ ที่เชื่อว่าผู้หญิงหรือเมียคือสมบัติของผู้ชายหรือผัว และการทุบตีกันก็เป็นเรื่องของผัวเมีย ที่สังคม

สหรัฐฯ มีอัตราการค่าจ้างที่สูงที่สุดในจำนวน 5 ประเทศที่ศึกษา ทั้งนี้ การค่าจ้างในสหรัฐฯ เป็นบริการที่เข้าถึงได้ยากกว่าในอีก 4 ประเทศที่เหลือ ซึ่งรัฐเป็นผู้ให้บริการค่าจ้างที่ปลอดภัยแก่ผู้หญิง หรือในบางประเทศการค่าจ้างยังรวมอยู่ในหลักประกันสุขภาพที่รัฐจัดสรรให้ประชาชนด้วย โดยบริการค่าจ้างในประเทศเหล่านี้เป็นบริการค่าจ้างที่เป็นมิตรกับผู้รับบริการ กล่าวคือ รักษาความลับของผู้รับบริการ เพราะฉะนั้นการเปิดให้มีบริการค่าจ้างอย่างถูกกฎหมาย จึงไม่อาจเป็นข้อกล่าวหาว่าจะกลายเป็นตัวเร่งให้อัตราการค่าจ้างสูงขึ้นได้แต่อย่างใด

สังคมเปิดใจกว้างต่อเรื่องเพศของวัยรุ่นมากขึ้นเพียงใด

ในทางตรงกันข้าม ในอีกสี่ประเทศที่เหลือ มีการส่งเสริมให้วัยรุ่นมีการเรียนรู้เรื่องเพศ และสังคม โดยรวมมองเรื่องเพศเป็นเรื่องธรรมดาพื้นฐาน วัยรุ่นไม่ได้ถูกสอนว่า ห้ามมีเพศสัมพันธ์เพราะยังไม่ถึงวัยอันควร และการให้ข้อมูลกับวัยรุ่นเกี่ยวกับการคุมกำเนิด การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ก็ไม่ถูกมองว่า

โครงการเกาะติดสถานการณ์จึงคัดเลือกสื่อมวลชนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์จำนวนหนึ่ง เพื่อเป็นตัวแทนสะท้อนเหตุการณ์จริงที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กที่ปรากฏในสังคมไทย แล้ววิเคราะห์สถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กในสังคมไทยผ่านการรายงานข่าว การเขียนบทความ และการรายงานบทสัมภาษณ์แสดงทัศนคติและความคิดเห็นของบุคคลตามที่ปรากฏในสื่อมวลชนที่คัดเลือกให้เป็นตัวแทน นอกจากนี้ โครงการเกาะติดสถานการณ์ยังจะวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอของสื่อมวลชนตัวแทนดังกล่าว เพื่อพิจารณาร่วมไปพร้อมกันว่า รูปแบบการนำเสนอของสื่อตัวแทนที่คัดเลือกมานั้น สะท้อนสถานการณ์ปัญหา และ/หรือ ตอกย้ำสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กหรือไม่อย่างไรด้วย

ติดต่อ โครงการเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงที่ปรากฏทางสื่อมวลชน

มูลนิธิสร้างความสำเร็จเรื่องสุขภาพผู้หญิง

ตํ ป.ณ. 122 ไพรษณียํประตุนํ

กรุงเทพฯ 10409

ทำไมต้องเป็น “แม่ใจยักษ์” สังคมมีทางออกให้ผู้หญิงเพียงพอหรือยัง

รายงานสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กรอบปีฉบับนี้ มีข่าวใหญ่ข่าวหนึ่งที่สะท้อนความรู้สึกสาธารณชนอยู่มาก นั่นคือ ข่าวเด็กหญิงวัย 14 ปี คลอดและฆ่าทารก แล้วทิ้งศพไว้จนมีคนมาพบและเป็นข่าวติดต่อกันอยู่หลายวัน ตั้งแต่เริ่มพบศพและยังไม่ทราบว่าใครเป็นผู้ก่อเหตุ จนกระทั่งทราบความจริงดังกล่าว พบแล้วคนฆ่าทารก-ด.ญ. 14 แม่ ม.2 สารภาพ ‘ไว้ทางเลือก’ (มติชน 10 กรกฎาคม 2545) สุดสลด! ฆาตรกรฆ่าอำมหิตทารก เป็น ด.ญ. อายุ 14 (ไทยรัฐ 10 กรกฎาคม 2545)

ในเบื้องต้น ผู้ชายวัย 29 ปีที่มีความสัมพันธ์กับเด็กหญิง ถูกตั้งข้อหาข่มขืนเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 15 ปี โทษสูงสุดคือ จำคุก 4-20 ปี ส่วนเด็กสาวถูกตั้งข้อหาฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา โทษสูงสุดคือ ประหารชีวิต

โครงสร้างสังคมแบบชายเป็นใหญ่ วางกรอบให้ผู้หญิงตั้งแต่เกิดมา บทบาทความเป็นลูกสาว เป็นเมียและเป็นแม่ บทบาทที่สำคัญ ซึ่งผู้หญิงทุกคนพึงปฏิบัติคือ การรักษานวลสงวนตัว และรักเดียวใจเดียว หากผู้หญิงคนใดปฏิบัติผิดไปจากกรอบที่วางนี้ ก็จะกลายเป็น “ส้วม” อยู่หน้าบ้าน เป็นนางไมรา กากีหรือวันทองสองใจ ไปจนถึงเป็นแม่ใจยักษ์ใจมาร ในขณะที่เดียวกัน ค่านิยมในเรื่องเพศสำหรับเพศชายกลับเอื้อให้ผู้ชายสามารถเอาเปรียบและทำร้ายผู้หญิงมาโดยตลอด ดังตัวอย่างที่ปรากฏในรายงานเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กมาตั้งแต่ต้นปี 2545

ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงชายที่เริ่มต้นตั้งแต่รากเหง้าวิถีคิด ไต่เรื่อยไปจนถึงกฎระเบียบอื่นๆ ของสังคม เหล่านี้ล้วนเป็นความรุนแรงเชิงโครงสร้างที่กระทำกับผู้หญิงมาไม่รู้จบสิ้น เป็นความซ้ำซากที่คงจะไม่มีทางเปลี่ยนแปลงได้ ตรรกะเท่าที่วิจิตรคิดและมุมมองของสังคมยังให้ออกาสผู้หญิงผู้ชายไว้ไม่เท่าเทียมกัน

ทารกเคราะห์ร้ายอาจเป็นลูกของเด็กสาวใจแตกที่คลอดออกมาโดยเจ้าตัวไม่ทราบ (ไทยรัฐ 8 กรกฎาคม 2545) **ทำไม??** เด็กสาวจึงไม่สามารถป้องกันตนเองจากการมีเพศสัมพันธ์และจากการตั้งท้อง ทำไมสังคมจึงตีตราว่า เพราะเป็นเด็กใจง่าย เด็กสาวใจแตก ค่านิยมที่เอื้อให้ผู้ชายมีเสรีภาพในเรื่องเพศมากกว่าผู้หญิง ย่อมเปิดโอกาสให้ผู้หญิงถูกชักนำเข้าไปสู่ภาวะเสี่ยงได้ไม่ยาก และคำว่าเด็กใจง่าย ใจแตก ก็เป็นเพียงเครื่องหมายตีตราเด็กสาวที่ไม่ “รักษานวลสงวนตัว” บทบัญญัติที่เป็นมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับผู้หญิงฝ่ายเดียวนั่นเอง ประกอบกับค่านิยมเรื่องพรหมจรรย์ ที่ด้านหนึ่งก็ส่งผลให้ผู้ชายสร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเองด้วยการพิชิตพรหมจรรย์ของเด็กสาว ยิ่งอายุน้อยเท่าไรก็ยิ่งดี แต่ทำไมความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายในข่าวนี้จึงตีตรา “เด็กสาวใจแตก” เพียงฝ่ายเดียว ในขณะที่พฤติกรรมของฝ่ายชายกลับไม่มีการตั้งข้อสังเกตจากผู้รายงานข่าวแต่อย่างใด ทั้งๆ ที่ให้ปากคำว่า “ได้เสียกับ ด.ญ. มาระยะหนึ่ง เมื่อทราบว่าตั้ง

ตำรวจตามรวบคาโรงเรียน หลังแกะรอยจนทราบบม/มหลังแอบท้อง (ไทยรัฐ 10 กรกฎาคม 2545)

ทำไม?? เด็กสาวจึงไม่สามารถเปิดเผยเรื่องราวที่ตนเองท้อง ก็เพราะเมื่อเปิดเผย ฝ่ายชายก็กลับปฏิเสธที่จะรับผิดชอบ และหากเธอเปิดเผยเรื่องนี้ให้คนอื่นรู้ต่อไป ก็เกรงว่าจะถูกตราหน้าว่า ท้องไม่มีพ่อ ข้ำร้ายเธออาจจะต้องถูกไล่ออกจากโรงเรียน และอาจจะไม่มีโอกาสจะได้กลับมาเรียนต่อได้ ดังเช่นอีกหลายกรณีที่พบเห็นกันอยู่ทั่วไป และ

ผู้หญิงจำนวนไม่น้อยที่ประสบปัญหาเช่นเดียวกันกับเด็กหญิงอายุ 14 ปีผู้นี้ และวิธีการแก้ปัญหาที่ขึ้นอยู่กับ “ทรัพยากร” ที่แต่ละคนมีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับหนทาง การแก้ปัญหาต่างๆ หรือแม้แต่เงิน โดยเฉพาะในบางกรณีที่เลือกวิธีทำแท้ง เพราะบริการทำแท้งที่จำกัดไว้เพราะผิดกฎหมายกลายเป็นบริการที่เข้าถึงยาก ราคาแพง และมีความปลอดภัยน้อยมาก เมื่อเข้าไม่ถึงการทำแท้งได้ แต่ก็ไม่ได้มีทางเลือกอื่นที่เป็นจริงได้ในสถานการณ์ของแต่ละคน ชาว“แม่ใจยักษ์” จึงยังคงปรากฏออกมาเป็นประวัติศาสตร์ที่ซ้ำซากจำเจอยู่ไม่รู้จบ แม่ใจยักษ์คลอดลูกทั้งถึงขยะ (มติชน 6 กรกฎาคม 2545) ทิ้งทารกแรกเกิดใต้ต้นขนุน (มติชน 7 กรกฎาคม 2545) แม่ใจยักษ์ทิ้งลูก 7 เดือน (มติชน 9 กรกฎาคม 2545) มีอยู่แล้ว 3 เต็มกลืน เผลอปองเป็นคนที่ 4 กลัวกลัว จำเรื่องเจียบถึงเวลาแอบไปคลอดแล้วลงมือฆ่าอำมหิต (ไทยรัฐ 6 กรกฎาคม 2545)

“เพราะผู้หญิงที่อยู่ในภาวะวิกฤตินี้มีความแตกต่างกันออกไป ไม่มีใครสามารถกำหนดแนวทางแก้ปัญหาเพียงแนวทางเดียวแล้วใช้กับผู้หญิงทุกคนได้ เราอาจไม่พอใจทางออกของผู้หญิงคนนั้นๆ แต่เราก็ไม่ใช่คนที่แบกรับปัญหา การพยายามจะเข้าไปมีอำนาจเหนือการตัดสินใจของผู้อื่น โดยใช้มาตรฐานความคิดความเชื่อของตัวเองเป็นที่ตั้ง เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ปัญหาการตั้งท้องเมื่อไม่พร้อมและการทำแท้งไม่ได้รับการแก้ไข

ประมวลภาพสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก

ภาพสถานการณ์ความรุนแรงทางตรงที่ชัดเจนมาตลอดในทุกรอบของการรายงานสถานการณ์ คือ ความรุนแรงทางเพศ และที่ซ้ำเติมมาตลอดคือ การรายงานของสื่อที่มุ่งสร้างสีสันในการนำเสนอข่าวทำให้ภาพของ “ผู้กระทำ” เป็นผู้ที่มีความผิดปกติดังใดอย่างหนึ่ง “เฒ่าหื่นอนาจารเด็ก 3 ขวบ” (มติชน 25 กรกฎาคม 2545) “อ้างตุ๊ดก็ไม่พ้นจำคุก” “จอมหื่นขี้กาม ด.ญ. 14” (ไทยรัฐ 17 กรกฎาคม 2545) “หนุ่มโรคจิตขี่ จยย.โซวอนาจาร” (มติชน 19 กรกฎาคม 2545) นอกจากนี้ การรายงานข่าวได้เห็นภาพว่าการกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิง เป็นสิ่งที่สังคม “บางส่วน” มองว่าเป็นเรื่องที่ไม่ค่อยได้ ยอมรับได้เพราะเป็นเรื่องเล็กน้อย และเห็นว่าตัวผู้หญิงเองก็มีส่วนเป็นอยู่อย่างยิ่งที่ทำให้เกิดเหตุการณ์เหล่านั้นขึ้น

กรณี ดร.พิพัฒน์: ความไม่เท่าเทียมทางเพศ ไม่ได้อยู่แค่ที่คำพิพากษาคัดสิน

วันที่ 19 กรกฎาคม 2545 หนังสือพิมพ์เกือบทุกฉบับ พาดหัวข่าวศาลอาญากรุงเทพใต้ พิพากษาคัดสินนายพิพัฒน์ ลือประสิทธิ์กุล ในความผิดฐานทำร้ายร่างกายภรรยา คือ นางวรรณิ ลือประสิทธิ์กุล เป็นเหตุให้ถึงแก่ความตาย โดยตัดสินให้จำคุก 4 ปี แต่ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง และให้รอลงอาญาไว้ 3 ปี ให้คุมประพฤติและต้องบำเพ็ญประโยชน์ด้วยการสอนหนังสือ 50 ชั่วโมง

ปฏิริยาจากสังคม กลุ่มองค์กรผู้หญิง นักวิชาการออกมาคัดค้านคำพิพากษาดังกล่าว และมองว่าเป็นการใช้มาตรฐานสองชั้นในกระบวนการยุติธรรม “เวลาผู้ชายทำบอกว่าโหด หึงหวง แต่พอผู้หญิงทำบอกว่าพยายามฆ่า” (สุเพ็ญศรี พึ่งโคกสูง มูลนิธิเพื่อนหญิง, มติชน 21 กรกฎาคม 2545) การจัดเสวนาในหัวข้อ “มาตรฐานสองระดับกับความรุนแรงในครอบครัว” โดยกลุ่มแนวร่วมเพื่อความก้าวหน้าของผู้หญิง นำโดยมูลนิธิผู้หญิง และศูนย์ข่าวสารสันติภาพ หลายฝ่ายแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องนี้อย่างกว้างขวาง นอกจากนั้น กระแสคัดค้านคำพิพากษายังปรากฏออกมาในรูปบทความ การให้สัมภาษณ์ของบุคคลในแวดวงกฎหมายและองค์กรสตรีอยู่อีกหลายชิ้นข่าว

“...เป็นอีกรูปธรรมหนึ่งที่สะท้อนว่าทัศนคติของผู้บังคับใช้กฎหมายยังติดอยู่ในกรอบความคิดเก่าหรือยุคชายเป็นใหญ่ ภรรยาเป็นสมบัติของสามี อีกทั้งแปลกแยกกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญซึ่งเน้นความเสมอภาคและคุ้มครองความรุนแรงในครอบครัวอย่างสิ้นเชิง” (ทิชา ณ นคร, มติชน 30 กรกฎาคม 2545)

“ศาลต้องชี้แจงให้เข้าใจว่า การตัดสินเช่นนี้จะไม่เป็นการส่งสัญญาณไปถึงคดีอื่นๆ ว่าสามีทำร้ายร่างกายภรรยาเป็นเรื่องภายในครอบครัว” (นายกิตติพงษ์ กิตยารักษ์ อธิบดีกรมคุมประพฤติ, มติชน 23 กรกฎาคม 2545)

กระแสคัดค้านส่งผลให้ตัวแทนศาลอาญากรุงเทพใต้ ต้องออกมาแถลงการณ์ในนามศาลอาญากรุงเทพใต้ มีใจความส่วนหนึ่งกล่าวว่า “ศาลได้พิจารณาตามมาตรา 56 ป.อาญา โดยคำนึงถึงสถิติปัญหา การศึกษาอบรม สถานภาพความผิด และเหตุอันควรปราณี เห็นว่า คดีนี้แม้จะเป็นคดีอาญาแผ่นดิน แต่ก็ยังเป็นเรื่องภายในครอบครัว

ผลจนกินไป เพราะไม่ใช่สิ่งที่ดี ที่สำคัญคือ อย่าเอาเรื่องเล็กมาขยายผลเป็นเรื่องใหญ่ เรื่องเล็กก็ต้องแก้ไขกันไป แต่ไม่ใช่เรื่องที่ต้องขยายผล ซึ่งเรื่องอย่างนี้มีอยู่ทุกสังคมไม่ใช่เฉพาะในสังคมไทยเท่านั้น” (มติชน 30 กรกฎาคม 2545)

และชาวต่อไปนี้ตัวอย่างจากผลของการมองว่าปัญหาการคุมคามทางเพศเป็นเรื่องเล็กน้อย “เมื่อวันที่ 23 ก.ค. น.ส. น้อย (นามสมมติ) อายุ 31 ปี ที่ถูกนายฤทธิเดช จักรไชย ลูกจ้างชั่วคราว รพท. ปลุกปล้ำข่มขืนจนสำเร็จ ความใคร่บนรถไฟ ได้เข้ายื่นหนังสือร้องขอความเป็นธรรมต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อขอให้ตั้งคณะกรรมการสอบสวน กระทรวงคมนาคมและรพท. เนื่องจากคดีดังกล่าวยังไม่มีความคืบหน้า นอกจากนั้นตนยังได้รับความเดือดร้อน อย่างหนัก ถูกไล่ออกจากงานเพราะบริษัทอ้างว่า เสื่อมเสียชื่อเสียง มารดาก็ป่วยหนัก ต้องเข้ารักษาตัวที่ห้องไอซียู” (ไทยรัฐ 24 กรกฎาคม 2545)

เอกสารอ้างอิง

หนังสือพิมพ์มติชน ระหว่างวันที่ 16-31 กรกฎาคม 2545

นิตยสารสร้างสรรค์ ปีที่ 23 ฉบับที่ 422 เดือนกรกฎาคม ปีที่ 2545

นิตยสารชีวิตจริง ปีที่ 24 ฉบับที่ 744 ประจำวันที่ 21-31 กรกฎาคม 2545

ได้ที่ จิตติมา ภาณุเตชะ : vaw_watcher@hotmail.com

ตุ้ ป.ณ. 122 ไปรษณีย์ประตุ่น้า

กรุงเทพฯ 10409

รายงานสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก
ฉบับที่ 15 วันที่ 1-15 สิงหาคม 2545

สนับสนุนโดย
สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

ปัจจุบันมีตัวอย่างของคอลัมนิสต์ที่ใช้ถ้อยคำที่สะท้อนวิธีคิดกดขี่เพศหญิงโดยไม่คำนึงถึงความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นสื่อ “มวลชน” ฟังมีแก่ “มวลชน” แม้แต่น้อย คอลัมนิสต์นามปากกา “ทหารเก่า” ออกมาแสดงความคิดเห็นต่อการออกคู่มือป้องกันภัยคุกคามทางเพศของ ก.พ. ผ่านทางคอลัมน์ราชดำเนินกลางของหนังสือพิมพ์สยามรัฐถึง 2 วัน ติดกัน โดยใช้หัวคอลัมน์ว่า “ส.ส.หญิงที่ชอบดัดจริต”

“ผมชักๆ จะเขม่นและหมั่นไส้พวก ส.ส. ที่ราษฎรได้เลือกมาเต็มแก้วแล้วละครับ...ก็เพราะผมได้รู้ได้เห็นว่ บรรดาท่านส.ส. หญิงที่มีเกียรติทั้งหลายในสภาผู้แทนราษฎรนั้น กำลังใช้จริตของความเป็นผู้หญิง...เรียกร้องสิทธิมนุษยชนในการที่จะนุ่งกางเกงไปประชุมรัฐสภาเหมือนอย่างผู้ชายเขา และกำลังทวงสิทธินี้้อย่างเอ็ดอึงตามประสาผู้หญิงที่มากไปด้วยราคะและจริต นอกจากนั้นก็กล่าวหาว่า ผู้ชาย โดยเฉพาะส.ส. ในสภาเดียวกัน ทั้ง ส.ส.หนุ่มและส.ส.แก่ๆ พุดจาทะโหม ในลักษณะก๊วยพาราสิ ในบางครั้งบางโอกาสอาจทำให้เกิดความมัวหมองต่อเกียรติของส.ส....คงจะไม่ใช่ง่วงพิลึกละครับ แต่เป็นการยุ่งตายเป็นอย่างที่ท่านประธานรัฐสภาคนหนึ่งท่านว่าไว้ คือ นับตั้งแต่มี ส.ส.หญิง (นาง) มาเป็น ส.ส. คนหนึ่ง สภาก็เริ่มยุ่งทันที ยุ่งเพราะต้องสร้างห้องน้ำพิเศษขึ้นให้ทาง ส.ส. นั้นใช้แทนห้องน้ำชาย มาคราวนี้ ส.ส.หญิงจะขอสิทธิทัดเทียม ส.ส. ชายคือ ขอนุ่งกางเกงมาประชุมรัฐสภา...เพราะในที่ประชุมรัฐสภานั้น ลมมันเย็นจำพัดลอดเข้าไปในกระโปรงที่นุ่ง ทำให้เกิดความรำคาญไม่เป็นปกติสุขไม่เหมือนกับผู้ชายที่นุ่งกางเกง (ซึ่งความจริงนั้น นางแต่ละคนก็นุ่งกางเกงอยู่แล้วคือ กางเกงใน แต่จะเป็นกางเกงลิงหรือกางเกงประเภทใดไม่มีใครรู้) (สยามรัฐ 5 สิงหาคม 2545)

“ส.ส.หญิงบางคน ยังโอโดโยยโหยหวนด้วยจริตของหญิงว่า ได้ถูก ส.ส.ชายด้วยกันในสภาเดียวกัน พุดจาทะโหมด้วยโวหารของผู้ชาย...ทั้งหมดนี้เป็นที่ระคายหู ระคายใจ ของท่านส.ส.หญิงยิ่งนัก...เรื่องนี้ผมไม่เห็นใจท่านส.ส.หญิงหรอกครับ เพราะผมเป็นผู้ชาย เพราะผู้ชายเรานั้น เมื่อได้เห็นผู้หญิง...สวยๆ ก็ชื่นชมความสวย ซึ่งภาษาชมความสวยนั้น เป็นภาษาอย่างที่เราเรียกว่า โรมานติก ส.ส.หญิงที่ปัญญาอ่อนก็เลยเข้าใจว่าเป็นภาษาเกี้ยวพาราสีไปเสียฉิบ...ความจริงไม่ใช่การเกี้ยวพาราสี แต่เป็นการให้เกียรติแก่ท่านส.ส.หญิงนั้น....ฉะนั้นอย่าไปถือสาหาความในเรื่องดังกล่าวนี้เลย เพราะมันเป็นเรื่องธรรมดาสามัญ...ความจริง การงานของท่านส.ส.หญิงนั้นมีรออยู่...อย่างเช่นเรื่องการแต่งเนื้อแต่งตัวของผู้หญิงสมัยนี้ ซึ่งส.ส.หญิงทั้งหลายทุกๆ คน ควรจะตกแต่งตนด้วยการขอรับรองผู้หญิงด้วยกันว่า ให้เพลๆ ในการนุ่งน้อยห่มน้อยในลักษณะ “โป๊ เกือบเปลือย” เสียบ้าง เพราะทุกวันนี้ การแต่งเนื้อแต่งตัวของผู้หญิง พยายามที่จะให้เห็นของสงวนควรที่จะปิดบังอย่างชนิดแวบๆ แวมๆ เพื่อให้ผู้เห็นได้สร้างมโนภาพต่อของสงวนนั้น ไม่ว่าจะเป็นของสงวนที่หน้าอก หรืออวัยวะเพศ โดยเฉพาะการปกปิดอวัยวะเพศนั้นได้สร้างรูปพรรณสัณฐานให้เห็นเด่นชัด และบางครั้งแซมด้วย “ขนเพ็ชร” เป็นการแสดงสัญลักษณ์ที่แท้จริงทั้งรูปร่างและขนาด...เรื่องอย่างนี้อ่ามั่วรอฟังผู้ชายหรือส.ส.ชายแก้ปัญหาหรอกครับ เพราะผู้ชายเองเขาก็สนับสนุนเพราะชอบดูภาพที่จะทำให้เป็นตาгүйยงได้ (สยามรัฐ 6 สิงหาคม 2545)

เป็นความประพฤติส่วนตัวของผู้หญิง เครือข่ายสื่อสตรี ขอเรียกร้องสื่อมวลชนใช้วิจารณญาณ จรรยาบรรณและความรับผิดชอบในการเสนอข่าวลักษณะนี้ด้วย” (มติชน 6 สิงหาคม 2545)

เอกสารอ้างอิง

หนังสือพิมพ์มติชน ระหว่างวันที่ 1-15 สิงหาคม 2545

นิตยสาร GM ปีที่ 16 ฉบับที่ 264 กรกฎาคม 2545

นิตยสารคู่สร้างคู่สม ปีที่ 23 ฉบับที่ 423 เดือนสิงหาคม ปักษ์แรก 2545

นิตยสารชีวิตจริง ปีที่ 24 ฉบับที่ 745 ประจำวันที่ 1-10 สิงหาคม 2545

ติดต่อ โครงการเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงที่ปรากฏทางสื่อมวลชน

มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง

กรุงเทพฯ 10409

สถานการณ์ในรอบปีนี้ ความรุนแรงต่อผู้หญิงสะท้อนรูปแบบออกมาหลากหลาย ทั้งที่ผู้หญิงถูกระทำโดยตรง "จับ 3 วัยรุ่นร่วมข่มขืนสาว" (มติชน. 29 สิงหาคม 2545) แม้เป็นข่าวกรอบเล็กๆ แต่เหตุการณ์ลักษณะนี้มีให้เห็นไม่เว้นวัน "คู่ทอม-ดี้ สรรพากรเปิดศึกหึงมีดฟันหัวเชือดคอ" (ไทยรัฐ. 30 สิงหาคม 2545) เนื้อหาของข่าวเล่าถึงความรุนแรงที่เกิดขึ้นในชีวิตคู่ของหญิงรักหญิง สื่อนำภาพผู้หญิงทั้งสองในอดีตสมัยเรียนหนังสือมาลงหน้าหนึ่ง อย่างไม่มีนัยยะว่าต้องการสื่ออะไรนอกจากให้ผู้อ่านได้เห็นหน้า การนำเสนอข่าวโดยตอกย้ำความเชื่อผิดๆ ต่อคนรักเพศเดียวกันว่าเป็นกลุ่มที่ชอบใช้ความรุนแรง นับเป็นความรุนแรงอีกรูปแบบหนึ่ง

ความรุนแรงต่อผู้หญิงจึงไม่ใช่เรื่องที่มีการทำร้ายทางกายโดยตรงเท่านั้น การที่ผู้หญิงถูกจัดกลุ่มว่าใครเป็นผู้หญิงดี ใครเป็นผู้หญิงเลว การแบ่งแยกประเภทและการถูกกีดกัน ล้วนแต่เป็นรูปแบบของความรุนแรงต่อผู้หญิงทั้งสิ้น

ผู้หญิงกับหน้าที่การงาน ความก้าวหน้าที่ถูกกีดกันด้วยเหตุแห่งอคติ

ปัจจุบันผู้หญิงมีโอกาสทางการศึกษาและอาชีพมากขึ้น ไม่ถูกปิดกั้นดังอดีตที่ผ่านมา เห็นได้จากอัตราส่วนเท่าๆกันของนักเรียนนักศึกษาหญิงชายในสถาบันการศึกษา แต่เมื่อเข้าสู่ระบบการทำงานกลับพบว่าในแต่ละองค์กรถึงจะมีเจ้าหน้าที่หญิงชายในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน หรือบางหน่วยงานมีผู้หญิงมากกว่าผู้ชายด้วยซ้ำ แต่ผู้ที่อยู่ตำแหน่งในด้านของการบริหารจัดการส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชาย ปัจจัยใดที่มีผลในการไต่ระดับความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของผู้หญิง เหตุการณ์ตามรายงานข่าวนี้คงสะท้อนคำตอบบางอย่างออกมาได้ "คาดเริ่มสรรหาคนบิตรีฐศาสตร์จุฬาฯใหม่แสด้าน "อมรา" เพราะเป็นผู้หญิง-ไม่ใช่สิงห์ดำ" (มติชน. 27 สิงหาคม 2545)

เนื้อข่าวรายงานว่า "คณะกรรมการสรรหาคนบิตรีฐศาสตร์คนใหม่ ได้พิจารณาอาจารย์ที่ถูกคัดสรรมาแล้วสามท่านโดยเห็นว่า นางอมรา พงศาพิชญ์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยสังคม เหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งคนบิตรีฐศาสตร์คนใหม่ แต่ปรากฏว่า คณะกรรมการประจำคณะนั้นไม่ยอมรับ นางอมราเพราะเห็นว่าเป็นผู้หญิง รวมทั้งไม่ได้จบคณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ" (มติชน. 27 สิงหาคม 2545) สะท้อนถึงทัศนคติของการมีอคติทางเพศ และการยึดมั่นในความเป็นพวกเราพวกเรา แม้ว่าหลายฝ่ายจะมองว่าอาจารย์อมราเป็นคนที่มีความประพฤติดีและมีวิสัยทัศน์ "แต่ที่ถูกคัดค้านอาจเป็นเพราะ ผิดประเพณี คือเป็นผู้หญิง และไม่ใช่ลูกหม้อของคณะรัฐศาสตร์" (มติชน. 27 สิงหาคม 2545) แม้ว่าปัจจุบันกระแสสังคม

การจดทะเบียนสมรสชั้นเป็นความรุนแรงต่อผู้หญิง

ปัญหาลักษณะนี้ไม่มีรูปแบบการทำร้ายร่างกายที่ชัดเจน แต่ได้สะท้อนภาพของความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมในมาตรฐานความเชื่อเรื่องเพศระหว่างหญิงชาย การยอมรับให้ผู้ชายมีภรรยาได้หลายคน ส่งผลกระทบทางจิตใจที่ร้ายแรงกับผู้หญิงทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้หญิงที่จดทะเบียนคนแรกต้องเข้าใจเมื่อสามีนอกใจ ขณะเดียวกันก็อาจโทษตัวเองว่า ที่เป็นสามีไปมีเมียเพิ่มอาจเป็นเพราะตนเองทำหน้าที่ “เมีย” บกพร่องไม่ดีพอ จึงต้องจำยอมกับภาวะดังกล่าว ส่วนผู้หญิงที่ถูกหลอกให้จดทะเบียนซ้อน ก็ต้องเข้าใจเพราะถูกฝ่ายชายที่ตนรักหลอกลวงว่ายังโสด และหลอกมีเพศสัมพันธ์ด้วย คำสอนสำหรับผู้หญิงว่า “เสียไปแล้ว” ทำให้ผู้หญิงหลายรายต้องยอมปล่อยเลยตามเลย ดังที่นางกัญญา ศรีปราณ ตัวแทนของผู้หญิงคนหนึ่งที่บอกว่า “แต่ลูกตื้อสามี ทำให้ใจอ่อนยอมแต่งงานด้วย ตอนหลังมารู้ว่ามีเมียอยู่แล้ว 4 คน ทุกคนมีลูกและจดทะเบียนสมรสกับเขาหมด ข้าใจมาก แต่ก็สุดทนมาตลอด” (ไทยรัฐ. 24 สิงหาคม 2545)

นอกจากนี้แล้ว ในด้านของกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมพบว่าผู้หญิงก็ยังไม่ได้ให้ความสำคัญ
 ธรรมจากปัญหาการจดทะเบียนช้อน จากการจัดเสวนานักปณธศึกษาเรื่อง “ปัญหาสิทธิสตรีที่สมรสซ้อนโดย
 สุจริต มาตราการป้องกันและเยียวยาต้านกฎหมายและสิทธิมนุษยชน” น.ส.สววรรณ ชันไพพลย์ ได้กล่าวถึง

ได้สะท้อนปัญหาที่เจอกับการแต่งงานในระบบนี้คือ สามีต่างชาติไม่เคยพูดกับเธอเลยในแต่ละวัน ต้องการ
เพียงจะมีเพศสัมพันธ์และใช้เธอทำงานบ้านให้สะอาดเท่านั้น” (ไทยรัฐ, 29 สิงหาคม 2545)

รูปแบบเสียงดังทางปรัษณียี จึงสะท้อนการให้บริการทางเพศที่สังคมยอมรับ ขณะที่บริการทางเพศชั่วคราวของนักศึกษา หญิงบริการ ซึ่งไม่อยู่กรอบการแต่งงาน ถูกประนาม เป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ และกลายเป็นคนเห็นแก่เงิน ภายใต้ระบบชายเป็นใหญ่ ไม่ว่าสังคมจะเจริญก้าวหน้าไปอย่างไร ก็ยังคงตริ้งผู้หญิงไว้กับกรอบการควบคุมพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมไว้เสมอเพศสัมพันธ์ที่ถูกของผู้หญิงจึงต้องอยู่ในกรอบของการแต่งงานเท่านั้น

##

ติดต่อ โครงการเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงที่ปรากฏทางสื่อมวลชน

ได้ที่ จิตติมา ภาณุเตชะ : vaw_watcher@hotmail.com

มูลนิธิสร้างเสริมความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง

ตุ้ ป.ณ. 122 ไปรษณีย์ประตุน้ำ

กรุงเทพฯ 10409

ปรากฏการณ์ข่าวความรุนแรงในรอบปีขณะนี้ สะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งกับเด็กและผู้หญิงในหลากหลายมิติ เหตุการณ์ “รวบ ด.ช.วัย 14 ขวบขึ้น 8 ขวบ” (ไทยรัฐ. 1 กันยายน 2545) ทำให้คนอ่านรู้สึกถึงปัญหาความรุนแรงทางตรงที่เด็กกระทำต่อเด็กด้วยกัน และสร้างความหดหู่ให้กับผู้อ่าน รายงานข่าวระบุว่า “เผยสาเหตุจากฆาตกรวัยรุ่น มีความผิดปกติทางสมอง เห็นแม่และพ่อเลี้ยงร่วมกันเป็นประจำทำให้ขาดความยั้งคิด” ตอกย้ำมายาคติเดิมว่าปัญหาข่มขืนเป็นเรื่องของคนมีความผิดปกติทางจิตในระดับบุคคล ทำให้ผู้กระทำเป็นจำเลยทางสังคม คำว่า “ฆาตกร” เป็นการตัดสินความผิดโดยไม่ตั้งคำถามกับปัญหาข่มขืนในด้านอื่นๆ และการเสนอข่าวยังเปิดเผย ชื่อ นามสกุล บ้านเลขที่และชื่อโรงเรียนจริงของเหยื่อ โดยไม่ได้ตระหนักถึงผลกระทบที่จะตามมา

หัวข้อ “พ่อแม่หินชาติฆ่าทมิฬลูกมารหวั่น” (ไทยรัฐ. 4 กันยายน 2545) สะท้อนปัญหาเด็กถูกทอดทิ้งว่าเป็นความรุนแรงที่เด็กได้รับ โดยประณามพ่อและแม่ว่าขาดสำนึกในการดูแลเด็กที่เกิดมาอย่างขาดความเชื่อมโยงหรือตั้งคำถามว่ามีเหตุปัจจัยอะไรหรือไม่ที่ทำให้ทั้งคู่ต้องเลือกทางออกที่ถูกประณามเช่นนี้ ปรากฏการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นถูกเสนอไปในแต่ละวัน หากไม่มีการตั้งคำถามและเชื่อมโยงให้เห็นไปถึงรากเหง้าของปัญหาความรุนแรง จนมองไม่เห็นว่ปัญหาเหล่านี้มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์ในสังคมที่ทุกคน ทุกฝ่ายต้องทำความเข้าใจและช่วยกันแก้ไขปัญหา

เด็กถูกทอดทิ้ง (Unwanted Child) กับช่องโหว่ของการรับบุตรบุญธรรม

เชื่อกันว่าสังคมไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็ก เพราะถือว่าอนาคตของสังคมจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับเด็กที่จะโตเป็นผู้ใหญ่อย่างมีคุณภาพต่อไปหรือไม่ ดังที่เราได้ยินกันมาจนติดหูว่า “เด็กในวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า” เมื่อมีการพูดถึงปัญหาของเด็ก เรามักจะใช้กรอบเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กที่จะต้องได้รับเพื่อให้เด็กที่เกิดมาได้รับการปกป้องคุ้มครองจากสังคมทุกฝ่ายอย่างจริงจัง เพื่อให้เด็กทุกคนได้เกิดมาอย่างเป็นที่ต้องการของสังคม

ในอีกด้านของปรากฏการณ์ในสังคมไทย กลับมีจำนวนเด็กที่ถูกทอดทิ้ง เด็กกำพร้า เด็กเร่ร่อน เด็กขอทาน เด็กขาดโอกาสอื่นๆ ที่อยู่ในภาวะยากลำบากมีจำนวนมากขึ้นทุกปี ข้อมูลจากกรมประชาสงเคราะห์เมื่อกลางปี 2539 พบว่าเด็กถูกทอดทิ้งในประเทศไทยมีประมาณ วันละ 5 คน และแม่ของเด็กจำนวน 4 ใน 5 คนมักมีอายุน้อย ตั้งครรภ์นอกสมรส และเลี้ยงลูกตามลำพัง (มติชน.7 กันยายน 2545)

รายงานข่าวเรื่อง วัยรุ่นหญิงต้องโทษที่บ้านปรางค์ อยู่ในสภาพแม่ลูกอ่อน และมีแนวโน้มจะต้องเลี้ยงลูกอ่อนในสถานพินิจเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพราะครอบครัวไม่ยอมรับ สะท้อนปัญหาความไม่พร้อมของผู้

กรณีแจ้งจับ “จ.ส.ต. ช่มชื่นผู้ต้องขังชู้ยักยาบ้า 4 ครั้งในครึ่งเดือน” (มติชน. 8 กันยายน 2545) เป็นเหตุการณ์ที่ผู้กระทำให้เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งลงมือช่มชื่นผู้ต้องหาในสถานี่ตำรวจ เพื่อก็คือผู้ถูกต้องขังหญิงในคดีเสพยาบ้าและไม่มีเงินเสียค่าปรับ (มติชน. 8 กันยายน 2545)

“ตำรวจ” ซึ่งมีหน้าที่ควบคุมดูแลผู้ต้องขัง มีอำนาจแบบทางการเพื่อใช้ควบคุมผู้ต้องขัง แต่คราวนี้นั้นถูกใช้เพื่อประโยชน์ทางเพศ การข่มขู่ว่า “ถ้าไม่ยอมจะยัดยาบ้าให้อีก 2 เม็ด” (ไทยรัฐ. 8 กันยายน 2545) สะท้อนการใช้อำนาจแบบทางการยัดเยียดความผิดให้ผู้อื่นได้ ทำให้ผู้หญิงต้องยอม

ด้วยสถานะทางสังคมที่ด้อยกว่าก็จะเป็นปัจจัยเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นของผู้หญิงที่จะถูกกระทำ
ความรุนแรงอย่างไม่มีอำนาจต่อรอง ต้องเสี่ยงกับการถูกคุกคาม ช่มชู้เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

การรายงานข่าว “*คัตเตอร์สะบัดเตือนजूฬาร่วงแรง!*” (ไทยรัฐ. 8 กันยายน 2545) ถูกพาดหัวข่าวราวกับการโฆษณาภาพยนตร์สะท้อนขวัญ สันประสาทที่ชวนติดตาม รายละเอียดข่าวก็เต็มไปด้วยการบรรยายความรู้สึกของฝ่ายต่างๆ ตั้งแต่เมียซึ่งเป็นผู้ลงมือกระทำการตัดजूที่ทำ “สีหน้าเสยะยิ้มแสดงออกถึงความสะใจ มือขวาก็ถือคัตเตอร์เปื้อนเลือดแดงฉาน” (ไทยรัฐ. 8 กันยายน 2545) หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ต้อง “ถึงกับสะอึกโยกกับภาพหวาดเสียวที่เกิดขึ้น เอมือคัล่าเป้าตัวเองอย่างลื้มตัวด้วยความเสียวลึกๆใน

“อวัยวะเพศชาย” จึงเป็นตัวแทนของสาเหตุและปัญหาอำนาจของความเป็นชายซึ่งทำให้ผู้หญิงทนทุกข์ในเรื่องเพศ การได้ตอบกลับ จึงเลือกกระทำไปเพื่อการตัดหรือทำลายอวัยวะเพศนั้นเสีย หากสังคมยังคงมองไม่เห็นความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมที่สะท้อนออกมาเป็นความรุนแรงทางตรงได้ ก็อาจจะต้องพบกับข่าวประหลาดสามี่ทำร้ายภรรยาที่ถูกมองว่าเป็นเรื่องส่วนตัว และชาวเมียดัดจู้ฉิวหรือเมียฆ่าฉิวเพื่อป้องกันตัวต่อไปเรื่อยๆ และเราก็จะมีตัวเอกและตัวร้ายของเรื่องราวในข่าวดำรงอยู่อย่างปกติ ที่สำคัญคือ “เมียตัดจู้ฉิว” ก็จะทำให้ผู้ชายในสังคมรู้สึกสะท้อนขวัญ และได้ความหวาดเสียวอยู่ต่อไปเรื่อยๆ

เอกสารอ้างอิง

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ระหว่างวันที่ 1 -15 กันยายน 2545

หนังสือพิมพ์มติชน ระหว่างวันที่ 1 -15 กันยายน 2545

นิตยสารแพรว ปีที่ 23 ฉบับที่ 552 25 สิงหาคม 2545

นิตยสารGM ปีที่ 16 ฉบับที่ 265 สิงหาคม 2545

นิตยสารสร้างสรรค์ ปีที่ 23 ฉบับที่ 425 เดือนกันยายน ปักษ์แรก 2545

นิตยสารชีวิตจริง ปีที่ 24 ฉบับที่ 748 ประจำวันที่ 1-10 กันยายน 2545

ติดต่อ โครงการเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงที่ปรากฏทางสื่อมวลชน

๒.ได้ที่ จิตติมา ภาณุเดชะ : vaw_watcher@hotmail.com

มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.)

ตั้ ป.ณ. 122 ไปรษณีย์ประตุน้้า

กรุงเทพฯ 10409

ความรุนแรงทางเพศที่ปรากฏในข่าวรอบปักษ์นี้ สะท้อนรูปแบบความรุนแรงให้เห็นหลายระดับ ตั้งแต่การ **ล่วงละเมิดทางโดยการสัมผัส** “ โวยครูพละบังคับให้อมนกเขา ระเบิดในห้องเรียน “ทนไม่ไหว แล้วไวย” ผอ.แดง ครูเห็นทันที ” (ไทยรัฐ 25 กันยายน 2545) พยายามขโมย/ปลุกปล้ำเพื่อร่วมเพศ “พี่เขยเห็น ไข้มีดไล่ฟัน สาเหตุเพราะไม่ยอมหลับนอนด้วย แถมยังขู่จะฆ่าทิ้งหากนำเรื่องไปบอกคนอื่น” (ไทยรัฐ 16 กันยายน 2545) และ **ข่มขืน** “รวบหนุ่มกลัดมัน เมียหนี ข่มขืนเด็ก” (มติชน 17 กันยายน 2545) “ล่าไอ้หนีบูกข่มขืนเชือดคอสาวเดลด้าฯ ดับ” (มติชน 22 กันยายน 2545) “ข่มขืนหักหนี ขู่ว่าถ้าไม่ยอมให้ ข่มขืนจะฆ่าให้ตาย ผู้เสียหายจึงจำยอมถูกข่มขืน 1 ครั้ง” (ไทยรัฐ 30 กันยายน 2545) “พ่อเลี้ยงเห็นกาม ข่มขืนติดต่อกันหลายครั้งโดยฉวยโอกาสระหว่างแม่ออกไปทำงาน” (ไทยรัฐ 29 กันยายน 2545) “แจ้งจับ “พ่อเห็น” ข่มขืนลูกในไส้” (มติชน 29 กันยายน 2545) “กามทมิฬฆ่า 2 ขวบข่มขืนรัดคอโยนศพทิ้งบ่อน้ำ” (ไทยรัฐ 29 กันยายน 2545) รวมถึงกรณีนักข่าวกับนักการเมืองอาวุโสที่เป็นประเด็น “ความรุนแรงทางเพศ” ที่ถูกกล่าวขวัญถึงอย่างคึกโครมในช่วงปักษ์นี้

“เหตุเกิดบนชั้น 28”

ว่าด้วยเรื่องความรุนแรงทางเพศ ในรอบปักษ์นี้คงไม่มีข่าวใดได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนมากไปกว่ากรณี นักข่าวสาวของหนังสือพิมพ์มติชนถูกนักการเมืองอาวุโส ซึ่งเป็นแหล่งข่าวคนสำคัญของเธอในวันเกิดเหตุ กระทำการอันสื่อว่าจะนำไปสู่การล่วงละเมิดทางเพศ เริ่มด้วยการสัมผัสจับต้องแบบ “เอ็นดู” แต่ด้วยความรู้สึกไม่ปลอดภัยของนักข่าวสาว เธอจึงต้องหาทางพาตัวเองออกมาจากสถานการณ์ที่มีแนวโน้มว่าจะเข้าสู่การคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศในระดับที่ไม่อาจจะเรียกได้ว่าเป็น “การเอ็นดู” ที่ว่านั้น

รายงานข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ ปรากฏชัดเป็นสองส่วน คือในขณะที่สื่อมวลชนฉบับอื่นๆ เช่น หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มีการเสนอข่าวตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปฏิกิริยาจากสังคม องค์กรสิทธิมนุษยชน องค์กรผู้หญิง และโดยเฉพาะความเคลื่อนไหวจากฝ่ายคูกรณีเท่านั้น

แต่อีกส่วนหนึ่งคือข่าวที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์มติชน ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นคูกรณีของนักการเมืองที่ตกเป็นข่าว ที่จะได้เห็นได้ชัดจนถึงท่าทีในการปกป้องเกียรติของนักข่าวหญิงคนดังกล่าว โดยไม่มีการเปิดเผยว่าเธอผู้นั้นเป็นใครถึงแม้จะมีเสียงเรียกร้องจากบางส่วนให้นักข่าวผู้นี้แสดงตัวออกมาก็ตาม ท่าทีในการปกป้องที่ชัดเจนปรากฏทั้งในข่าวความเคลื่อนไหวของคูกรณี และปฏิกิริยาส่วนอื่นๆ ของสังคม นอกจากนั้นนักเขียนคอลัมน์ประจำต่างๆ ก็ร่วมขบวนในการเขียนถึงเหตุการณ์ดังกล่าวด้วยท่าทีที่เข้าใจและเห็นใจผู้หญิงที่เป็นข่าว

เสธ.หนั้นปฏิสเถกามชั้น 28 คุกคามเพศนักข้าว อ้างถูกตื้อขึ้นมาพบ ยันเด็กเลิรฟอยู่ด้วย มติชนย้า “เรื่องจริง” ไม่ได้คิดทำลายใคร (ไทยรัฐ 19 กันยายน 2545) “สนั่น” ปฏิสเถ ไม่ได้ลวนลาม “มติชน” ยืนยัน พร้อมให้สังคมตัดสิน (มติชน 19 กันยายน 2545) เสธ.ฟ้องกั๋หน้า ไปสู้ในศาล เรียก 200 ล้าน คดีกามลอย ฟาดัง นสพ. 2 ฉบับร่วมเป็นจำเลยทั้งแพ่ง-อาญาหาหมั่นศักดิ์ศรี (ไทยรัฐ 20 กันยายน 2545) เปิดบ้าน สนามบินน้ำแถลงฟ้อง “มติชน-ข่าวสด” เรียก 200 ล้าน!!! (มติชน 20 กันยายน 2545)

ยันสมาชิกรอคอยไม่ขาดแยง “ชวน” ข้องใจสือ ที่มีผู้ดีใจคน ปชป. เจอปัญหา (มติชน 22 กันยายน 2545)

“ผู้ชายในวัยต่างๆ มักจะใช้อยู่ออกไป” ในระดับความแน่นอนต่างกัน เพื่อจะดูว่าผู้หญิงจะตอบสนองอย่างไร เพราะกฎกติกาบอกว่า ผู้ชายต้องเป็นฝ่ายเริ่มต้น ถ้าไม่ลองก็ไม่รู้ว่าผู้หญิงจะว่าอย่างไร แต่การหยอกหลายรูปแบบไม่ได้ชัดเจนเป็นขาวเป็นดำ ผู้หญิงหลายๆ คนจึงไม่กล้าจะทักทัก และตอบสนองในทางลบหรือทางบวกอย่างเด่นชัด เพราะกลัวว่าการตีความผิดของตนอาจจะกระทบความสัมพันธ์ทางสังคมกับฝ่ายชาย ยิ่งในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพการงาน เช่น ฝ่ายชายเป็นผู้บังคับบัญชา เป็นลูกค้า หรือเป็น 'แหล่งข่าว' ก็ยิ่งลำบากสำหรับผู้หญิง การตอบได้ในลักษณะปฏิเสธอย่างหนักแน่น ทันทีทันควัน อาจจะกระทบกับงานของตนได้ ผู้หญิงบางคนก็อดอัดไม่ชอบใจกับการหยอกเช่นนี้ จึงมักจะใช้ความอดทนนิ่งเงียบ หรือส่งสัญญาณปฏิเสธอย่างคลุมเครือ เมื่อการหยอกลูกลามเป็นการคุกคามทางเพศในรูปแบบที่รุนแรงมากขึ้น ผู้หญิงจึงมักจะถูกตั้งคำถามว่า ทำไมจึงโอนอ่อนผ่อนตามหรือไม่ปฏิเสธให้หนักแน่นชัดเจนไปตั้งแต่แรก ฝ่ายชายที่ใช้การหยอกหลากหลายรูปแบบ ไม่เข้าใจการปฏิเสธที่ออกโทนเทาๆ ของผู้หญิง บางคนไม่สามารถจะยอมรับการปฏิเสธของผู้หญิงได้ว่า เมื่อผู้หญิงบอกว่าไม่ก็หมายความว่าไม่จริงๆ การคุกคามทางเพศจึงมักจะลูกลามจากรูปแบบการหยอกเฝ้า การแซว ไปสู่รูปแบบที่หนักหนาขึ้น ในขณะที่ผู้หญิงก็มีเครื่องมือที่จะจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่น่าพึงปรารถนาเช่นนี้มากขึ้นด้วย เพราะคนบางกลุ่มในสังคมเริ่มจะเข้าใจบ้างแล้ว ว่าปรากฏการณ์ที่เรียกว่าการคุกคามทางเพศหมายความว่าอะไร ในหลายๆ กรณี เราจึงได้เห็น 'ไก' จำนวนหนึ่งกระโดดจิก 'หมา' ที่มา 'หยอก' เธอจนเลือดสาดได้เหมือนกัน “ (จากคอลัมน์ หมายเหตุการณ์ เนชั่นสุดสัปดาห์ ปีที่ 11 ฉบับที่ 538 วันที่ 23-29 กันยายน 2545 โดย ผศ.ดร. ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์)

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ระหว่างวันที่ 16-30 กันยายน 2545

หนังสือพิมพ์มติชน ระหว่างวันที่ 16-30 กันยายน 2545

นิตยสารแพรว ปีที่ 23 ฉบับที่ 553 10 กันยายน 2545

นิตยสารคู่สร้างคู่สม ปีที่ 23 ฉบับที่ 426 เดือนกันยายน ปีภักษ์หลัง 2545

นิตยสารชีวิตจริง ปีที่ 24 ฉบับที่ 749 ประจำวันที่ 11-20 กันยายน 2545

นิตยสารชีวิตจริง ปีที่ 24 ฉบับที่ 750 ประจำวันที่ 21-30 กันยายน 2545

เนชั่นสุดสัปดาห์ ปีที่ 11 ฉบับที่ 538 วันที่ 23-29 กันยายน 2545

ติดต่อ โครงการเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงที่ปรากฏทางสื่อมวลชน

ได้ที่ จิตติมา ภาณุเตชะ : vaw_watcher@hotmail.com

มูลนิธิสร้างเสริมความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.)

ตู้ ป.ณ. 122 ไปรษณีย์ประตุน้ำ

กรุงเทพฯ 10409

รายงานสถานการณ์ฉบับนี้ ขอสรุปข่าวที่น่าสนใจสั้นๆ ก่อนที่จะสะท้อนปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงในประเด็นการค้าประเวณีต่อไป เริ่มจากข่าวรายงานข่าววัยรุ่นเมืองลำปาง “เสพยา มั่วเซ็กซ์...เรื่องปกติ” (มติชน 8 ตุลาคม 2545) กล่าวถึงปัญหายาเสพติดที่แพร่ระบาดและนำไปสู่ปัญหาสังคมเรื่องการมั่วเซ็กซ์ของวัยรุ่นหญิง รัฐเร่งแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการปราบปรามเพราะมองว่าเรื่องเพศเป็นสิ่งต้องห้าม

ข่าว “ใจต้องเวปไป 71%-อจ.แชมป์แซดหนุ่มสาวนิยมห้องสนทนาทางเพศ” (มติชน 9 ตุลาคม 2545) สะท้อนความต้องการของคนในสังคมที่จะมีพื้นที่เพื่อพูดคุยเปิดเผยเรื่องเพศ ซึ่งใช้ผ่านทาง Internet สามารถทำได้อย่างมากเนื่องจากในชีวิตจริงไม่สามารถพูดคุยหรือเปิดเผยเรื่องนี้ได้ ดังนั้นหากผู้มีอำนาจทางสังคมยังมองว่าเรื่องเพศเป็นปัญหาที่ต้องปกปิด และใช้อำนาจเข้าปราบปราม ควบคุม การต่อต้าน ทำให้การพยายามหาพื้นที่แสดงออกจะเกิดมากขึ้น วัยรุ่นเองได้สะท้อนว่า “การปราบปรามหรือไล่จับจะทำให้เกิดแรงต้านและเป็นปัญหาไม่รู้จบ” ดังนั้นการปกปิดและปราบปรามจึงไม่สามารถยุติปัญหาได้จริง หากแต่กลับจะนำมาซึ่งการต่อต้านในรูปแบบต่างๆ

ข่าวสามมี “ตกงาน-เมียทิ้ง! ชดยาพิษกอดลูกตายด้วย” (ไทยรัฐ 8 ตุลาคม 2545) เผยเหตุการณ์ที่นายนิรันดร์กินยาพิษเพื่อฆ่าตัวตายพร้อมกับกอดลูกสาววัย 6 เดือนเสียชีวิตไปด้วย สาเหตุเนื่องจากเครียดที่ตกงาน และเมียหนีทิ้งลูกไปแฝดให้รับผิชอบ หมดทางแก้ปัญหา การที่ผู้ชายฆ่าตัวตายเนื่องจากทนความล้มเหลวในหน้าที่การงานและชีวิตครอบครัว สะท้อนปัญหาความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมที่กดทับให้ผู้ชายที่ยึดมั่นในคุณค่าที่จะต้องทำหน้าที่ทำงานและเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวออกมา ดังนั้นเมื่อเกิดความผิดพลาดขึ้นจึงทนรับสภาพกับคุณค่าของลูกผู้ชายที่หมดลงไป

ข่าว “ล่าตัวแม่ใจยักษ์ทิ้งลูกแฝดคลอด รพ.แผ่นหิน” (ไทยรัฐ 11 ตุลาคม 2545) คำว่า “มารหัวชน แล้วหมดปัญญาเลี้ยง แห่คลอดลูกทิ้งในโรงพยาบาลให้เป็นภาระของสังคม” เป็นมายาคติของสังคมที่สร้างขึ้นในปัญหาการตั้งท้องไม่พร้อมเพราะเชื่อว่า “ท้อง” เป็นความรับผิดชอบของผู้หญิง จึงคาดหวังให้ผู้หญิงต้องรับภาระเลี้ยงลูกต่อไป เมื่อนักสังคมสงเคราะห์ของโรงพยาบาลชลประทานปากเกร็ด ออกมาเผยว่า ผู้หญิง “ไม่ควรคิดสั้นทิ้งลูกที่เพิ่งลืมตาดูโลกไปผจญกรรมตามยถากรรมให้เป็นภาระหรือเป็นปัญหาสังคม” จึงสะท้อนแนวคิดที่โยนความผิดให้ผู้หญิงว่า “เป็นผู้สร้างภาระให้สังคม” ความจริงคือปัญหาท้องไม่พร้อมเป็นปัญหาที่สังคมต้องร่วมมือกันรับผิดชอบ ต้องหาแนวทางช่วยเหลือผู้หญิงให้เป็นจริงเป็นจังมากขึ้นเพื่อให้ผู้หญิงที่คลอดเด็กมีความพร้อมจะเลี้ยงดูต่อไปได้

“เรื่องอย่างว่า..ประสารักต้องรู้จักเต็มรส-ปรุงเอาใจ” (มติชน 5 ตุลาคม 2545) น.พ.พันศักดิ์ ศุกระฤกษ์ เผยถึงคุณสมบัติเมียดี ที่ต้องเป็นทั้ง “แม่ของลูก” รวมทั้งเป็นผู้คอย “ปลอบใจยามผิดหวัง” และ”ตอบ

การคำนวณจะยอมรับหรือขจัดออกไป ?

ข่าว “ป้าเหลิม” เป็นภาพหนึ่งที่จะสะท้อนการซื้อขายบริการทางเพศกับเด็กหญิง ที่ตอกย้ำความเชื่อที่ว่า ผู้ชายสูงอายุหากมีเพศสัมพันธ์กับเด็กจะทำให้มีอายุยืนอันเป็นความเชื่อที่ฝังอยู่ในวัฒนธรรมที่มีมาช้านาน ข่าวนี้เป็นปรากฏการณ์ที่ได้รับความสนใจจากสังคม เพราะบุคคลที่ตกเป็นข่าวเป็นคนดัง ประกอบกับ มาตราการทางกฎหมายที่เอาผิดผู้ซื้อบริการทางเพศเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ทำให้กระแสสังคมโดยรวมไม่ ยอมรับการซื้อขายบริการทางเพศกับเด็ก ถือว่าความรุนแรงที่กระทำต่อเด็ก

การตอบคำถามถึงกระบวนการที่ทำให้เกิดการค้าประเวณีเอง องค์การสตรีที่ทำงานในประเด็นนี้ต่างมีมุมมองต่อเรื่องการค้าประเวณีเพื่อจะหาคำตอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้หญิง แต่ก็เป็นประกอบไปด้วยแนวคิดที่หลากหลาย และหลายกลุ่ม หลายฝ่าย ทำให้กระบวนการแก้ปัญหาของแต่ละแนวคิดก็แตกต่างกัน

ดังนั้นการแก้ปัญหาเรื่องการค้าประเวณีจึงอยู่ที่การต้องลดช่องว่างระหว่างชนชั้นทางสังคม การลดช่องว่างทางเศรษฐกิจ หากกระทำได้แล้วปัญหาการกดขี่ทางเพศก็จะลดลงและหมดไป แนวคิดสตรีนิยมแบบดั้งเดิม มองปัญหาการค้าประเวณีว่าเป็นการสะท้อนการกดขี่ทางเพศที่เกิดขึ้นภายใต้ระบบสังคมที่มีโครงสร้างแบบชายเป็นใหญ่ และเป็นปัญหาที่สะท้อนสังคมให้เห็นถึงการดำรงอยู่ของการกดขี่ทางเพศระหว่างหญิง-ชาย ปัญหาเรื่องของการให้คุณค่าความเป็นหญิงและความเป็นชายที่มีมาตรฐานแบ่งตามเพศต่างกัน การที่สังคมยอมรับการซื้อบริการทางเพศของผู้ชายแต่ประนามการค้าประเวณีของผู้หญิงทำให้ผู้หญิงถูกแบ่งแยกออกเป็นหญิงดีและหญิงเลว จากปัญหาความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิง-ชายในสังคมที่มีมาช้านาน ทำให้สถาบันการค้าประเวณีเกิดขึ้นอย่างมั่นคง ถาวรตราบเท่าที่รูปแบบของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิง-ชายยังดำรงอยู่

แต่ละแนวคิดต่างก็มีคำตอบที่แตกต่างกันออกไป ทำให้เราจึงเห็นการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้หญิงให้สังคมไทยต่อการแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีแตกต่างกัน ทั้งในรูปแบบของการออกมาประนามผู้หญิงตลอดจนมุ่งที่จะให้ผู้หญิงเลิกทำงานด้วยการจับไปฝึกงานอาชีพตามกำหนด บางกลุ่มก็จะพยายามเรียกร้องให้สังคมหันมาสนใจ ร่วมกันแก้ปัญหาและร่วมกันผลักดันกฎหมายให้ออกมามีมาตรการที่คุ้มครองผู้หญิง และบางกลุ่มผู้หญิงที่ทำงานกับตัวผู้ค้าประเวณีเองเพื่อให้ผู้หญิงมีศักยภาพและทางวิถีทางของตนเองได้ มีการผลักดันกฎหมายค่อนข้างน้อย มุ่งเปิดเผยให้สังคมเห็นการครอบงำของระบบชายเป็นใหญ่ที่ทำให้ผู้หญิงถูกประนามและผลักดันให้ผู้หญิงเข้าสู่ระบบการค้าประเวณีมากกว่า

◀โครงการเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กที่ปรากฏทางทางสื่อมวลชน Email: vaw_watcher@hotmail.com▶

##

นิตยสารชีวิตจริง ปีที่ 24 ฉบับที่ 751 ประจำวันที่ 1-10 ตุลาคม 2545

กรุงเทพฯ 10409

เหตุการณ์ที่ครู 4 คน และนักการภารโรง 1 คน ในโรงเรียนปัว จ.น่าน ใช้บริการทางเพศกับนักเรียนในโรงเรียนนั้น แนวทางการแก้ไขของกระทรวงศึกษาสะท้อนวิธีคิดและมุมมองที่ยังคงมุ่งตรงไปที่ผู้หญิงเป็นหลัก ในเบื้องต้นนายไพฑูรย์ จัยสิน อธิบดีกรมสามัญศึกษาออกมาแสดงจุดยืนว่า “สลดใจและเศร้าใจมากกับเรื่องที่เกิดขึ้น เพราะที่ผ่านมาไม่เคยพบว่าจะมีครูชั่วเสียเองแบบนี้ ทำให้วงการศึกษาลเสื่อมเสียอย่างยิ่ง ผู้ทำผิดสมควรจะได้รับโทษทางวินัยร้ายแรง และครูทั้งหลายต้องไม่เอาเป็นแบบอย่าง” การแก้ปัญหาเบื้องต้น คือ ไล่ครูคนนั้นออกหากประพฤติผิดจริง

แต่สิ่งที่กระทรวงศึกษาเห็นเป็นทางออกระยะยาวกลับมองถึง “นโยบายว่าโรงเรียนเน้นจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความเป็นกุลสตรี ความดีงาม เน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ไม่หลงไหลไปกับวัฒนธรรมต่างชาติที่หลั่งไหลเข้ามา” อันสะท้อนวิธีคิดแบบเดิมๆ ที่มุ่งควบคุมพฤติกรรมของผู้หญิง โดยมีสมมุติฐานที่เป็นอคติกับพฤติกรรมของเด็กที่ขายบริการทางเพศมากกว่ามุ่งจัดการและควบคุมพฤติกรรมการซื้อขายบริการทางเพศของผู้เป็นครู

การผ่านคลอดเมื่อผู้หญิงถูกทำให้เชื่อว่าเป็นทางเลือกที่ดี

ระบบเจริญพันธุ์ของผู้หญิงถือว่าเป็นระบบที่มีความสลับซับซ้อนมากกว่าผู้ชาย เนื่องจากธรรมชาติได้สร้างสรีระและระบบเจริญพันธุ์ของผู้หญิงให้มีหน้าที่รองรับตัวอ่อนที่เจริญเติบโต รวมถึงกลไกสำหรับการเกิดได้อย่างน่าอัศจรรย์ การคลอดโดยธรรมชาติซึ่งผู้หญิงสามารถคลอดเองได้ในภาวะที่ร่างกายและตัวอ่อนมีความปกติถือเป็นการคลอดที่ปลอดภัยที่สุด

แต่ในกรณีที่มีการตั้งครรภ์มีปัญหาไม่สามารถคลอดโดยวิธีธรรมชาติได้ จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากแพทย์เพื่อหาวิธีการคลอดที่ปลอดภัย เช่น ในภาวะครรภ์เป็นพิษรุนแรง สายสะดือโผล่ รกเกาะต่ำ ทารกตัวโตมากและทารกอยู่ในภาวะอันตราย กระบวนการทางการแพทย์มีวิธีการเพื่อช่วยเหลือผู้หญิงให้สามารถคลอดได้อย่างปลอดภัย การผ่านคลอดทางหน้าท้องนั้น ถือเป็นความก้าวหน้าทางทางการแพทย์ และมีความเสี่ยงสูงกว่าการคลอดปกติถึง 4 เท่า แต่ก็ป็นหนทางที่เข้ามาช่วยเหลือผู้หญิงให้ลดความเสี่ยงอันตรายจากการไม่สามารถคลอดอย่างปกติได้

ปัจจุบันพบว่าระบบการแพทย์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญเพื่อดูแลการตั้งครรภ์ของผู้หญิง ตั้งแต่วินิจฉัยว่าจะตั้งครรภ์จนกระทั่งคลอดและภาวะหลังคลอด แพทย์เข้ามามีบทบาทในการรับเป็นเจ้าของการตรวจและฝากครรภ์ของผู้หญิง จนทำให้เราเชื่อว่าการคลอดไม่ว่าจะด้วยวิธีใด ล้วนมีความปลอดภัยเมื่อทำการคลอดกับแพทย์

ข่าว “ครวญ ร.พ.ทำคลอดลูก “ร่อแร่”” (มติชน 30 ตุลาคม 2545) นางนิภา โสดา อายุ 29 ปี ทำเรื่องร้องเรียนต่อทางแพทยสภาว่า “ได้ทำคลอดที่โรงพยาบาลแม่และเด็กย่านบางเขน แพทย์แจ้งว่าเด็กเอากันลง แต่รับรองว่าสามารถทำการคลอดได้ จนกระทั่งเด็กคลอดออกมามีปัญหา ไม่สามารถหายใจได้เอง” แพทย์บอกว่า “ให้ทำใจถ้าเด็กไม่ตาย รอดมาก็พิการปัญญาอ่อน ทำให้ขឹងใจว่าทำไมโรงพยาบาลไม่ใช้วิธีผ่าตัดให้ ทำให้ต้องใช้เวลาในการทำคลอดนาน ส่งผลให้เลือดไปเลี้ยงสมองน้อย” เหตุการณ์นี้สะท้อนปัญหาว่าผู้หญิงที่ไม่สามารถคลอดโดยวิธีธรรมชาติไม่ได้รับการช่วยเหลือจากแพทย์ให้ผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง เป็นเรื่องที่น่าตั้งคำถามต่อว่ามันได้กลายมาเป็นปัญหาความเสมอภาคของการได้รับบริการไปแล้วหรือไม่ เพราะในขณะที่การบริการการผ่าตัดคลอดทางหน้าท้องมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นแต่กลับเป็นทางเลือกเฉพาะบางกลุ่มที่มีแพทย์และผู้ที่มีความสามารถทำได้เท่านั้น

ในเรื่องการคลอด ถือเป็นเรื่องความสุขของคนที่มีลูก และเมื่อทำคลอดสำเร็จแล้ว แพทย์ผู้ดูแลก็จะได้รับความชื่นชมและได้รับการยอมรับนับถือและยกย่องจากคนไข้และครอบครัว อันเป็นการเสริมความเข้มแข็งความน่าเชื่อถือให้กับสถาบันทางการแพทย์มากยิ่งขึ้น ทำให้บทบาท หรืออำนาจในการกำหนดพฤติกรรมของแพทย์ที่มีต่อผู้หญิงที่ตั้งท้องมีมากและได้เป็นที่ยอมรับอย่างไม่รู้ตัวและไม่ต้องตั้งคำถามกับการให้ข้อมูลหรือความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจจะเกิด ในการผ่าคลอดทางหน้าท้อง

◀โครงการเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กที่ปรากฏทางทางสื่อมวลชน Email: vaw_watcher@hotmail.com▶

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ระหว่างวันที่ 16-31 ตุลาคม 2545

หนังสือพิมพ์มติชน ระหว่างวันที่ 16-31 ตุลาคม 2545

นิตยสารแพรว ปีที่ 23 ฉบับที่ 555 10 ตุลาคม 2545

นิตยสารคู่สร้างคู่สม ปีที่ 23 ฉบับที่ 428 เดือนตุลาคม ปีถัดหลัง 2545

นิตยสารชีวิตจริง ปีที่ 24 ฉบับที่ 752 ประจำวันที่ 11-20 ตุลาคม 2545

นิตยสารชีวิตจริง ปีที่ 24 ฉบับที่ 753 ประจำวันที่ 21-31 ตุลาคม 2545

ได้ที่ จิตติมา ภาณุเตชะ : vaw_watcher@hotmail.com

มูลนิธิสร้างเสริมความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.)

ตู่ ป.ณ. 122 ไปรษณีย์ประตุน้ำ

กรุงเทพฯ 10409

สถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กฉบับนี้ นำเสนอรายงานข่าวที่สะท้อนภาพของผู้หญิงที่ปรากฏในสื่อในฐานะที่เป็นเหยื่อของปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง จากรายงานพิเศษ “ชีวิตเหยื่อหลังเป็นข่าว” (มติชน. 14 พฤศจิกายน 2545) ที่บอกเล่าความรู้สึกของผู้หญิงที่ตกเป็นข่าวเนื่องจากการถูกกระทำความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ บอกว่า “ถ้าย้อนเวลาได้-ขอไม่ลง น.ส.พ.” สะท้อนถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี ผู้หญิงที่เคยเป็นข่าวเล่าว่า “การเขียนข่าวนอกจากจะเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว ยังรวมไปถึงการให้ภูมิหลังของผู้หญิงอย่างละเอียด ตลอดจนวิธีการนำเสนอเหตุการณ์ที่มุ่งตั้งคำถามกับผู้หญิง”

ว่าด้วย “สาวอาร์ซีเอ” โดนวัยรุ่นลงข่มขืน

กรณี 4 วัยรุ่นลงวัยรุ่นสาวไปข่มขืน โดยเหตุเกิดที่สถานบันเทิงย่านอาร์ซีเอ เมื่อผู้เสียหายได้ออกมายืนรอเพื่อนที่ไปเข้าห้องน้ำ วัยรุ่นชาย 4 คนขับรถเข้ามาพูดจาชักชวนจะไปส่งบ้านแต่กลับล่อลวงไปข่มขืน (ไทยรัฐ. 11 พฤศจิกายน 2545) การรายงานเหตุการณ์พบว่าหนังสือพิมพ์มติชนลงชื่อ นามสกุลของผู้ถูกกระทำชัดเจน ในขณะที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐใช้นามสมมุติ แต่ทิศทางการนำเสนอข่าวสะท้อนและยังถึงการตั้งคำถามกับพฤติกรรมของผู้หญิง เช่น ให้ภาพว่าผู้หญิงเป็นคนชอบเที่ยวกลางคืน มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ผู้เสียหายมาเที่ยวสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง” (สออสสาวเหยื่อ 4 ทรรศน-เที่ยวอาร์ซีเอบ่อย,มติชน. 12 พฤศจิกายน 2545) สะท้อนทัศนคติบางอย่างที่สื่อตั้งคำถามกับพฤติกรรมของผู้หญิงเที่ยวกลางคืน ซึ่งเป็นคนละประเด็นกับการที่ถูกละเมิดทางเพศ “ถูกข่มขืน” การเสนอข่าวอย่างอคติต่อผู้ถูกข่มขืนนั้น ทำให้ปัญหาการที่แท้จริงคือการล่วงละเมิดทางเพศถูกละเลยไป

ว่าด้วยเรื่องราวของการกินน้ำได้ศอก

เรื่องราวที่น่าสลดใจกับข่าว “จับลูกสองคนโยนตีแม่โดดคอนโดยตาม” (มติชน.10 พฤศจิกายน 2545) เนื้อข่าวระบุการให้สัมภาษณ์ของสามีผู้เสียชีวิตว่า ได้อยู่กับภรรยาคนนี้อาปรมา 5-6 ปีแล้วโดยตอนแรกไม่ได้บอกว่ามีภรรยาอยู่แล้ว กระทั่ง 2-3 ปีให้หลังเมื่อผู้หญิงรู้ว่าเป็นภรรยาคนที่สองจึงตามอาละวาดที่บ้านภรรยาหลวงหลายครั้ง แม้ภรรยาคนแรกจะย้ายบ้านหนีแต่เธอก็ไม่ยอมเลิกตามไปราวี่ตลอด” (ไทยรัฐ.10 พฤศจิกายน 2545) และเคยฟันสามีจนเป็นแผลที่หน้าอก ถ้าไม่ไปหาภรรยาจะประชดด้วยการตีลูกๆ จนกระทั่งสามีทนไม่ไหวจึงพาภรรยาหลวงมาตกลองขอแยกทาง เมื่อตกลองกันไม่ได้จึงเกิดเหตุการณ์สลดใจจนเป็นข่าว รูปแบบการรายงานข่าวพยายามสะท้อนภาพพฤติกรรมไม่เหมาะสมของผู้หญิงคนหนึ่งที่เคยตามราวีเมียหลวง เป็นเมียน้อยที่ไม่ดี สามีจึงทิ้ง และยังเลวร้ายนอกจากจะฆ่าตัวตายแล้วยังฆ่า

หมอฆ่าหมอ ปัญหาส่วนตัวของคนสองคนใช่หรือไม่??

จากการที่ตำรวจพบ “*สายัดศพเมารถ*” เมื่อ 28 ตุลาคม 2545 เบื้องต้นไม่ทราบว่าผู้ตายเป็นใคร และได้ตั้งข้อสงสัยว่าจะเป็นการฆาตกรรม จนกระทั่งมีการยืนยันจากญาติ “*แม่เหี่ยวรดดูหลักฐาน ว่าให้โยแทบขาดใจ ยันเป็นศพลูกสาว*” (ไทยรัฐ. 29 ตุลาคม 2545) ว่าเป็นศพของ พ.ญ.พัทธนันท์ซึ่งเป็นแพทย์อยู่ที่โรงพยาบาลป่ง จังหวัดพะเยา ขณะเป็นแพทย์อยู่ที่ รพ.พุทธชินราช มีแพทย์หนุ่มเพื่อนร่วมงานเข้ามาติดพันคอยตามหึงหวง ถึงขนาดไล่ทำร้ายกันในร้านอาหารกลางเมือง จนฝ่ายหญิงทนไม่ไหว ร้องเรียนผู้บังคับบัญชา” (ไทยรัฐ. 29 ตุลาคม 2545) จากข้อมูลเบื้องต้นนำไปสู่กระบวนการติดตาม “*สอบเพื่อนพ.ญ.เหี่ยวซ่า-เผา ตร.ประกบหมอมหนุ่มต้องสงสัย*” (มติชน.30 ตุลาคม 2545) และท้ายสุด “*หมอมหนุ่มสารภาพ หึง-แค้น ปีบคอฆ่า พ.ญ.*” (มติชน.1 พฤศจิกายน 2545) โดย น.พ.ศรชาติสารภาพว่า เป็นผู้ลงมือสังหาร พ.ญ.พัทธนันท์ แฟนสาวด้วยตัวเอง และให้การขัดทอดไปถึง พ.ญ.กนกวรรณ แพทย์ประจำโรงพยาบาลแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ แฟนเก่าว่า เป็นผู้รู้เห็นการนำศพ พ.ญ.พัทธนันท์ไปเผาอำพรางคดี (มติชน.1 พฤศจิกายน 2545) เนื่องจากพูดจาตกลงบัญญหารักสามเส้ากันไม่ได้ และ พ.ญ.พัทธนันท์ได้โทรศัพท์ไปหา พ.ญ.กนกวรรณ แฟนอีกคนหนึ่งของ น.พ.ศรชาติ โดย“*มีการพูดจาอวดอารมณ์เยาะเย้ย ถากถางหลายครั้ง ทำให้ น.พ.ศรชาติไม่พอใจ จนเกิดการทะเลาะวิวาทกันอย่างรุนแรง และบันดาลโทสะ จนได้ลงมือปีบคอจนเสียชีวิต*” (มติชน. คอลัมน์ “ปิดคดี” ซ่าแล้วเผา.1 พฤศจิกายน 2545)

◀โครงการเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กที่ปรากฏทางทางสื่อมวลชน Email: vaw_watcher@hotmail.com ▶

ปัญหา “รักสามเส้า”

การที่ น.พ.ศรชาติเปิดเผยว่า “ระหว่างนั้นผมรู้สึกสับสนมาก ไม่รู้ว่าจะเลือกใครระหว่าง พ.ญ.พัทธนันท์แพนใหม่กับ พ.ญ.กนกวรรณ แพนเก่าที่รักกันมานาน” (มติชน. 1 พฤศจิกายน 2545) หรือ “ระหว่างนั้นทั้งคู่เกิดมีปากเสียงกันเรื่องหึงหวง พญ.พัทธนันท์ได้โทรศัพท์ไปหา พญ.กนกวรรณ ซึ่งอยู่ระหว่างการลาศึกษาต่อและเป็นแฟนใหม่ของ นพ.ศรชาติ” (ไทยรัฐ. 1 พฤศจิกายน 2545) เนื้อหาการให้ข่าวของหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับไม่ตรงกันว่าใครคือแฟนใหม่และใครคือแฟนเก่า แต่สิ่งที่สะท้อนอย่างชัดเจนคือ “ความรู้สึกสับสนไม่รู้จะเลือกใคร” กลายเป็นสิ่งธรรมดาของผู้ชายที่ไม่มีใครตั้งคำถาม และไม่ได้ตระหนักว่า การยอมรับความสัมพันธ์ซ้อนของผู้ชายนั้นนำมาซึ่งปัญหาต่อผู้ชายด้วย เพราะ “ตกลงปัญหารักสามเส้ากันไม่ได้” (มติชน.คอลัมน์ “ปิดคดี” ช่าแล้วเฒ่า 1 พฤศจิกายน 2545) สิ่งเหล่านี้เป็นความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมที่กระทำทั้งผู้ชายและส่งผลกระทบต่อรุนแรงกับผู้หญิง แต่สังคมกลับยังมองไม่เห็นกรอบคุณค่าทางเพศของมนุษย์ที่ถูกวางไว้แตกต่างกัน

ความรุนแรงภายใต้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

ขณะที่“หมอแสม”(น.พ.ศรชาติ) เผยสัมพันธ์รักลึกซึ้ง “ยังรักหมอออกและต้องการจะแต่งงานกัน เจอกันเมื่อมาทำงานที่โรงพยาบาลพุทธชินราชปี 2544 คบกันสนิทสนม ในที่สุดก็เป็นสามีภรรยากันอย่างลับๆ” สิ่งเหล่านี้ถูกบอกเล่าผ่านสื่ออย่างเรียบง่ายราวกับว่า การคบผู้หญิงหลายคนพร้อมกันก่อนตัดสินใจแต่งงานเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับผู้ชาย แต่เรื่องทำนองเดียวกันหากเพียงแค่สงสัยก็สามารรถทำให้หมอ

การบีบคอ พ.ญ.พัทธนันท์จนตายจึงไม่ใช่เรื่อง “หมอ(อารมณ์ร้อน)ฆ่าเมีย(ที่ชอบยั่วอารมณ์จนบันดาลโทสะ)” แต่เป็นความรุนแรงต่อผู้หญิงที่มีผลมาจากวิคิดภายใต้โครงสร้างทางวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ให้ชายเป็นใหญ่ ซึ่งไม่ต่างจากปัญหาความรุนแรงที่ “ตัวฆ่าเมีย” อันเกิดขึ้นได้กับคนในทุกสังคม กลุ่มอาชีพ ดังที่มีปรากฏขึ้นตามหน้าหนังสือพิมพ์แทบทุกเมื่อเชิ้อวัน

เอกสารอ้างอิง

ติดต่อ โครงการเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงที่ปรากฏทางสื่อมวลชน

ผู้ซึ่งเฝ้าเตียงเมียดับ (มติชน 18 พฤศจิกายน 2545)

ผู้ยั่วยุขอหย่ากรีดหน้าแหกเมียหมอนวด (ไทยรัฐ 20 พฤศจิกายน 2545)

แฟนสาวบอกเลิก แท็กซีบีบคอฆ่า (ไทยรัฐ 25 พฤศจิกายน 2545)

จสอ. หึงโหดจ้องยิงเมียดับ (ไทยรัฐ 27 พฤศจิกายน 2545) จำยิงเมียคบชู้ วันเกิดเหตุไปตำรวจ
ที่หน้าโรงงานทอผ้า เรียกขึ้นรถพาไปปรับความเข้าใจขอรื่องให้เลิกพฤติกรรมบัดสี แต่ผู้ตายกลับยื่นคำขาด
ขอแยกทางเดินจึงบันดาลโทษะ (ไทยรัฐ 28 พฤศจิกายน 2545)

หนุ่มหมาหวงก้างร้วยงอติดเมียดับ คินดีไม่ได้เลยคลั่งระเบิดหัวตายตาม (ไทยรัฐ 28
พฤศจิกายน 2545)

สาวปี4 ม.กรุงเทพฯ แจ้งจับแฟนเก่าชู้คู่ (ไทยรัฐ 22 พฤศจิกายน 2545)

ประชิดผู้กินยาตาย จดหมายลาตาย 1 ฉบับใจความว่า “ทุกๆ คนหนูลาก่อน เพราะเรามีคน
ใหม่” (มติชน 16 พฤศจิกายน 2545)

พ่อหื่นลูกสาวในไส้โดนรวบยัดตาราง (ไทยรัฐ 24 พฤศจิกายน 2545)
 รวบ 2 หนุ่มใหญ่โตรมสาวเอ๋อ (มติชน 24 พฤศจิกายน 2545) จับผญบ. ข่มขืนสาวเอ๋อ (มติ
 ชน 23 พฤศจิกายน 2545)
 ข่มขืนเพื่อนหลาน (มติชน 16 พฤศจิกายน 2545)
 ข่มขืนฆ่าสาว 20 ขันชะเนาะโหด (ไทยรัฐ 16 พฤศจิกายน 2545)

การรายงานสถานการณ์ปัญหาความรุนแรงทางเพศ โดยเฉพาะการข่มขืนนั้นรูปแบบการนำเสนอภาษาที่ใช้มุ่งหวังสร้างความฮือฮาให้กับชาว เป็นหวังใช้แห่งความรุนแรงที่กระทำซ้ำลงไปให้ผู้หญิงที่ได้รับ ความรุนแรง และมุมมองที่นำเสนอเรื่องความรุนแรงทางเพศเช่นนี้ได้ส่งต่อวิธีคิด ความเชื่อ และมายาคติ หลายๆ เรื่องเกี่ยวกับการข่มขืน รวมทั้งความรุนแรงทางเพศต่อผู้หญิงในรูปแบบต่างๆ ทำให้รากเหง้าของ ปัญหาที่ทำร้ายผู้หญิงฝังลึกลงไปมากขึ้นทุกวัน

หญิงแต่งโป้ ศูนย์วิจัยกรุงเทพโพล แกล้งผลสำรวจความคิดเห็นของคนกรุงต่อการแต่งกายล่อแหลมของผู้หญิงมีผลต่อปัญหาความรุนแรงทางเพศ ซึ่งผลปรากฏว่าร้อยละ 66.5 เห็นว่า การแต่ง

แก้กฎหมายเอาผิดสามีข่มขืนภรรยา

การรณรงค์เพื่อสร้างความเข้าใจกับสาธารณะชนของกลุ่มองค์กรผู้หญิง มีหลากหลายรูปแบบตลอดปี 2545 เช่น การจัดเวทีสัมมนาสัญจรไปตามจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ สร้างแบบฟอร์มให้คนร่วมลงชื่อเพื่อแสดงเจตนารมย์ในการแก้ไขกฎหมาย เป็นต้น

ทิวา ณ นคร จากเครือข่ายผู้หญิงกับรัฐธรรมนูญ องค์กรหนึ่งซึ่งเป็นแกนนำในการรณรงค์ เสนอบทความเรื่อง *แก้ไขมาตรา 276 ปลดใช้ตำรวจให้ผู้หญิง* (มติชน 30 พฤศจิกายน 2545) เพื่อแสดงให้เห็นมุมมองและทัศนคติที่เข้าใจถึงที่มารากเหง้าของปัญหาการข่มขืนในคู่สมรสได้ชัดเจน เพื่ออธิบายต่อความเข้าใจผิดของคนส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นที่มาของการไม่เห็นด้วยกับการแก้กฎหมาย เช่น ที่กล่าวว่า การข่มขืนเป็นเรื่องเล็กน้อยและเป็นธรรมชาติที่ผู้ชายต้องการทางเพศสูงและรุนแรงกว่าผู้หญิง และผู้หญิงต้องทำหน้าทีตอบสนองอารมณ์ดังกล่าว “แท้ที่จริงแล้วความคิดเช่นนี้มีรากฐานมาจาก ทัศนคติต่อความเสมอ

ภาคระหว่างหญิงชายภายใต้โครงสร้างระบบชายเป็นใหญ่ และที่ลึกไปกว่านั้น คือ ความเชื่อ ความคุ้นชินของทั้งผู้หญิงและผู้ชายที่ว่า “หน้าที่” ของภรรยาที่ดีคือ ตอบสนองความต้องการทางเพศให้กับสามี ทั้งที่ความจริงการตอบสนองความต้องการทางเพศเป็นหน้าที่ทั้งของภรรยาและสามีที่ต้องตอบสนองต่อกัน ไม่ใช่ “หน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่งฝ่ายเดียว”

#####

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ระหว่างวันที่ 16-30 พฤศจิกายน 2545

นิตยสารแพรว ปีที่ 23 ฉบับที่ 557 10 พฤศจิกายน 2545

นิตยสารชีวิตจริง ปีที่ 24 ฉบับที่ 755 ประจำวันที่ 11-20 พฤศจิกายน 2545

ติดต่อ โครงการเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงที่ปรากฏทางสื่อมวลชน

มูลนิธิสร้างความสำเร็จเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.)

กรุงเทพฯ 10409

ในขณะที่ผู้ถูกกระทำ ก็จะเป็นผู้หญิงที่มีลักษณะพิเศษบางอย่าง เช่น ถ้าไม่แต่งตัวโป๊ ก็ต้องกลับบ้านดึก แต่สำหรับในข่าวนี้นี้ เพราะเธอเป็นผู้หญิงที่ “สวย” เธอจึงถูกข่มขืน ในขณะที่เพื่อนอีกคนซึ่งอยู่ด้วยกันและ “ไม่สวย” นั้นรอดตัว 2 โจรคามบุกข่มขืนนิสิตสวย โรงแรมในพัทยา เอาปืนปลอมขู่บังคับ เพื่อนไม่สวยรอดตัว ตำรวจจับได้ทันควัน (ไทยรัฐ 6 ธันวาคม 2545)

นร.สาว - ลอดอ้วน ดุดไขมัน ตายคาเตียงหมอบ (ไทยรัฐ 7 ธันวาคม 2545) เด็กม.5 ดุดไขมัน
ช็อกตาย สสจ. อ่างน้ำ หมอชดใช้ (มติชน 7 ธันวาคม 2545)

ประชาชนกบฏกิดริ้วฉวน สังกัดศพ-พัน “หมอลาหลี่” (ไทยรัฐ 9 ธันวาคม 2545) พ่อ “น้องกั้ง” ไม่เชื่อใจพ.มหาราช ร้อง “ประชา” ส่งศพให้นิติเวชพิสูจน์ (มติชน 9 ธันวาคม 2545) พบไขมันกระจาย เหตุตาย นร.เหยื่อหมอลาหลี่ (ไทยรัฐ 10 ธันวาคม 2545) แอบขายทองหนัก 6 บาทไปรีดไขมัน พ่อเผยเหตุมีเงินจ่ายค่าหมอ ผลผ่าศพไขมันอุดตันเส้นเลือด (มติชน 10 ธันวาคม 2545) ตรวจฉี่ “น้องกั้ง” พบ 2 ยาอันตราย

รวมทั้งความคืบหน้าในการดำเนินคดีเพื่อเอาผิดนายแพทย์ ชาลี กาญจนรักษ์ เจ้าของคลินิก ชาลี แพทย์สหภาพหมอลือวัดไผ่แมน เตรียมพักใช้ใบอนุญาต! ตำรวจยังไม่แจ้งข้อหา (ไทยรัฐ 11 ธันวาคม 2545) “หมอลือ” ดูดไผ่แมน มอบตัว! ข้อหาฆ่าคนตาย (ไทยรัฐ 12 ธันวาคม 2545) หมอลือมอบตัว-เจอ 2 ข้อหา มช.ยันแค่ได้ผ่านอบรมผ่าตัด (มติชน 12 ธันวาคม 2545) คั่นรัง “ชาลี” ซ้ำ – 1 เดือนสรุป “เงินน้อย” จ้องปิดอีก 2 คลินิก (มติชน 14 ธันวาคม 2545) “พ่อน้องก๊วย” บุกร้าง กมธ.การปกครอง เร่งวัดคดีดูดไผ่แมน (มติชน 15 ธันวาคม 2545)

มุมมองที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลง...แม้สถานการณ์จะรุนแรงยิ่งกว่าเดิม

รายงานเกาะติดฯ ฉบับที่ 7 ปักษ์แรก เดือนเมษายน ได้เขียนถึงประเด็นวัยรุ่นครั้งผอม อันสืบเนื่องจากรายงานเรื่อง “วัยรุ่นคลังผอม เสี่ยงป่วยทางจิต หมอชี้สาเหตุมาจากครอบครัว” (ไทยรัฐ 3 เมษายน 2545) โดยมีการวิเคราะห์สาเหตุของการคลังผอมในหมู่วัยรุ่นว่าเกิดจากการต้องการเลียนแบบความงามอย่างตะวันตกและความต้องการสร้างความมั่นใจในตัวเองแบบผิดๆ ของวัยรุ่นเอง และสุดท้ายจบลงด้วยคำแนะนำที่ว่า ครอบครัวควรเลี้ยงดูให้วัยรุ่น (ผู้หญิง) มีความมั่นใจในตัวเองโดยไม่ยึดติดกับรูปร่างหน้าตา และรายงานเกาะติดฯ ได้ตั้งคำถามไว้ว่า ทำไมปัญหานี้จึงเกิดขึ้นเฉพาะกับผู้หญิง หรือเกิดขึ้นกับผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย เป็นไปได้หรือไม่ว่าค่านิยม “มีรูปเป็นทรัพย์” หรือ “เกิดเป็นผู้หญิงก็ต้องสวย” ที่ฝังรากลึกอยู่ในวิถีคิดของคน ทำให้ผู้หญิงจำนวนมากตะเกียกตะกายที่จะมีรูปเป็นทรัพย์ให้จงได้ หรือวัฒนธรรมการโฆษณาที่หยิบเอาภาพลักษณ์ของผู้หญิงมาเป็นเชื้อไฟจุดประกายให้เกิดความอยากซื้อผลิตภัณฑ์จนสร้างกระแสความงามแบบผอมเพรียวได้อย่างในทุกวันนี้

2/5

โอกาสเกิดขึ้นเพียงน้อยนิดนั้น คงต้องรอนผลการวินิจฉัยจากทางแพทยสภา” (คอลัมน์ *สวดยด้วยมีดหมอ* “ดูดไขมัน” เดิมพันชีวิต (ธีรวัศ สติธภัทรกุล มติชน 13 ธันวาคม 2545)

การวิเคราะห์ปัญหาอย่างกล่าวโทษผู้หญิงเช่นนี้จะไม่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในวิถีคิดต่อเรื่องภาพลักษณ์ในเรือนร่าง (Body Image) ของผู้หญิง และไม่ใช่ว่าเรื่องแปลกอีกเช่นกันที่ทำให้หญิงสาวอีกจำนวนมากยังคงยอมเสี่ยงกับการทำศัลยกรรมเสริมความงามและลดความอ้วนต่อไป “คนอยากสวยทั้งหลายให้ความเห็นว่า เป็นเคราะห์กรรมของคนที่ไม่ทำ รวมทั้งเป็นเคราะห์กรรมของหมดด้วย...ขณะเดียวกัน คลินิกความงามบางแห่งกลัวลูกค้าหาย ใช้วิธีประกาศลดราคากรรมวิธีเสริมความงามลงครึ่งต่อครึ่ง” (สำรวจลูกค้า “คลินิกดูดไขมัน” คนอยากสวย...ช่วยไม่ได้ คอลัมน์ มติชนทูเดย์ มติชน 13 ธันวาคม 2545)

นับตั้งแต่ข่าวศัลยกรรมนมเน่า ้วยรุ่นคลั่งผอมจนกลายเป็นโรคจิต มาจนถึงโศกนาฏกรรมกรณี “น้องกุ้ง” กระแสวิพากษ์วิจารณ์ส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้น ยังคงเป็นไปในทางประนามผู้หญิงที่ให้ความสำคัญกับการเสริมแต่งร่างกาย ลดความอ้วน ริดไขมัน จนกลายเป็นภัยแก่ตัว รายงานข่าวหลายชิ้นได้ข้อสรุปว่าความพยายามเหล่านี้ของผู้หญิงมาจากความคิดที่ต้องการเป็นที่ดึงดูดสายตาเพศตรงข้าม และเพื่อให้ตนเป็นผู้ที่ “ถูกเลือก” ให้ได้ทำหน้าที่ “เมีย” ไปจนถึง “แม่” ตามความเชื่อและค่านิยมที่สังคมกำหนดมา เพราะหากอายุมากแล้วยังไม่มีคู่ หรือที่เรียกว่า “ซัั้นคาน” ก็ะกลายเป็นเรื่องที่น่าอับอายสำหรับผู้หญิง

นอกจากความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมเหล่านี้ การโฆษณาชวนเชื่อขายสินค้าและบริการเกินกว่าครั้งในตลาดทุนนิยม ทำให้กระแสแฟชั่นของการมีเรือนร่างผอมเพรียว หน้าตาสวยงามถูกตอกย้ำเข้าไปในความคิดของคนมากขึ้น ผู้หญิงที่สวยไม่เพียงแต่จะได้รับความสนใจจากผู้ชายเท่านั้น แต่ยังได้รับการให้คุณค่าจากส่วนอื่นๆ ของสังคม ดังเช่นที่มีคำกล่าวว่า ความสวยเป็นบันไดสู่ความสำเร็จ

ทราบได้ว่าการตั้งคำถามของคนยังมุ่งไปที่ตัวกระบวนการคัดสรรคนเสริมความงาม ลดความ
อ้วนหรือลดน้ำหนัก ว่าปลอดภัยหรือไม่เพียงพอ หรือวิธีการทำงานของแพทย์หรือสถาบันเสริมความงาม
โดยไม่จะต้องเบี่ยงหลังความคิดของคนในการลดความอ้วนนั้น เราก็คงจะยังสร้างการเปลี่ยนแปลงอะไร
ไม่ได้ในเรื่องนี้

ระบบทุนนิยมมีส่วนอย่างมากต่อระบบการวิเคราะห์ปัญหาและตั้งคำถามของสังคมเช่นนี้ เพราะโดยการครอบงำของระบบทุนนิยม ประกอบกับความพยายามที่จะปกป้องตัวระบบ ทำให้สังคมมองไม่ทะลุไปถึงโครงสร้างทางความคิดที่ทำให้ผู้นับถือต้องเลือกซื้อสินค้าและบริการต่างๆ เพื่อความสวยงามของตนเอง และการวิเคราะห์ปัญหาแบบนี้ไม่อาจสร้างการเปลี่ยนแปลงใดในเชิงความคิด ถึงแม้จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้บ้างในระบบการให้บริการของแพทย์และความระมัดระวังของผู้ซื้อสินค้าและบริการ แต่ความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมที่อาจมองไม่เห็นได้ด้วยตาเปล่าซึ่งเคลื่อนตัวกลายเป็นความรุนแรงทางตรงที่กระทำต่อร่างกายและจิตใจของผู้นับถือที่ไม่อยู่ในมาตรฐานความสวยงามหน่อดีที่ถูกรังสรรค์ขึ้นมานั้น ทำให้เรา

ความรุนแรงทางเพศกับคำถามสำคัญที่หายไป

สถานการณ์ความรุนแรงในรอบสองอาทิตย์ก่อนสิ้นปี พบว่ามีการรายงานเหตุการณ์ข่มขืนอย่างต่อเนื่อง เช่น “พ่อเลี้ยงหื่น ลูกสาวอายุ 1 ขวบเศษ ถูกสามีใหม่ข่มขืนจนอวัยวะเพศฉีกขาด” (ไทยรัฐ 19 ธันวาคม 2545) “นร.ชายหื่นขึ้นใจ ด.ญ. 2 คดีซ้อน” (ไทยรัฐ 18 ธันวาคม 2545) “คนงานเขมรฆ่าข่มขืน ด.ญ. 14” (มติชน 23 ธันวาคม 2545) “แก๊งโจรจยย.โหด ทุบหัว-โถมเมื่อย” (มติชน 25 ธันวาคม 2545) “ไม้ทุบ-ข่มขืน ฆ่า นศ.ราชภัฏ เขยือสาวตะกายหนี หวดไม่ยั้ง” (ไทยรัฐ 28 ธันวาคม 2545) “พบแล้วศพ 8 ขวบ อุ้มไปข่มขืน-ฆ่า” (ไทยรัฐ 29 ธันวาคม 2545)

รายงานข่าวข่มขืนที่แทบจะเรียกว่าเป็นข่าวรายวันนั้น เป็นตัวชี้วัดอุณหภูมิของสถานการณ์ปัญหาได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับการรายงานสถานการณ์ปัญหาเด็กในรอบปี 2545 ของมูลนิธิคัมครองเด็ก ที่พบว่ามีเด็กผู้หญิงถูกล่วงละเมิดทางเพศมากขึ้น “แฉยอดฟุ้งกามภิรตละเมิดด.ญ.” (ไทยรัฐ 31 ธันวาคม 2545)

ปัญหาเด็กผู้หญิงถูกข่มขืนนั้น สร้างความสะเทือนขวัญให้กับสังคมเป็นอันมาก สังคมตระหนักว่าเป็นความรุนแรงที่ยอมรับไม่ได้ที่จะให้เกิดขึ้นในสังคม เพราะเมื่อเป็นเด็กผู้หญิง สังคมจะไม่เกิดคำถามหรือนำมาผูกโยงกับมายาคติเรื่องการข่มขืน ต่างกันกับกรณีข่มขืนที่เกิดขึ้นกับผู้ใหญ่ผู้หญิง เรายังคงมีข้อสงสัยว่าผู้หญิงคนนั้นไปทำอย่างไรถึงถูกข่มขืน เช่น แต่งตัวยั่ววนหรือเปล่า ชอบเที่ยวกลางคืนหรือไม่ มายาคติเหล่านี้ ทำให้เรามีมุมมองต่อปัญหาเด็กผู้หญิงถูกข่มขืนกับผู้ใหญ่ผู้หญิงถูกข่มขืนแตกต่างกัน ทั้งที่จริงแล้ว การข่มขืนเป็นความรุนแรงทางเพศที่สร้างบาดแผลทั้งทางกายและจิตใจให้กับเหยื่อทุกคนไม่แตกต่างกัน

ปัญหาเด็กถูกข่มขืนถูกหยิบยกมาพูดในสื่อด้วยความห่วงใย ผ่านคอลัมน์ชักธงรบ โดย กิเลน ประลองเชิง ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ วันที่ 18 ธันวาคม 2545 ชื่อเรื่อง “นายใหม่” สรุปใจความของบทความนี้ได้ว่า การจัดระเบียบสังคมของรัฐบาลเป็นผลงานที่น่าชื่นชม แต่จุดบอดที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งคือ ผลกระทบที่ส่งต่อสถานบริการทางเพศ รวมทั้งผู้หญิงขายบริการทางเพศนอกสถานบริการ ทำให้ไม่สามารถให้บริการได้ตามปกติ และผู้เขียนคอลัมน์เชื่อมโยงว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นได้นำมาซึ่งปัญหาข่มขืน โดยกล่าวอ้างถึงกรณีฆ่าข่มขืนเด็กหญิงอายุ 3 และ 7 ขวบ ที่ปรากฏเป็นข่าวในรอบสัปดาห์ก่อนหน้านั้น โดยผู้เขียนได้บทสรุปในตอนท้ายเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการทำงานจัดระเบียบสังคมว่า

“ตอนนี้ทั้งผีขุน ฝึมะขามไม่เหลือไว้ให้เสียวราศีเมืองฟ้าเมืองสวรรค์ของคุณสมควรเสียแล้ว ดูเหมือนจะถูกไล่ไปหมด วันที่ไม่มีพวกเธอ ทำให้ลูกคิดได้ว่า อาชีพที่อับอายขายหน้า อีกด้านก็เป็นคุณ

ดังนั้นการจุดประกายเรื่องการให้ความรู้และแจกเครื่องมือเพื่อให้ลูกเสือมีเพศสัมพันธ์ได้อย่างปลอดภัย ถูกสื่อนำมาเสนอ(ขาย)ด้วยมุมมองที่ช่วยตอกย้ำว่าเรื่องเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องต้องห้ามในวัยรุ่น

กรมควบคุมโรค ร่วมกับคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักรวจพฤติกรรมทางเพศวัยรุ่นไทย 15-25 ปี จำนวน 2,295 คน พบว่า ตนมีโอกาสมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ตั้งใจ ฝ่ายชายระบุกลัวติดเชื้อ ขณะที่ฝ่ายหญิงกลัวการตั้งครรภ์ (มติชน 28 ธันวาคม 2545)

หวั่นวัยรุ่นนบเรศแตกช่วงปีใหม่ แนะวิธีป้องกันยาเสพติด (มติชน 28 ธันวาคม 2545)

#

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ระหว่างวันที่ 16-31 ธันวาคม 2545

นิตยสารแพรว ปีที่ 23 ฉบับที่ 558 10 ธันวาคม 2545

นิตยสารชีวิตจริง ปีที่ 24 ฉบับที่ 758 ประจำวันที่ 11-20 ธันวาคม 2545

ติดต่อ โครงการเกาะติดสถานการณ์ความรุนแรงที่ปรากฏทางสื่อมวลชน

มูลนิธิสร้างความสำเร็จเรื่องสุขภาพผู้หญิง

กรุงเทพฯ 10409